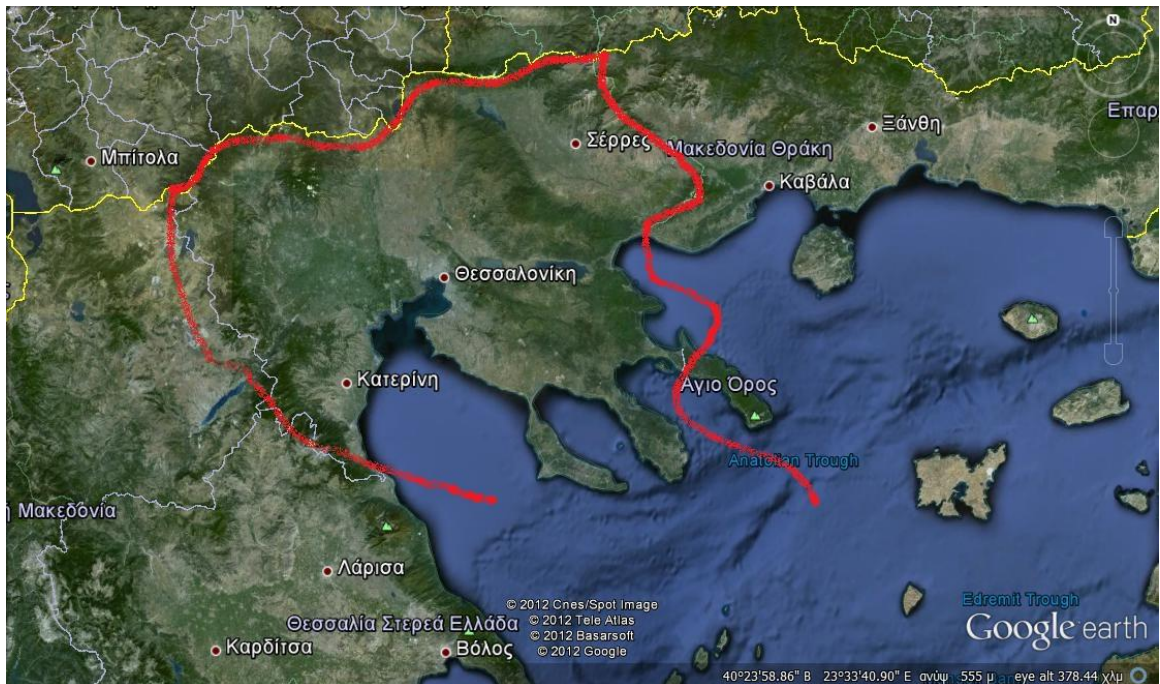

ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΠΣΧΑΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ

ΣΤΑΔΙΟ 1

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στα γενικά χαρακτηριστικά του τοπίου της περιοχής μελέτης πρέπει να αναφερθεί το γεγονός ότι πρόκειται για μια ιδιαίτερα εκτεταμένη ζώνη η οποία είναι σε γενικές γραμμές μικρών κλίσεων και περιβάλλεται από αρκετά διακριτούς ορεινούς όγκους. Αν εξαιρεθεί το νότιο όριο το οποίο εφάπτεται της θάλασσας, και μάλιστα περιλαμβάνει και την ιδιαίτερα χαρακτηριστική ακτογραμμή της γεωγραφικής και διοικητικής ενότητας της Χαλκιδικής, τα υπόλοιπα όρια είναι ορεινά. Το δυτικό όριο διαμορφώνεται από τα όρη Όλυμπος, Πιέρια και Βέρμιο, το βόρειο όριο το οποίο συμπίπτει με την παραμεθόρια ζώνη, από τα όρη Βόρας ή Καϊμάκτσαλαν, Πάικο, το οποίο εκτείνεται νοτιότερα σχηματίζοντας το οροπέδιο της Αλμωπίας, και το ανατολικό από τα όρη της Κερκίνης και της Βροντούς, το Μενοίκιο και το Παγγαίο. Σημειώνεται ότι η συνέχεια του χαρακτηριστικά ορεινού ορίου της παραμεθόριας ζώνης διακόπτεται από την αρκετά εκτεταμένη κοιλάδα του Αξιού που ανατολικά φτάνει μέχρι την λίμνη Δοϊράνη η μισή επιφάνεια της οποίας βρίσκεται σε ελληνικό έδαφος.

Πίνακας 1 Γεωφυσικός χάρτης Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Μέσα στα παραπάνω όρια εκτείνεται ολόκληρη η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας καλύπτοντας πεδιάδες όπως ο κάμπος της Θεσσαλονίκης και η κοιλάδα του Στρυμόνα αλλά και τοπικές ορεινές εξάρσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι όλοι οι ορεινοί όγκοι που περιλαμβάνονται στην έκταση που καλύπτεται από την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και συγκεκριμένα ο Χολομόντας, ο Χορτιάτης, ο Βερτίσκοσ, το Κερδύλιο και το Μαυροβούνι (Κρούσια) έχουν κατά κανόνα χαμηλότερο υψόμετρο από την περιμετρική οριογραμμή της. Το γεγονός αυτό ενισχύει την αίσθηση ότι το τοπίο της συγκεκριμένης περιοχής αποτελεί διαφορετική οντότητα από αυτό άλλων ακόμα και γειτονικών ενοτήτων.

Τα στοιχεία της ειδικής ενότητας παρουσιάζονται στο Χάρτη Τοπίου.

Η ποικιλία του ανάγλυφου και της γεωμορφολογίας γενικότερα καθώς και της χλωρίδας και της πανίδας της περιοχής που καλύπτει η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, σε συνδυασμό με την πολυμορφία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντός της, έχουν επιτρέψει τον σχηματισμό πολλών αξιόλογων τοπίων τα οποία ποικίλουν αντίστοιχα αναφορικά με τα χαρακτηριστικά τους. Τα τοπία αυτά, τα οποία συχνά εμφανίζονται ενοποιημένα σε μορφή ζωνών, άλλοτε κυριαρχεί ο ορεινός χαρακτήρας του εδάφους, άλλοτε η θάλασσα και η ακτή, άλλοτε η βλάστηση ή η ανθρωπογενής καλλιέργεια ενώ πολύ συχνά τα παραπάνω συνδυάζονται με στοιχεία του δομημένου περιβάλλοντος με την μορφή αρχαιολογικών τόπων, παραδοσιακών οικισμών, μοναστηριών, εκκλησιών κλπ. Πρέπει επιπρόσθετα να σημειωθεί ότι σε πολλές περιπτώσεις η αντιληπτική εικόνα ενός τοπίου είναι φορτισμένη με συλλογικού χαρακτήρα παραστάσεις που είναι στενά συνυφασμένες με την μακράννη ιστορία του τόπου. Η φόρτιση αυτή ενισχύει την αρχική εικόνα με την πρόσθετη διάσταση του 'πολιτιστικού τοπίου' που λειτουργεί με ειδικό τρόπο για τους κατοίκους και συχνά και τους επισκέπτες του.

Ο φαινομενικά στατικός χαρακτήρας των τοπίων της περιοχής είναι δεδομένο ότι μεταβάλλεται. Ένα μέρος των μεταβολών, και κυρίως αυτές που οφείλονται σε φυσικά φαινόμενα, όπως φως – σκοτάδι ή κρύο – ζέστη, όχι μόνο δεν μειώνουν αλλά συνήθως εντείνουν την προσφερόμενη αντιληπτική εμπειρία. Αντίθετα υπάρχουν μεταβολές των δεδομένων μιας περιοχής που μπορεί να διαταράξουν την εικόνα ενός τοπίου και ισχύουν για την περιοχή μελέτης με αντίστοιχο τρόπο που ισχύουν και για την υπόλοιπη χώρα. Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης εντοπίζει τουλάχιστον τρεις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που αποτελούν κινδύνους υποβάθμισης του τοπίου και συγκεκριμένα την λατομική και μεταλλευτική δραστηριότητα, τις βιομηχανικές συγκεντρώσεις και άναρχη οικιστική και τουριστική εξάπλωση. Σε αυτές μπορούν να προστεθούν η κατασκευή μεγάλων έργων, η εγκατάσταση στοιχείων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όπως ανεμογεννήτριες ή φωτοβολταϊκά πάρκα, όταν γίνονται χωρίς μέριμνα για την προστασία του περιβάλλοντος. Στα παραπάνω σε κάποιες περιπτώσεις προστίθεται ο κίνδυνος υποβάθμισης που προκύπτει από φυσικά αίτια, όπως η διάβρωση, οι κατολισθήσεις κλπ., αν και άλλες φορές τα φαινόμενα αυτά δημιουργούν ενδιαφέροντα τοπία.

Οι κίνδυνοι υποβάθμισης των τοπίων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας θα εντοπισθούν και θα αναλυθούν για κάθε ζώνη τοπίου ξεχωριστά.

Ανάμεσα στις ευρείες ενότητες αξιόλογων τοπίων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας που έχουν ξεχωριστό χαρακτήρα καταγράφονται οι παρακάτω:

(α) Ο ορεινός όγκος και η ευρύτερη περιοχή του Ολύμπου

Ο Όλυμπος αποτελεί αναμφισβήτητα τον πλέον σημαντικό ορεινό όγκο της χώρας. Το τοπίο που στηρίζεται στο φυσικό περιβάλλον με κεντρικό πυρήνα τον ορεινό όγκο του Ολύμπου εμπλουτίζεται από πλήθος ενδιαφερόντων στοιχείων που βρίσκονται ή έχουν αναπτυχθεί στην άμεσα περιβάλλουσα ζώνη του κατά κύριο λόγο στην ανατολική πλευρά του μεταξύ του ορεινού του όγκου και της θάλασσας. Το πλέον σημαντικό από αυτά είναι το αρχαίο Δίον, ο τόπος που

οι Μακεδόνες απέδιδαν τιμές προς τους θεούς κατά την αρχαιότητα. Στην ίδια ζώνη έχουν αναπτυχθεί ενδιαφέροντες οικισμοί, όπως ο Παλαιός Παντελεήμονας, το Ελατοχώρι, έδρα πλέον χιονοδρομικού κέντρου, το Λιτόχωρο που αποτελεί και τη βάση για την οργάνωση των επισκέψεων στον Όλυμπο, οχυρωματικά έργα, όπως το κάστρο του Πλαταμώνα, μοναστήρια, όπως η παλαιά και νέα μονή Αγίου Διονυσίου, εκκλησίες, όπως η Παναγία η Κονταριώτισσα που χτίστηκε από υλικά που μεταφέρθηκαν από το γειτονικό Δίον, η εκκλησία του Αγίου Αθανασίου στον παραδοσιακό οικισμό της Άνω Σκοτίνας ή το μικρό ξωκλήσι της Αγίας Κόρης που βρίσκεται σε μια χαράδρα στα βόρεια του Δρυμού κ. ά.

Παράλληλα αναφέρονται ενδεικτικά μερικές ειδικού χαρακτήρα εξάρσεις του φυσικού περιβάλλοντος όπως το φαράγγι του Ενιπέα, οι καταρράκτες στον Ορλιά, πολλά σπήλαια όπως το σπήλαιο του Αγίου Διονυσίου κλπ. Το τοπίο της ευρύτερης περιοχής του Ολύμπου πλαισιώνεται από το τοπίο των παρακείμενων ακτών της Πιερίας και το δέλτα του Αλιάκμονα που εκβάλλει στο βόρειο άκρο τους.

(β) Η παράκτια Χαλκιδική και ο Ελαιώνας της

- Το τοπίο της παράκτιας Χαλκιδικής αποτελεί τον κύριο τουριστικό πόρο της περιοχής και το ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα. Η μοναδικότητα του έγκειται, όπως αναφέρθηκε παραπάνω στο ότι αποτελεί το όριο εξάπλωσης των δασών *Pinus brutia*, *Pinus halepensis* και το βορειότερο οριακό σημείο εξάπλωσης των αείφυλλων σκληρόφυλλων (μακία βλάστηση – ζώνη ελιάς). Για τους λόγους αυτούς η Χαλκιδική θεωρείται αντιπροσωπευτικό μεσογειακό τοπίο.

(γ) Η παραμεθόρια ζώνη

Περιλαμβάνει από δυτικά προς τα ανατολικά τους Ορεινούς Όγκους του Καϊμάκτσαλάν (Βόρας), το Πίνοβο την Τζένα και την ορεινή κοιλάδα της Αριδέας (Αλμωπία), το Πάικο, την λίμνη Δωϊράνη, το Μπέλες, τα Κρούσια και την τεχνητή λίμνη της Κερκίνης. Πέραν του ανάγλυφου, του «τυπικού» ελληνικού ορεινού τοπίου που περιλαμβάνουν τα δάση οξιάς, τους (χαρακτηρισμένους και μη) παραδοσιακούς οικισμούς (Γουμένισσα, Αρχάγγελος, Αγ. Αθανάσιος, Ξανθόγεια κ.α.) η περιοχή έχει ιδιαίτερη ιστορική αξία. Στην νεότερη ιστορία κοιλάδες του Αξιού και του Στρυμόνα αποτελούσαν το σημείο εισβολής στον Ελληνικό χώρο. Στην περιοχή υπάρχουν οι ιστορικές τοποθεσίες μαχών του Α' ΠΠ και των Βαλκανικών πολέμων Σκρα, Κιλκίς, Λαχανά, Γιαννιτσακάς καθώς και το θρυλικό για την εθνική ιστορία του Β' ΠΠ οχυρό του Ρούπελ. Στην ευρύτερη περιοχή (ακριβώς μετά τα σύνορα στον Στρυμόνα) βρίσκεται και η περιοχή του Κλειδιού, όπου έλαβε χώρα η ομώνυμη μάχη το 1014 κατά την οποία ο στρατός του Βασιλείου Β' επιβλήθηκε του Σαμουήλ και η οποία σηματοδότησε το τέλος του 50ετούς πολέμου μεταξύ Βυζαντινών και Βουλγάρων.

Από πλευράς φυσικού περιβάλλοντος η περιοχή περιλαμβάνει το Ε.Π. Κερκίνης, το βιογενετικό απόθεμα της Αλμωπίας (Συστάδα δρυός και φράξου), τα υπολείμματα του προϊστορικού υδροχαρές δάσους μουριών της Δοϊράνης, τον βαλκανικό Βοτανικό Κήπου που έχει ιδρυθεί στα Πορόϊα και έναν μεγάλο αριθμό περιοχών Natura 2000 (18) που περιλαμβάνουν της κορυφές των κυριότερων βουνών και άλλες περιοχές.

(δ) Οι δρόμοι του κρασιού

Δημιουργεί ορισμένα από τα περισσότερο αρμονικά τοπία της Κ. Μακεδονίας καθώς οι εκτεταμένοι αμπελώνες αναπτύσσονται κυρίως στις λοφώδεις περιοχές γύρω από τις λίμνες και τα ποτάμια της περιοχής. Κυριότερες περιοχές ανάπτυξης του είναι:

- Οι πλαγιές του Βερτίσκου και της Όσσας (Βόρειο τμήμα του Εθνικού Πάρκου Κορώνειας – Βόλβης) και την παράκτια περιοχή της Επανομής
- Ο Μελιτώνας (Σιθωνία, οι λοφώδεις και ημιορεινές πλαγιές του Χολομόντα (Νότια περιοχή ζώνης Γ ΕΠ Κορώνειας Βόλβης)
- Οι Λοφώδης πλαγιές του Βερμίου (Μπουτάρης, Βαένι, Κυρ Γιάννη)
- Η περιοχή της Λίμνης Βεγορίτιδος και της Αλμωπίας (σε συνδυασμό με Δυτ. Μακεδονία) και η περιοχή της Γουμένισσας

Η ανάδειξη του τοπίου συνδυάζεται με την προσπάθεια ανάδειξης των ενδημικών ποικιλιών οίνου.

(ε) Η ευρύτερη ζώνη του κάμπου της Θεσσαλονίκης με τις εναλλαγές καλλιεργειών

Καθώς πρόκειται για μια εκτεταμένη περιοχή, από πλευράς τοπίου επιμέρους περιοχές που μπορούν να διακριθούν είναι:

- Ο Ορυζώνας του Αξιού, τα πλημμυρισμένα χωράφια του οποίου αποτελούν ένα μοναδικό τοπίο για την Ελλάδα, άλλα και ένα σημαντικό οικοσύστημα που συντηρεί σημαντικούς αριθμούς παρυδάτιων πτηνών (Ε.Π Αξιού, Λουδία, Αλιάκμονα).
- Το μωσαϊκό των αγροτικών καλλιεργειών της Ημαθίας που συντίθεται από μεικτές δενδρώδεις (ροδακινιές) και αροτριαίες καλλιέργειες και το οποίο αναπτύσσεται γύρω από τους αρχαιολογικούς χώρους της Πέλλας και της Βεργίνας.

Περισσότερα στοιχεία για τις ζώνες αυτές δίνονται σε επόμενα κεφάλαια

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Η μεθοδολογία οργάνωσης και καθορισμού της περιφερειακής πολιτικής για το τοπίο στηρίζεται στην επεξεργασία υφιστάμενων στοιχείων τα οποία συλλέγονται από ήδη επεξεργασμένες βάσεις δεδομένων σε συνδυασμό με εκτεταμένη έρευνα πεδίου.

Ο πλέον σημαντικός περιορισμός που τίθεται στην προσέγγιση ζητημάτων τοπίου σχετίζεται με την υποκειμενικότητα της αντίληψης του περιβάλλοντος γενικότερα και του τοπίου ειδικότερα. Η ανάγκη για αντικειμενικότητα οδηγεί στην έρευνα του τοπίου βάσει των υφιστάμενων κατηγοριοποιήσεων συγκεκριμένων περιοχών ως περιοχών ειδικού αισθητικού ενδιαφέροντος. Οι περιοχές αυτές κατά κανόνα συσχετίζονται με τοπία που εκλαμβάνονται ως αξιόλογα για σημαντικό μέρος των ανθρώπων που τα αντιλαμβάνονται.

Για το σκοπό αυτό και βάσει των προδιαγραφών, η αναλυτική φάση της παρούσας προσέγγισης στηρίχθηκε κατ' αρχήν στην συλλογή στοιχείων και επεξεργασία των χαρακτηριστικών των παρακάτω περιοχών ιδιαίτερης σημασίας αναφορικά με το τοπίο:

1. Περιοχές NATURA 2000 με ιδιαίτερη σήμανση των περιοχών στις οποίες έχουν εγκριθεί Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες
2. Δάση με ιδιαίτερη σήμανση των Αισθητικών Δασών
3. Μνημεία και ιστορικοί τόποι (φυσικά, γεωτόποι, πολιτισμικά, θρησκευτικά κτλ)
4. Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ)
5. Αρχαιολογικοί χώροι
6. Παραδοσιακοί οικισμοί
7. Γεωργικές γαίες υψηλής παραγωγικότητας και λοιπή αγροτική γη
8. Διαδρομές φυσικού ή και πολιτισμικού ενδιαφέροντος
9. Τοπόσημα τουριστικού ενδιαφέροντος Διεθνούς, Εθνικής και Περιφερειακής εμβέλειας
10. Το τυχόν ιδιαίτερο ανάγλυφο του εδάφους, οι κορυφογραμμές και οι υδάτινες ζώνες

Παράλληλα εκτιμήθηκαν τα δεδομένα επιπρόσθετων ζωνών με ειδική σημασία για το τοπίο, όπως οι:

1. Παράκτιες περιοχές ή άλλες περιοχές υψηλής επισκεψιμότητας, με ισχυρή οικιστική ή άλλη ανάπτυξη, και με μεγάλης κλίμακας ανατροπή του φυσικού τοπίου και οι
2. Εκτεταμένες περιοχές επιφανειακής εξόρυξης

Αξίζει να αναφερθεί ότι, πέραν των ήδη αναγνωρισμένων περιοχών, στην διαδικασία εύρεσης ικανών καταλόγων αξιόλογων τοπίων συνέβαλαν οι βάσεις δεδομένων του προγράμματος Φιλότης του ΕΜΠ και του προγράμματος Greekscapes του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου.

Η επεξεργασία των στοιχείων οδήγησε στον καθορισμό ζωνών αξιόλογων τοπίων οι οποίες θα περιλαμβάνουν ανάλυση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του τοπίου της συγκεκριμένης περιοχής με εντοπισμό των γνωρισμάτων του σε μορφή τοποσήμων, διαδρομών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος και άλλων στοιχείων που απαιτούν προστασία και ανάδειξη.

Για την αξιολόγηση των τοπίων και την διάκρισή τους σε τοπία διεθνούς, εθνικής ή περιφερειακής αξίας, εκτιμάται παράλληλα με τα βασικά τους χαρακτηριστικά, η υφιστάμενη ελκτικότητα και επισκεψιμότητα που παρουσιάζουν σε συνδυασμό με την εκτίμηση της

δυναμικής που μπορεί να έχουν στο μέλλον σε συνδυασμό με το χαρακτήρα και ένταση των πιέσεων που δέχονται από το περιβάλλον τους.

Η παραπάνω ανάλυση οδηγεί στην επεξεργασία προτάσεων για την προστασία, ανάδειξη και αειφορική διαχείριση των τοπίων με βασική συνιστώσα τις προτάσεις για την ελαχιστοποίηση ή και αποφυγή των πιέσεων. Απαραίτητη διάσταση της περιφερειακής πολιτικής για το τοπίο είναι η επεξεργασία κατευθύνσεων για τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού τόσο σε πολεοδομικό όσο και σε χωροταξικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.

Οι προτάσεις για την προστασία, ανάδειξη και αειφορική διαχείριση του τοπίου θα δημοσιοποιηθούν και θα αποτελέσουν αντικείμενο διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς. Τα πορίσματα που θα προκύψουν από τις διαβουλεύσεις, θα ενσωματωθούν στο τελικό προϊόν.

3. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ, ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ, ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Οι υφιστάμενες πολιτικές για την προστασία, ανάδειξη και αειφορική διαχείριση του τοπίου της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας συνολικά εμπίπτουν στην λογική των γενικότερων πολιτικών εθνικής εμβέλειας και τούτο διότι οι προσεγγίσεις που ήδη υπάρχουν για συγκεκριμένες περιοχές, δεν έχουν ακόμα συντεθεί με τρόπο που να αποτελέσουν ένα συνεκτικό σχέδιο σε επίπεδο περιφέρειας. Την ανάγκη αυτή θα καλύψει η παρούσα ολοκληρωμένη προσέγγιση για το τοπίο σε επίπεδο περιφέρειας. Επισημαίνεται ότι το έργο αυτό παρουσιάζει ιδιαίτερη δυσκολία καθώς οι επιμέρους πολιτικές έχουν πρόσθετα στοιχεία αποσπασματικότητας καθώς στην πλειοψηφία τους στρέφονται στην προστασία, ανάδειξη και αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος γενικότερα και όχι του τοπίου συγκεκριμένα.

Ακολούθως αναλύονται οι εθνικές πολιτικές οι οποίες αναφέρονται στο τοπίο, ενώ οι πολιτικές οι οποίες αφορούν τις περιοχές της Περιφέρειας με αξιόλογο χαρακτήρα παρουσιάζονται στο ειδικά επεξεργασμένο επόμενο τμήμα.

Το τοπίο και η προστασία του είναι ζητήματα σχετικά νέα για την ελληνική νομοθεσία. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Τοπίο, η οποία θέτει τους γενικούς άξονες πάνω στους οποίους δομείται η πολιτική για το τοπίο στην Ευρώπη και που ψηφίστηκε στην Φλωρεντία το 2000, υιοθετήθηκε από το Ελληνικό κοινοβούλιο το 2010 δηλαδή μόλις 10 χρόνια αργότερα πριν αποτελέσει τον Νόμο 3827/10.

Ο Νόμος αυτό εξαίρει την σημασία του τοπίου διαπιστώνοντας ότι 'το τοπίο διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο δημοσίου συμφέροντος από άποψη πολιτισμική, οικολογική, περιβαλλοντική και κοινωνική και ότι συνιστά πόρο ευνοϊκό για την οικονομική δραστηριότητα, του οποίου η προστασία, η διαχείριση και ο σχεδιασμός μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Έχοντας επίγνωση ότι το τοπίο συμβάλλει στη διαμόρφωση της τοπικής κουλτούρας και ότι αποτελεί ένα βασικό συστατικό στοιχείο της Ευρωπαϊκής φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, συνεισφέροντας στην ανθρώπινη ευημερία και παγίωση της Ευρωπαϊκής ταυτότητας. Αναγνωρίζοντας ότι το τοπίο είναι ένα σημαντικό μέρος της ποιότητας ζωής των ανθρώπων οπουδήποτε, σε αστικές περιοχές και στην ύπαιθρο, σε υποβαθμισμένες περιοχές, όπως και σε περιοχές υψηλής ποιότητας, σε περιοχές αναγνωρισμένες ως εξαιρετικού φυσικού κάλλους, όπως και σε περιοχές χωρίς ιδιαιτερότητες'.

Ακολούθως και αφού δώσει τον ορισμό της ίδιας της έννοιας, ορίζει τις έννοιες της πολιτικής, της προστασίας, της διαχείρισης, των στόχων ποιότητας και του σχεδιασμού τοπίων, θέτει δε ως στόχο της ίδιας της σύμβασης την 'προώθηση της προστασίας των τοπίων, την διαχείριση και τον σχεδιασμό τους, και την οργάνωση της Ευρωπαϊκής συνεργασίας σε ζητήματα τοπίων'. Απαραίτητη προϋπόθεση για την προώθηση του παραπάνω στόχου είναι η νομική αναγνώριση των τοπίων, η επεξεργασία και εφαρμογή πολιτικών προστασίας, διαχείρισης και σχεδιασμού των καθώς και η ένταξη των τοπίων στις περιφερειακές και αστικές πολιτικές. Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητο να καταγράφονται τα χαρακτηριστικά των τοπίων καθώς και οι δυνάμεις και οι πιέσεις που τα μετασχηματίζουν, να σημειώνονται οι μεταβολές και να ορίζονται στόχοι

ποιότητας μετά από δημόσια διαβούλευση. Επιπρόσθετα ο Νόμος αναγνωρίζει την ανάγκη για αύξηση της ευαισθητοποίησης τόσο των εμπλεκομένων φορέων όσο και των πολιτών συνολικά.

Σε ότι αφορά στο υπόλοιπο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την προστασία του τοπίου στην Ελλάδα, το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, ΦΕΚ 128/Α/3.7.2008, προσεγγίζει το ζήτημα σε επίπεδο χώρας χωρίς ειδικό συσχετισμό με το τοπίο της περιοχής της ΠΚΜ εκτός της αναφοράς του στις περιοχές φυσικού πλούτου στη φάση του σχεδιασμού. Εισαγωγικά αναφέρεται στην ποιότητα του περιβάλλοντος την οποία χαρακτηρίζει ως 'εν γένει καλή' λόγω 'της ποικιλομορφίας και της αισθητικής των τοπίων της χώρας, της μεγάλης ποικιλίας βιοτόπων, της σχετικά καλής κατάστασης των φυσικών πόρων καθώς και του πλούτου και της έκτασης της πολιτιστικής κληρονομιάς'. αλλά όχι στο τοπίο ειδικότερα. Διαπιστώνει ότι υπάρχουν προβλήματα τοπικού χαρακτήρα κυρίως λόγω ασυμβατότητας χρήσεων με παράδειγμα την χωρική διάσταση της εξορυκτικής και μεταλλευτικής δραστηριότητας. Αντίστοιχες διαπιστώσεις σε επίπεδο ανάλυσης αναφορικά με την χώρα συνολικά υπάρχουν σε σχέση με την διάσπαρτη ανάπτυξη βιομηχανικών δραστηριοτήτων, την αστική διάχυση και την άναρχη ανάπτυξη του τουρισμού. Κατόπιν αυτών των διαπιστώσεων, εκτιμάται ότι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της χώρας 'απαιτούν τον προσδιορισμό και εφαρμογή μιας εξειδικευμένης αναπτυξιακής και χωροταξικής πολιτικής' καθώς 'φύση, τοπία και παραδοσιακοί οικισμοί δεν προστατεύονται με επάρκεια στην πράξη, λόγω συγκρούσεων με οικονομικά συμφέροντα, που επενδύουν σε ακίνητα, και των έντονων τάσεων οικιστικής ανάπτυξης'. Αναφερόμενο στο τοπίο ειδικότερα, το ΓΠΧΣΑΑ κρίνει ότι 'ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να ληφθεί για το «τοπίο», ώστε να αποτελέσει σημαντική συνιστώσα των πολιτικών χωροταξίας, πολεοδομίας, περιβάλλοντος, πολιτισμού και αγροτικής οικονομίας'.

Στο επίπεδο του σχεδιασμού, το ΓΠΧΣΑΑ θέτει ανάμεσα σε άλλα ζητήματα χωροταξικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα τους γενικούς όρους που θα εξασφαλίσουν την προστασία του τοπίου από την άσκηση των παραγωγικών και άλλων δραστηριοτήτων που αναφέρθηκαν σε επίπεδο διαπιστώσεων. Ακολούθως αναφέρεται σε 27 περιοχές φυσικού πλούτου με Φορέα Διαχείρισης που έχουν ήδη θεσμοθετηθεί, τρεις εκ των οποίων βρίσκονται μέσα στα όρια της ΠΚΜ, ο Όλυμπος, η Κερκίνη και η περιοχή Βόλβης – Λαγκαδά, και, μαζί με τις περιοχές προστασίας της φύσης και του τοπίου, τις περιοχές για τις οποίες έχουν εκπονηθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες ή σχέδια κήρυξής τους ως προστατευομένων περιοχών καθώς και τις υπόλοιπες περιοχές που έχουν ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000, συγκροτούν τις περιοχές προτεραιότητας για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος. Για την αποτελεσματική και ολοκληρωμένη διαχείριση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, το ΓΠΧΣΑΑ κρίνει ότι απαιτείται μεταξύ άλλων: (α) η ολοκλήρωση και εφαρμογή της οριοθέτησης και των διαχειριστικών σχεδίων για τις 27 φυσικές περιοχές με Φορέα Διαχείρισης, (β) η ολοκλήρωση μέχρι το 2013 των διαδικασιών μελέτης και κήρυξης των περίπου 80 φυσικών περιοχών, (γ) η εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών για τις υπόλοιπες φυσικές περιοχές, που έχουν ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000, (δ) η ανάδειξη και προστασία των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την αξιοποίησή τους ως πόλων έλξης επισκεπτών με την κατάλληλη υποδομή πρόσβασης, τη λειτουργική σύνδεσή τους με τον περιβάλλοντα χώρο τους και τη σύνδεση των

μνημείων μεταξύ τους ανά χωρική ενότητα, (ε) Προώθηση της δημιουργίας ενιαίων δικτύων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, οργάνωση χώρων και διαδρομών και εν γένει ανάδειξη και αξιοποίησή τους με συνεργασία των αρμόδιων αρχών και (στ) την διεύρυνση της προστασίας των αρχαιολογικών χώρων, με την ένταξη σε αυτούς της διαφύλαξης των τοπίων.

Αναφορικά με την προστασία και ανάδειξη του τοπίου ειδικότερα, το ΓΣΠΧΣΑΑ κρίνει ότι απαιτείται 'καθιέρωση τυπολογίας τοπίων, απογραφή τους βάσει αυτής και αναγνώριση των τοπίων που χρήζουν παρεμβάσεων διαφύλαξης και προστασίας' και σε διαφορετικό επίπεδο 'διατύπωση όρων και προϋποθέσεων για την προστασία των, μικρής κλίμακας, τοπίων που αφθονούν στον αγροτικό και τον αστικό χώρο, σε συνδυασμό με την επιδίωξη ήπιας και ποιοτικής τουριστικής ανάπτυξης. Στα πλαίσια αυτά κρίνει την ανάγκη περιορισμού των επιπτώσεων στο τοπίο και της ύπαιθρο γενικότερα από την άναρχη οικιστική ανάπτυξη προωθώντας την αρχή της 'συμπαγούς πόλης', την λήψη μέτρων για τις υπόλοιπες προστατευόμενες περιοχές στο πλαίσιο Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων, τον περιορισμό της εκτός σχεδίου δόμησης και την ενίσχυση της συγκέντρωσης νέων παραγωγικών μονάδων σε οργανωμένους υποδοχείς.

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Βιομηχανία και η στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων του, ΦΕΚ 151/ΑΑΠ/13.4.2009, προσεγγίζει και αυτό το ζήτημα του τοπίου σε επίπεδο χώρας με περιορισμένο συσχετισμό με το τοπίο της περιοχής της ΠΚΜ. Διαπιστώνει ότι η βιομηχανική δραστηριότητα μεταπολεμικά αναπτύχθηκε κατά κύριο λόγο διάσπαρτα τόσο στον αστικό όσο και στον εξωαστικό χώρο και δευτερευόντως σε οργανωμένους υποδοχείς με αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία πολλαπλών περιβαλλοντικών και άλλων προβλημάτων συμπεριλαμβανομένης και της υποβάθμισης του τοπίου. Για την άρση των αρνητικών επιπτώσεων στο τοπίο, το ΕΠΧΣΑΑΒ θέτει ως στόχο, μεταξύ άλλων, 'την προώθηση της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής συνιστώσας στη χωρική διάρθρωση της δραστηριότητας κυρίως με την προαγωγή οργανωμένων μορφών χωροθέτησης της βιομηχανίας'. Για την επίτευξη του στόχου αυτού και σε ότι αφορά στην προστασία του τοπίου, απαγορεύει την εγκατάσταση βιομηχανικών μονάδων σε οικοτόπους προτεραιότητας, σε περιοχές απολύτου προστασίας της φύσης καθώς και σε πυρήνες εθνικών δρυμών σε διατηρητέα μνημεία της φύσης, σε τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και σε αισθητικά δάση με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου το ο χαρακτηρισμός των δύο τελευταίων περιπτώσεων καλύπτει το σύνολο της εδαφικής περιφέρειας ενός ΟΤΑ ή ενός νησιού. Επίσης καταργεί όλες τις παρεκκλίσεις αρτιότητας και μειώνει τον ΣΔ στις εκτός σχεδίου περιοχές, ορίζει την δημιουργία περιμετρικής ζώνης πρασίνου, κλπ.

Για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ειδικότερα, το ΕΠΧΣΑΑΒ χωροθετεί την βιομηχανική δραστηριότητα σε συγκεκριμένες ζώνες, αποτρέπει την παρόδια ανάπτυξη μονάδων μεταποίησης σε μη κλειστούς αυτοκινητόδρομους και προωθεί την επανάχρηση βιομηχανικών κελυφών και χώρων που εγκαταλείπονται. Διαπιστώνει προβλήματα περιβαλλοντικών επιπτώσεων που αναφέρονται και στο τοπίο σε συγκεκριμένους Νομούς και ιδίως στον Νομό Θεσσαλονίκης για την περίπτωση του οποίου προτείνει την λήψη ειδικών μέτρων προστασίας του απομένοντος φυσικού περιβάλλοντος.

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ και η στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων του, ΦΕΚ 2464/Β/3.12.2008, προσεγγίζει και

αυτό το ζήτημα του τοπίου σε επίπεδο χώρας χωρίς ειδικό συσχετισμό με το τοπίο της περιοχής της ΠΚΜ. Αρχικά αναγνωρίζει ότι οι επιπτώσεις των ΑΠΕ προς το περιβάλλον 'διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος της εκάστοτε χρησιμοποιούμενης τεχνολογίας Α.Π.Ε. (αιολική, υδροηλεκτρική, γεωθερμική, ηλιακή ενέργεια κ.λπ.), ενώ μπορεί να εκτείνονται τόσο στο ανθρωπογενές (πόλεις, οικισμούς και εν γένει οικιστικές περιοχές) όσο και στο φυσικό περιβάλλον (τοπίο, χλωρίδα και πανίδα, κ.λπ.) των περιοχών εγκατάστασης, καθώς και στις γειτνιάζουσες παραγωγικές δραστηριότητες (τουρισμό, γεωργία κ.λπ.). Για την πρόληψη, την άμβλυση και την αποτροπή των επιπτώσεων αυτών απαιτείται η καθιέρωση σαφών κανόνων χωροθέτησης των έργων Α.Π.Ε., ώστε αφενός να μειωθούν οι αβεβαιότητες και οι συγκρούσεις χρήσεων γης που συχνά αναφύονται επί του πεδίου και αφετέρου να ικανοποιηθούν οι ευρύτερες ανάγκες προστασίας του περιβάλλοντος και η αιφόρος ανάπτυξη των περιοχών υποδοχής τους'. Ακολούθως η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων αποκλείεται, μεταξύ άλλων, από τις περιοχές κηρυγμένων διατηρητέων μνημείων και οριοθετημένων αρχαιολογικών ζωνών, από περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης και προστασίας της φύσης που καθορίζονται κατά τις διατάξεις των άρθρων 19 παρ. 1 και 2 και 21 του ν. 1650/1986, από περιοχές Υγροτόπων Διεθνούς Σημασίας, από πυρήνες εθνικών δρυμών, κηρυγμένων μνημείων της φύσης και αισθητικών δασών, από οικοτόπους προτεραιότητας που έχουν ενταχθεί στο Δίκτυο Natura 2000, από περιοχές εντός σχεδίου πόλεων και ορίων οικισμών προ του 1923 ή κάτω των 2000 κατοίκων, των ΠΟΤΑ του άρθρου 29 του Ν. 2545/97, των ΠΟΑΠΔ του τριτογενούς τομέα του άρθρου 10 του Ν. 2742/99, των θεματικών πάρκων, των τουριστικών λιμένων, των απύπως διαμορφωμένων τουριστικών και οικιστικών περιοχών σε εκτός σχεδίου ζώνες, των ακτών κολύμβησης καθώς και των μεταλλευτικών περιοχών που λειτουργούν επιφανειακά ενώ παράλληλα τίθενται κανόνες για την προστασία του τοπίου από την διάβρωση λόγω των έργων. Αντίστοιχα αποκλείεται η χωροθέτηση Μικρών Υδροηλεκτρικών Έργων σε περιοχές προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος όπως παραπάνω με επέκταση της απαγόρευσης για περιοχές παραδοσιακών οικισμών και ιστορικών κέντρων ή τμημάτων πόλεων. Αναφορικά με τις εγκαταστάσεις εκμετάλλευσης της ηλιακής ενέργειας, ο αποκλεισμός περιλαμβάνει τις περιοχές κηρυγμένων διατηρητέων μνημείων και οριοθετημένων αρχαιολογικών ζωνών, τις περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης και προστασίας της φύσης που καθορίζονται κατά τις διατάξεις των άρθρων 19 παρ. 1 και 2 και 21 του ν. 1650/1986, τους πυρήνες εθνικών δρυμών, τα κηρυγμένα μνημεία της φύσης και τα αισθητικά δάση, τους οικοτόπους προτεραιότητας που έχουν ενταχθεί στο Δίκτυο Natura 2000 καθώς και τα δάση και τις γεωργικές γαίες υψηλής παραγωγικότητας. Αντίστοιχες διατάξεις αποκλείουν την χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης ενέργειας από βιομάζα ή βιοαέριο καθώς και αυτών που εκμεταλλεύονται την γεωθερμική ενέργεια από συγκεκριμένες ζώνες προστασίας της φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και η στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων του, ΦΕΚ 1138/Β/11.6.2009, προσεγγίζει και αυτό το ζήτημα του τοπίου σε επίπεδο χώρας χωρίς ειδικό συσχετισμό με το τοπίο της περιοχής της ΠΚΜ. Αρχικά διαπιστώνει ότι 'η διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και του τοπίου καθώς και η αντιμετώπιση των επιπτώσεων που σχετίζονται με τις κλιματικές αλλαγές αποτελούν βασική προϋπόθεση για την επίτευξη ενός αειφόρου τουρισμού, ο οποίος επιδρά με θετικό τρόπο στην απασχόληση και την ανάπτυξη' και στην συνέχεια θέτει ως πρώτο κατά σειρά στόχο 'την προώθηση της αειφόρου και ισόρροπης ανάπτυξης του

τουρισμού της χώρας, σύμφωνα με τις φυσικές, πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής με ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία, ανάδειξη και αποκατάσταση του περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς και του τοπίου και ειδικότερα στην προστασία των υδατικών πόρων και του εδάφους και στη διατήρηση της βιοποικιλότητας'.

Ακολούθως αναγνωρίζει ως 'περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού' τέσσερις περιοχές που βρίσκονται μέσα στα όρια της ΠΚΜ στις οποίες εντάσσεται και το χιονοδρομικό κέντρο Βερμίου. Αναφορικά με τις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές, ως ένατη κατεύθυνση αναφέρεται η προστασία, ανάδειξη και αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος ενώ για την δεύτερη κατηγορία των αναπτυσσομένων τουριστικά περιοχών κρίνεται απαραίτητη η 'λήψη μέτρων για την έγκαιρη πρόληψη φαινομένων υποβάθμισης της ποιότητας των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων και την συνδυασμένη προβολή τους'.

Για την τρίτη κατηγορία των περιοχών με περιθώρια ανάπτυξης ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού απαιτείται εκτός της 'λήψης μέτρων για την έγκαιρη πρόληψη φαινομένων υποβάθμισης της ποιότητας των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων και την συνδυασμένη προβολή τους' ως ανωτέρω, απαιτείται και η 'διατήρηση, προστασία και ανάδειξη των φυσικών, ιστορικών, αρχιτεκτονικών, κ.α., σημείων του χώρου με «μοναδικά» χαρακτηριστικά καθώς και του χαρακτήρα, της κλίμακας και των χαρακτηριστικών των οικισμών'. Για την ίδια κατηγορία καθορίζονται περιορισμοί στην δόμηση νέων υποδομών φιλοξενίας και εστίασης και 'λοιπών σχετικών με τον τουρισμό υποδομών'. Παράλληλα απαιτείται 'η προσαρμογή της τυπολογίας των καταλυμάτων (μορφολογικοί περιορισμοί, δυναμικότητα, τάξεις) και άλλων σχετικών με τον τουρισμό υποδομών σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής και των ειδικών μορφών που υποστηρίζουν, η προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος συμπεριλαμβανομένης της προστασίας της βιοποικιλότητας και του τοπίου, η επανάχρηση αξιόλογων κτιρίων ή συνόλων, η στήριξη δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στην αναβάθμιση της εικόνας και γενικότερα στην ανάδειξη και προβολή των χαρακτηριστικών και της φυσιογνωμίας του αγροτικού χώρου καθώς και η δημιουργία δικτύων μονοπατιών (εθνικών, ευρωπαϊκών) και διαδρομών («δρόμοι» καπνού, αμπέλου, ελιάς κ.α.) περιβαλλοντικής ευαισθησίας και εκπαίδευσης.

Αναφορικά με την κατηγορία των περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος με μειονεκτικά χαρακτηριστικά και κυρίαρχες χρήσεις άλλες από τον τουρισμό, οι κατευθύνσεις περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων: (α) την διαφύλαξη φυσικών, ιστορικών, αρχιτεκτονικών, κ.α., σημείων του χώρου με «μοναδικά» χαρακτηριστικά, (β) την δημιουργία θεματικών διαδρομών με ανάδειξη στοιχείων των κυρίαρχων χρήσεων («δρόμοι» ελιάς, αμπέλου, καπνού, κ.α.), (γ) την αποκατάσταση και αξιοποίηση παλαιών κελυφών, (δ) την δημιουργία μουσείων, κέντρων ερμηνείας του χώρου ή άλλων εγκαταστάσεων απαραίτητων για την ανάδειξη της κυρίαρχης χρήσης - δραστηριότητας, εντός οικισμών, (ε) την κατασκευή νέων, συμπλήρωση και αναβάθμιση υφιστάμενων τεχνικών, κοινωνικών (περίθαλψης και αθλητισμού) και περιβαλλοντικών υποδομών, (στ) την αξιοποίηση των εκάστοτε τοπικών πόρων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για με την ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού (αγροτουρισμού, περιηγητικού, πεζοπορικού, πολιτιστικού τουρισμού, γεωτουρισμό, κ.α.) και (ζ) την ανάδειξη και προστασία φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και τοπίου (προστασία φυσικού περιβάλλοντος, αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, δημιουργία μουσείων, κ.α.).

Για τις μητροπολιτικές περιοχές Αθήνας και Θεσσαλονίκης απαιτείται μεταξύ άλλων η επιτάχυνση των ρυθμών ανάπτυξης του ιστορικού κέντρου και του θαλασσίου μετώπου της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, η προστασία, ανάδειξη και συνδυασμένη προβολή των πόρων του ευρύτερου περιαστικού τους χώρου (ορεινοί όγκοι, κ.α.), η παροχή κινήτρων για απόσυρση παλαιών κτιρίων που προσβάλλουν υπέρμετρα την αισθητική της πόλης, η συνέχιση και εντατικοποίηση της προσπάθειας ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων Αθήνας και Θεσσαλονίκης, η δημιουργία ζωνών εναλλακτικών δραστηριοτήτων και υπαιθρίων πάρκων αναψυχής και αθλητισμού, η δρομολόγηση αναπλάσεων σε περιοχές με βιομηχανικό ενδιαφέρον που έχουν χωρική συνέχεια με άλλες περιοχές αστικού τουρισμού καθώς και η ενίσχυση δράσεων βελτίωσης της περιβαλλοντικής απόδοσης αστικών υποδομών αντιρύπανσης για την περιβαλλοντική αποκατάσταση του Θερμαϊκού Κόλπου.

Για τις παράκτιες περιοχές ειδικότερα προωθούνται κατά προτεραιότητα δράσεις αποκατάστασης της αισθητικής του τοπίου και αναβάθμισης της λειτουργίας του χώρου και τίθενται συγκεκριμένοι περιορισμοί στην δόμηση.

Αναφορικά με τις ορεινές περιοχές, επιβάλλεται η διατήρηση της ποιότητας των φυσικών (στοιχεία χλωριδικά, πανιδικά, γεωλογικά – υδρογεωλογικά, τοπιακά, κ.α.) και ανθρωπογενών (οικισμοί, κατασκευές, υποδομές, μνημεία, παραδοσιακές ασχολίες, εκδηλώσεις, κ.λπ.) πόρων με μέτρα πρόληψης των κινδύνων υποβάθμισής τους, η λήψη ειδικών μέτρων ενσωμάτωσης τρίτων δραστηριοτήτων αναγκαίων για τη λειτουργία του χώρου, που παρουσιάζουν ασυμβατότητες με την τουριστική δραστηριότητα, ώστε να είναι δυνατή η συνύπαρξη τους με αυτήν και ειδικότερα μέτρων αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης των υποδομών τους (π.χ. σύνταξη ειδικών προδιαγραφών κατασκευής και λειτουργίας), η δημιουργία βασικών προτύπων καθώς και εξειδικευμένων, κατά περίπτωση, κανόνων για το σχεδιασμό και τη δόμηση λαμβάνοντας υπόψη την παραδοσιακή αρχιτεκτονική και τις τοπικές παραδόσεις, χρήσης υλικών και μορφών δόμησης, η υιοθέτηση πρακτικών που θα εξασφαλίζουν μειωμένη κατανάλωση ενέργειας και χρήση φιλικών προς το περιβάλλον υλικών, η δημιουργία ειδικών κατασκευαστικών προτύπων για την εκτέλεση έργων υποδομών στον ορεινό χώρο (οδοποιία, κατασκευές δημόσιων κτιρίων, εγγειοβελτιωτικά, διαμορφώσεις χώρων, κ.λπ.) καθώς και η δημιουργία δικτύων μονοπατιών (εθνικών, ευρωπαϊκών) και διαδρομών περιβαλλοντικής ευαισθησίας και εκπαίδευσης. Παράλληλα τίθενται περιορισμοί στην δόμηση νέων υποδομών αντίστοιχα με αυτούς που τέθηκαν στις προηγούμενες κατηγορίες.

Αντίστοιχες κατευθύνσεις και περιορισμοί επιβάλλονται στις πεδινές και ημιορεινές περιοχές καθώς και στις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 και τις 'λοιπές περιοχές περιβαλλοντικής ευαισθησίας'. Αναφορικά με την ανάπτυξη τουριστικών υποδομών σε παραδοσιακούς οικισμούς, οι κατευθύνσεις περιλαμβάνουν την δημιουργία μηχανισμού ελέγχου των χρήσεων γης και της έντασης της τουριστικής δραστηριότητας βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων με στόχο την διαφύλαξη της αξίας του πόρου και η προστασία του παραδοσιακού χαρακτήρα, την διαμόρφωση αυστηρότερων κανόνων για τη μορφολογία των νέων κτισμάτων, ενίσχυση δράσεων αποκατάστασης κελυφών και ειδικότερα για τους εγκαταλελειμμένους και φθίνοντες οικισμούς, προώθηση πρωτοβουλιών στην κατεύθυνση αναζωογόνησης τους, τον έλεγχο της δυνατότητας επέκτασης ή μη των οικισμών κατά τρόπο ώστε να διαφυλάσσεται η αξία του πόρου και να προστατεύεται ο παραδοσιακός τους χαρακτήρας, τον άμεσο έλεγχο της δόμησης εκτός σχεδίου πόλης και ορίων οικισμών, την αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων ορεινών οικισμών

που παρουσιάζουν αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον και, τέλος, την ανάπτυξη δράσεων τοπικών συμφώνων ποιότητας (πέρα από τους κατά περίπτωση ισχύοντες κτιριολογικούς κανονισμούς), που αφορούν στη διατήρηση και ανάδειξη αξιόλογων μορφολογικών στοιχείων και την ιδιαίτερη τοπική αρχιτεκτονική παραδοσιακών οικισμών.

Ακολούθως, η ανάγκη για προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού οδηγεί στην διατύπωση κατευθύνσεων που σχετίζονται με το τοπίο, όπως η ανάγκη για αναβάθμιση του μνημειακού κεφαλαίου της χώρας για την υποστήριξη του πολιτιστικού τουρισμού κλπ. Επιπρόσθετα, η ανάγκη προώθησης 'σύνθετων και ολοκληρωμένων τουριστικών υποδομών μικτής χρήσης' που διαπιστώνει το ΓΠΧΣΑΑΤ, επισείει κρίσιμα ζητήματα αναφορικά με το τοπίο των περιοχών παρέμβασης παρότι στο σχετικό εδάφιο παραλείπεται η αναφορά στη συγκεκριμένη λέξη. Υπάρχουν όμως αναφορές στην ανάγκη για 'πρόληψη και αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων', για 'ανάδειξη και προβολή στοιχείων της φυσικής ή/και πολιτιστικής κληρονομιάς', για ενσωμάτωση αξιόλογων στοιχείων τοπικής αρχιτεκτονικής καθώς και για 'αποκατάσταση και αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων οικισμών και γενικότερα παλαιών κελυφών, καθώς και αλλοιωμένων φυσικών / τουριστικών πόρων (π.χ. παλιά λατομεία)'. Επιπρόσθετα η χωροθέτηση αλλά και η μορφή των υποδομών αυτών πρέπει να ακολουθεί συγκεκριμένους κανόνες και περιορισμούς.

Σε σχέση με την περιοχή της ΠΚΜ, το ΓΠΧΣΑΑΤ χαρακτηρίζει τη χερσόνησο της Κασσάνδρας και παράκτια ζώνη από Νέα Καλλικράτεια μέχρι Όλυθο ως τουριστικά ανεπτυγμένη. Η νότια πλευρά της χερσονήσου της Σιθωνίας, οι βόρειες ακτές των κόλπων Κασσάνδρας και Αγίου Όρους και οι ακτές της Πιερίας χαρακτηρίζονται ως 'αναπτυσσόμενες περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης μαζικού τουρισμού'. Ακολούθως ολόκληρη η επιφάνεια που καλύπτει ο Νομός Θεσσαλονίκης χαρακτηρίζεται ως 'μητροπολιτική περιοχή' ενώ οι ορεινοί όγκοι και οι ευρύτερες ζώνες που περιβάλλουν την ΠΚΜ, δηλαδή Όλυμπος, Βέρμιο, Πάικο, Καϊμάκτσαλάν, Κερκίνη, Βροντού, Μενίκιο και Παγγαίο, όπως και παράκτιες ζώνες Αγίου Παύλου, Ολυμπιάδας και Ιερισσού, κρίνονται κατάλληλες για την ανάπτυξη ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Επισημαίνεται ότι δεν εντοπίζεται περιοχή που να είναι εμπίπτει στην κατηγορία 'περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος με κυρίαρχες χρήσεις άλλες από τον τουρισμό και δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού'.

Πέρα από τα Γενικά και Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, αρκετά ζητήματα που αφορούν στο τοπίο καθορίζονται από συγκεκριμένα νομικά εργαλεία όπως ο Ν. 3937/11 για την διατήρηση της βιοποικιλότητας ο οποίος προσεγγίζει το τοπίο ως ιδιαίτερα κρίσιμο στοιχείο που απαιτεί προστασία. Σύμφωνα με το Νόμο αυτό, 'η βιοποικιλότητα, η φύση και το τοπίο προστατεύονται και διατηρούνται, ώστε να διασφαλίζονται οι φυσικές διεργασίες, η αποδοτικότητα των φυσικών πόρων, η ισορροπία και η εξέλιξη των οικοσυστημάτων, καθώς και η ποικιλομορφία, η ιδιαιτερότητα ή η μοναδικότητα των συνιστωσών τους... Χερσαίες, υγροτοπικές, θαλάσσιες ή μεικτού χαρακτήρα περιοχές, μεμονωμένα στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα προστασίας και διατήρησης λόγω της οικολογικής, βιολογικής, γεωλογικής, γεωμορφολογικής, εν γένει επιστημονικής ή αισθητικής σημασίας τους. Οι περιοχές, τα στοιχεία ή τα σύνολα της (προηγούμενης) παραγράφου μπορούν να χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 19, ως:

- Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης

- Περιοχές προστασίας της φύσης
- Φυσικά πάρκα και ειδικότερα ως: εθνικά ή περιφερειακά πάρκα
- Περιοχές προστασίας οικοτόπων και ειδών και ειδικότερα ως: ειδικές ζώνες διατήρησης (Ε.Ζ.Δ.), ζώνες ειδικής προστασίας (Ζ.Ε.Π.) ή καταφύγια άγριας ζωής ή συνδυασμός αυτών.
- Προστατευόμενα τοπία και στοιχεία τοπίου ή προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί.

Ακολούθως καθορίζονται οι κανόνες προστασίας των ανωτέρω περιοχών με ιδιαίτερη αναφορά στα προστατευόμενα τοπία, στοιχεία τοπίου και προστατευόμενους φυσικούς σχηματισμούς με προσδιορισμό των επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων και των απαραίτητων διαδικασιών για την διαχείριση των περιοχών αυτών.

Τέλος ο Νόμος περιλαμβάνει καταγραφή των περιοχών του δικτύου Natura 2000 μεταξύ των οποίων αναφέρονται 50 περιοχές που βρίσκονται εντός των ορίων της ΠΚΜ.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η αναφορά του Πρωτόκολλου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών (2008) σε ζητήματα προστασίας του τοπίου. Με βάση την διαπίστωση της ανάγκης για διατήρηση της ακεραιότητας των παράκτιων οικοσυστημάτων και τοπίων και της γεωμορφολογίας των παράκτιων ζωνών, προβάλλονται τα ακόλουθα ως οι τρεις πρώτες γενικές αρχές από τις οποίες οφείλει να διέπεται η ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών:

α) Ο βιολογικός πλούτος και η φυσική δυναμική και λειτουργία της παλιρροιακής περιοχής και η συμπληρωματική και αλληλοεξαρτώμενη φύση του θαλάσσιου και του χερσαίου τμήματος

που συναποτελούν μια ενιαία οντότητα λαμβάνονται ιδιαίτερως υπόψη.

β) Όλα τα στοιχεία σχετικά με τα υδρολογικά, γεωμορφολογικά, κλιματολογικά, οικολογικά, κοινωνικοοικονομικά και πολιτιστικά συστήματα λαμβάνονται υπόψη με ολοκληρωμένο

τρόπο, ώστε να μην σημειώνεται υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας των παράκτιων ζωνών και να προλαμβάνονται οι αρνητικές επιπτώσεις λόγω φυσικών καταστροφών και ανάπτυξης.

γ) Κατά το σχεδιασμό και τη διαχείριση των παράκτιων ζωνών εφαρμόζεται προσέγγιση βασιζόμενη στα οικοσυστήματα, ώστε να εξασφαλίζεται αειφόρος ανάπτυξή τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 11, που αναφέρεται ειδικά στα παράκτια τοπία:

1. Τα συμβαλλόμενα μέρη, αναγνωρίζοντας την ειδική αισθητική, φυσική και πολιτιστική αξία των παράκτιων τοπίων, ανεξαρτήτως της ταξινόμησής τους στις προστατευόμενες ζώνες, θεσπίζουν μέτρα για να εξασφαλίσουν την προστασία των παράκτιων τοπίων με νομοθεσία, σχεδιασμό και διαχείριση.

2. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν να προωθήσουν την περιφερειακή και διεθνή συνεργασία στο πεδίο της προστασίας των τοπίων και, ειδικότερα, την εφαρμογή, όπου απαιτείται, κοινών δράσεων για τα διασυνοριακά παράκτια τοπία.

4. ΕΝΤΟΠΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

Η ποικιλία του ανάγλυφου και της γεωμορφολογίας γενικότερα καθώς και της χλωρίδας και της πανίδας της περιοχής που καλύπτει η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, σε συνδυασμό με την πολυμορφία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντός της, έχουν επιτρέψει τον σχηματισμό πολλών αξιόλογων τοπίων τα οποία ποικίλουν αντίστοιχα αναφορικά με τα χαρακτηριστικά τους. Τα τοπία αυτά, τα οποία συχνά εμφανίζονται ενοποιημένα σε μορφή ζωνών, άλλοτε κυριαρχεί ο ορεινός χαρακτήρας του εδάφους, άλλοτε η θάλασσα και η ακτή, άλλοτε η βλάστηση ή η ανθρωπογενής καλλιέργεια ενώ πολύ συχνά τα παραπάνω συνδυάζονται με στοιχεία του δομημένου περιβάλλοντος με την μορφή αρχαιολογικών τόπων, παραδοσιακών οικισμών, μοναστηριών, εκκλησιών κλπ. Πρέπει επιπρόσθετα να σημειωθεί ότι σε πολλές περιπτώσεις η αντιληπτική εικόνα ενός τοπίου είναι φορτισμένη με συλλογικού χαρακτήρα παραστάσεις που είναι στενά συνυφασμένες με την μακραίωνη ιστορία του τόπου. Η φόρτιση αυτή ενισχύει την αρχική εικόνα με την πρόσθετη διάσταση του 'πολιτιστικού τοπίου' που λειτουργεί με ειδικό τρόπο για τους κατοίκους και συχνά και τους επισκέπτες του.

Για να προσεγγισθούν οι περιοχές που είναι ήδη αναγνωρισμένες ως περιοχές με ιδιαίτερη αισθητική αξία πρέπει κατ' αρχήν να αναφερθεί ότι η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας διαθέτει 50 και πλέον (αν συμπεριληφθούν διαπεριφερειακές περιοχές που ανήκουν διοικητικά και σε άλλες περιφέρειες) περιοχές του Εθνικού Καταλόγου Natura 2000, τρεις υγροβιότοπους RAMSAR που ταυτόχρονα έχουν κηρυχθεί ως Εθνικά Πάρκα και τον Εθνικό Δρυμό του Ολύμπου, ο οποίος για την περιβαλλοντικής του σημασία προστατεύεται ως Βιογεννητικό Απόθεμα και Απόθεμα της Βιόσφαιρας από την UNESCO.

Πέρα όμως από τις προστατευόμενες περιοχές που κατά κύριο λόγο αφορούν τους υγροβιότοπους, τα δασικά συμπλέγματα και τους ορεινούς όγκους αξιόλογα και ευαίσθητα οικοσυστήματα εντοπίζονται σε όλη την περιφέρεια και αφορούν τους κρίσιμους υδατικούς αποδέκτες και μεταβατικά ύδατα όπως ο Θερμαϊκός κόλπος που δέχεται σημαντικές ποικίλες ανθρωπογενείς πιέσεις, ο κόλπος του Ορφανού (Στρυμονικός), τα περιαστικά δάση, μικροί παράκτιοι υγροβιότοποι και ρέματα.

Οι περιοχές αυτές με έμφαση στο καθεστώς προστασίας τους, την σπουδαιότητα τους, τους κινδύνους υποβάθμισης τους, αλλά και τις δυνατότητες ανάδειξης τους, παρουσιάζονται παρακάτω ανά κατηγορίες:

Α. Περιοχές που εντάσσονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 5 του Ν.3937/11

Πίνακας Τ1. Περιοχές που εντάσσονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 5 του Ν.3937/11

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΙΑΤΑΓΜΑ / ΑΠΟΦΑΣΗ ΚΗΡΥΞΗΣ	ΙΣΧΥΟΝΤΕΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
Ε.Π. Υγρότοπου Κερκίνης	ΚΥΑ 42699/ ΦΕΚ 98/ ΤΑΑΠΘ4/ 8.9.06	1. ΥΑ 52771/ΦΕΚ 1934 Β' /28.12.04 2. ΥΑ 18104/ΦΕΚ 617 Β' /10.5.05 3. ΥΑ 52762/ΦΕΚ 1934 Β' /28.12.04 4. ΥΑ 52763/ΦΕΚ 1934 Β' /28.12.04
Ε.Π. Λιμνών Κορώνειας – Βόλβης	ΚΥΑ 6919 /ΦΕΚ 248 Δ /5.3.04 Τροποποίηση με την ΚΥΑ: 39542 / 9.10.08/ ΦΕΚ 441	1. ΥΑ 50547/ΦΕΚ 1876 Β' /17.12.04 2. ΥΑ 49707/ΦΕΚ 2408 Β' /21.12.07 3. ΥΑ 50550/ΦΕΚ 1879 Β' /20.12.04 4. ΥΑ 50545/ΦΕΚ 1879 Β' /20.12.04

	ΤΑΑΠΘ/ 9.10.08	
Ε.Π. Δέλτα Αξιού – Λουδία – Αλιάκμονα	ΚΥΑ 12966 /ΦΕΚ 220 ΤΑΠΠΘ/ 14.5.2009	1. ΥΑ 18093/ΦΕΚ 624 Β' / 11.5.05 2. ΥΑ 11741/ΦΕΚ 392 Β' /31.3.06 3. ΥΑ 18092/ΦΕΚ 624 Β' /11.5.05 4. ΥΑ 18091/ΦΕΚ 624 Β' / 11.5.05
Ε.Δ. Ολύμπου	ΒΔ 9.6.1938 (24Β/ΤΑ/1938)	1. ΥΑ 52909/ΦΕΚ 1965 Β' /31.12.04 2. ΥΑ 18122/ΦΕΚ 617 Β' /10.5.05 3. ΥΑ 18190/ΦΕΚ 694 Β' /24.5.05 4. ΥΑ 52907/ΦΕΚ 1965 Β' /31.12.04

Β. Περιοχές εθνικού καταλόγου του προγράμματος Natura 2000

Πίνακας Τ2. Περιοχές εθνικού καταλόγου του προγράμματος Natura 2000

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΤΥΠΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (σε Ha)
Π.Ε. ΗΜΑΘΙΑΣ				
1	GR1210001	ΟΡΟΣ ΒΕΡΜΙΟ	ΕΖΔ	25.555,14
2	GR1210002	ΣΤΕΝΑ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ	ΕΖΔ	3623,73
Π.Ε. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ				
3	GR1220001	ΛΙΜΝΕΣ ΒΟΛΒΗ & ΛΑΓΚΑΔΑ-ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΖΔ	26947,81
4	GR1220002	ΔΕΛΤΑ ΑΞΙΟΥ-ΛΟΥΔΙΑ-ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ-ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ-ΑΞΙΟΥΠΟΛΗ	ΕΖΔ	33676,35
5	GR1220003	ΣΤΕΝΑ ΡΕΝΤΙΝΑΣ - ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΖΔ	2905,16
6	GR1220005	ΛΙΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΑΓΓΕΛΟΧΩΡΙΟΥ	ΕΖΔ-ΖΕΠ	337,2
4	GR1220009	ΛΙΜΝΕΣ ΒΟΛΒΗ & ΛΑΓΚΑΔΑ-ΣΤΕΝΑ ΡΕΝΤΙΝΑΣ - ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΖΕΠ	161631,33
4	GR1220010	ΔΕΛΤΑ ΑΞΙΟΥ-ΛΟΥΔΙΑ-ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ-ΑΛΥΚΗ ΚΙΤΡΟΥΣ	ΖΕΠ	29647,09
7	GR1220011	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΕΠΑΝΟΜΗΣ	ΖΕΠ	689,4
7	GR1220012	ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΕΠΑΝΟΜΗΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ	ΕΖΔ	830,38
Π.Ε. ΚΙΛΚΙΣ				
8	GR1230001	ΛΙΜΝΗ ΠΙΚΡΟΛΙΜΝΗ	ΕΖΔ	1089,35
9	GR1230002	ΥΔΡΑΧΑΡΕΣ ΔΑΣΟΣ ΜΟΥΡΙΩΝ	ΕΖΔ	774,92
10	GR1230003	ΛΙΜΝΗ ΔΟΪΡΑΝΗ	ΖΕΠ	2126,12

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΤΥΠΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (σε Ha)
11	GR1230004	ΛΙΜΝΗ ΠΙΚΡΟΛΙΜΝΗ - ΞΥΛΟΚΕΡΑΤΕΑ	ΖΕΠ	2012,31
<u>12¹</u>	<u>GR1230005</u>	<u>ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΛΟΥΣ ΑΡΤΖΑΝ</u>	<u>ΖΕΠ</u>	<u>1717,78</u>
13	<u>GR1230006</u>	<u>ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΝΘΟΦΥΤΟΥ</u>	<u>ΖΕΠ</u>	<u>3309,58</u>
Π.Ε. ΠΕΛΛΑΣ				
14	GR1240001	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΒΟΡΑ	ΕΖΔ	40435,09
15	GR1240002	ΟΡΗ ΤΖΕΝΑ	ΕΖΔ	12576,93
16	GR1240003	ΟΡΟΣ ΠΑΪΚΟ	ΕΖΔ	35232
17	GR1240004	ΛΙΜΝΗ ΑΓΡΑ	ΕΖΔ	1249,75
18	GR1240005	ΣΤΕΝΑ ΑΨΑΛΟΥ - ΜΟΓΛΕΝΙΤΣΑΣ		6110,57
19	GR1240007	ΛΙΜΝΗ ΑΓΡΑ ΚΑΙ ΦΡΑΓΜΑ	ΖΕΠ	1385,76
20	GR1240007	ΟΡΟΙ ΤΖΕΝΑ ΚΑΙ ΠΙΝΟΒΟ	ΖΕΠ	2066,86
21	GR1240008	ΟΡΟΣ ΒΟΡΑΣ	ΖΕΠ	79453,65
<u>22</u>	<u>GR1240009</u>	<u>ΟΡΟΣ ΠΑΪΚΟ, ΣΤΕΝΑ ΑΨΑΛΟΥ ΚΑΙ ΜΟΓΛΕΝΙΤΣΑΣ</u>	<u>ΖΕΠ</u>	<u>91968,03</u>
Π.Ε ΠΙΕΡΙΑΣ				
23	GR1250001	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ	ΖΕΠ-ΕΖΔ	19139,59
24	GR1250002	ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ	ΕΖΔ	16640,29
25	GR1250003	ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ	ΕΖΔ	5323,05
26	GR1250004	ΑΛΥΚΗ ΚΙΤΡΟΥΣ - ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΖΔ	1440,56
Π.Ε. ΣΕΡΡΩΝ				
27	GR1260001	ΛΙΜΝΗ ΚΕΡΚΙΝΗ - ΚΡΟΥΣΙΑ - ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΜΠΕΛΕΣ, ΑΓΚΙΣΤΡΟ-ΧΑΡΩΠΟ	ΕΖΔ	78303,96
28	GR1260002	ΕΚΒΟΛΕΣ ΠΟΤΑΜΟΥ ΣΤΡΥΜΟΝΑ	ΕΖΔ-ΖΕΠ	1297,1
29	GR1260003	ΑΪ ΓΙΑΝΝΗΣ-ΕΠΤΑΜΥΛΟΙ	ΕΖΔ	327,29
30	GR1260004	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΜΕΝΟΙΚΙΟΝ- ΟΡΟΣ ΚΟΥΣΚΟΥΡΑΣ-ΥΨΩΜΑ	ΕΖΔ	23288,69

¹ Με υπογράμμιση περιοχές που προστέθηκαν με την Η.Π. 37338/1807/Ε.103 ΦΕΚ 1495 Β 06.09.2010 και δεν υπήρχαν κατά την έγκριση του ισχύοντος ΠΧΠΣΑΑ.

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΤΥΠΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (σε Ha)
31	GR1260005	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΟΡΒΙΛΟΣ	ΕΖΔ	4871,04
32	GR1260007	ΟΡΗ ΒΡΟΝΤΟΥΣ - ΛΑΪΛΙΑΣ-ΕΠΙΜΗΚΕΣ	ΕΖΔ	6799,47
33	GR1260008	ΤΕΧΝΙΤΗ ΛΙΜΝΗ ΚΕΡΚΙΝΗΣ - ΟΡΟΣ ΚΡΟΥΣΙΑ	ΖΕΠ	27712,64
34	GR1260009	ΛΟΙΛΑΔΑ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ - ΜΕΝΟΙΚΙΟΝ	ΖΕΠ	29650,86
35	GR12600010	ΟΡΟΣ ΜΠΕΛΕΣ	ΖΕΠ	25310,84
Π.Ε. ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ				
36	GR1270001	ΟΡΟΣ ΧΟΛΟΜΟΝΤΑΣ	ΕΖΔ	15543,63
37	GR1270002	ΟΡΟΣ ΙΤΑΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑ	ΕΖΔ	18031,62
- ²	<i>GR1270003</i>	<i>ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΑΘΩΣ</i>	<i>ΕΖΔ</i>	<i>33567,805</i>
38	GR1270004	ΛΙΜΝΟΘΑΛΛΑΣΑ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑ	ΕΖΔ-ΖΕΠ	663,15
39	GR1270005	ΟΡΟΣ ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΟ-ΚΟΡΥΦΗ ΣΚΑΜΝΙ	ΕΖΔ	8128,17
40	GR1270007	ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΕΛΙΑ - ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΚΑΣΤΡΟ-ΕΚΒΟΛΗ ΡΑΓΟΥΛΑ	ΕΖΔ	532,82
41	GR1270008	ΠΑΛΙΟΥΡΙ-ΑΚΡΩΤΗΡΙ	ΕΖΔ	286,11
42	GR1270009	ΠΛΑΤΑΝΙΤΣΙ - ΣΥΚΙΑ: ΑΚΡ. ΡΗΓΑΣ-ΑΚΡ. ΑΔΟΛΟ	ΕΖΔ	988,96
43	GR1270010	ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΠΥΡΓΟΣ - ΟΡΟΣ ΚΥΨΑΣ-ΜΑΛΑΜΟ	ΕΖΔ	1150,97
44	GR1270012	ΟΡΟΣ ΧΟΛΟΜΟΝΤΑΣ	ΖΕΠ	26413,93
45	GR1270013	ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ ΝΕΑΣ ΦΩΚΑΙΑΣ	ΖΕΠ	439,58
46	<i>GR1270014</i>	<i>ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ</i>	<i>ΖΕΠ</i>	<i>23451,17</i>

Πίνακας 3 Περιοχές εθνικού καταλόγου

Διαπεριφερειακές περιοχές

με Δυτική Μακεδονία:

- GR134004 Λίμνες Βεγορίτιδος – Πετρών (ΕΖΔ 40%)

με Θεσσαλία:

- GR14200011 Κάτω Όλυμπος – Καλλιπέυκη (ΕΖΔ 20%)
- GR142008 Κάτω Όλυμπος, Όρος Γοδαμάνι και κοιλάδα Ροδιάς (ΖΕΠ – 15%)

² Ο Αθως δεν περιλαμβάνεται στην περιοχή εφαρμογής του ΠΧΠΣΑΑ Κεντρικής Μακεδονίας.

με Αν. Μακεδονία – Θράκη:

- GR11500010 Όρος Παγγαίο και νότιες παρυφές του (ΖΕΠ - 25%)
- GR1150005 Όρος Παγγαίο (ΕΖΔ – 20%)

Γ. Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης (Ν.Δ. 996/71)

Σε αυτά περιλαμβάνονται μεμονωμένα δένδρα ή συστάδες δένδρων με ιδιαίτερη βοτανική, οικολογική, αισθητική ή ιστορική και πολιτισμική αξία. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν επίσης εκτάσεις με σπουδαίο οικολογικό, παλαιοντολογικό, γεωμορφολογικό ή άλλο ενδιαφέρον. Η θεσμοθέτησή τους υλοποιήθηκε βάσει του Δασικού Κώδικα. Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχουν χαρακτηρισθεί 10 Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, τα οποία δίνονται ακολούθως:

Πίνακας Τ3. Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης (Ν.Δ. 996/71)

Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης	Εμβαδόν (σε εκτάρια)	ΦΕΚ
Οι δύο πλάτανοι του Σχολαρίου	-	281/Β/1975
Το πεύκο της Νικήτης Χαλκιδικής	-	738/Β/1975
Ο πλάτανος στον Γεροπλάτανο Χαλκιδικής	-	738/Β/1975
Ο πλάτανος της Βάβδου	-	738/Β/1975
Οι πλάτανοι της Βέροιας	-	590/Β/1977
Συστάδα δρυός και φράξου (Μουριών)	9,2	121/Δ/1980
Το δάσος οξιάς στο Πευκωτό Πέλλας	3,2	121/Δ/1980
Ο πλάτανος της Απολλωνίας - Σταυρός Θεσσαλονίκης	-	589/Β/1985
Ο σφαγνώνας στο δάσος του Λαϊλιά Σερρών	3,9	656/Β/1986
Το μικτό δάσος Προμάχων - Λυκοστόμου Αριδαίας	192	656/Β/1986

Δ. Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους

Με τον Ν.1465/1950, ο οποίος συμπλήρωνε το Ν.5351/1932 «Περί Αρχαιοτήτων», δόθηκε η δυνατότητα καθορισμού Τοπίων Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ). Βάσει αυτών χαρακτηρίστηκε σημαντικός αριθμός περιοχών σε όλη τη χώρα, από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού, το οποίο είχε την αρμοδιότητα. Πολλές από τις περιοχές αυτές δεν είναι σαφώς οριοθετημένες.

Η αρμοδιότητα χαρακτηρισμού τοπίων περιήλθε στο ΥΠΕΧΩΔΕ, με το ΠΔ 161/1984 (ΦΕΚ 54Α /1984).

Επίσης το Υπουργείο Αιγαίου στις αρχές της δεκαετίας του 2000, καθόρισε μικρές νησιωτικές εκτάσεις του Αιγαίου ως «Τόπους Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους», οι οποίοι δεν βρίσκονται στην Περιφέρεια.

Θεσμοθετημένα τοπία

Από έρευνα σε προηγούμενες μελέτες και στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εντοπίστηκαν οι περιοχές του επόμενου πίνακα ως θεσμοθετημένα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους στην ΠΚΜ.

Περιφερειακό Πλαίσιο ΧΣΑΑ Κ. Μακεδονίας-Α1 - ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ -ΣΤΑΔΙΟ 1

Πίνακας Τ4. Θεσμοθετημένα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

ΠΕΡΙΟΧΗ	Απόφαση / ΦΕΚ	ΝΟΜΟΣ
Περιοχή ορεινού όγκου Λαϊλιά	ΥΑ 1171/97 (ΦΕΚ 275Δ/97)	ΣΕΡΡΩΝ
Ευρύτερη περιοχή του αρχαιολογικού χώρου Βεργίνας, Παλατισίων Ν. Ημαθίας.	ΥΑ 8383/90/93 (ΦΕΚ 79Β/93)	ΗΜΑΘΙΑ
Περιοχή της κοινότητας Αφύτου (Τομέας Δ) Ν. Χαλκιδικής.	ΥΑ 1391/92 (ΦΕΚ 1331Δ/92)	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ
Ευρύτερη περιοχή των συνόρων του Αγίου Όρους μέχρι τα διοικητικά όρια του Δήμου Ιερισσού και των νήσων Αμολιανής του Ν. Χαλκιδικής.	ΥΑ 1964/92 (ΦΕΚ 11Δ/92)	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ
Ευρύτερη περιοχή του δάσους - πάρκου θεσσαλονίκης (Σειχ-Σου)	ΥΑ Γ/1834/37917/84 (ΦΕΚ 549Β/84)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Ευρύτερη περιοχή του δάσους - πάρκου θεσσαλονίκης (Σειχ-Σου).	ΥΑ3503/72155/2.1.84 (ΦΕΚ148Β/84)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Λίμνες Βεγορίτιδα, Άγρας Πέλλης, Πεδιάδα Έδεσσας (με ζώνη 500m περιμετρικά)	ΥΑ Α/Φ31/23211/1747/77 (ΦΕΚ 86Β/77)	ΠΕΛΛΑΣ
Περιοχή Αγ. Νικολάου Ναούσης.	ΥΑΑ/Φ31/17224/1285/ΠΕ/76(ΦΕΚ876Β/76)	ΗΜΑΘΙΑΣ
Περιοχές στους οικισμούς: ΟΛΥΝΘΟΣ, ΜΗΚΥΒΕΡΝΑ, ΠΟΤΕΙΔΑΙΑ, ΑΦΥΤΟΣ, ΙΕΡΟ ΑΜΜΩΝΟΣ ΔΙΟΣ ΑΦΥΤΟΣ, ΑΚΑΝΘΟΣ, ΔΙΟΥΡΥΓΑ ΑΘΩ, ΣΤΑΓΕΙΡΑ, ΠΥΡΓΑΔΙΚΙΑ, ΜΕΤΑΓΓΙΤΣΙΟ, Περιοχή ΚΕΛΜΙΟΥ ΒΡΑΣΤΩΝ, ΑΓΙΟΣ ΜΑΜΜΑΣ, ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ – ΠΥΡΓΟΣ, ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΕΤΡΙΝΟ, ΒΡΑΣΤΑ, ΓΑΛΑΤΙΣΤΑ, ΜΟΛΥΒΟΠΥΡΓΟΣ, ΝΕΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑ, ΝΕΑ ΣΥΛΛΑΤΑ, ΝΕΑ ΣΥΛΛΑΤΑ – ΒΕΡΙΑ, ΝΕΑ ΤΡΙΓΛΙΑ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΦΛΟΓΗΤΑ, ΠΟΛΥΓΥΡΙΣ: ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΣΑΝΗ	Φ31/36676/2920 (ΦΕΚ 1194Β.73)	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
Περιοχές στους οικισμούς:ΟΝ, ΛΕΙΒΥΘΡΑ, ΠΥΔΝΑ, ΜΕΘΩΝΗ, ΚΟΡΙΝΟΥ, ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΙΣΣΑ, ΚΑΡΥΤΣΑ	Φ31/36676/2920 (ΦΕΚ 1194Β.73)	ΠΙΕΡΙΑΣ
Περιοχή Λόγγου Έδεσσας εντός του περιβόλου των τειχών με ζώνη 100 m εκτός του περιβόλου και καθόλο το μήκος του και ζώνης 100m προς τα Δυτικά του φρουδιού του υψίπεδου της πόλης της Έδεσσας	ΥΑ Φ31/43631/3404/73 (ΦΕΚ 1147Β/73)	ΠΕΛΛΑΣ
Ναοί: Πέτρου και Παύλου (Αιγίνιο), Κοιμήσεως Θεοτόκου (Όλυμπος), Χριστού (Σκοτίνα), Ιωάννη Προδρόμου (Νέα Έφεσος), Αγίου Αθανασίου (Ρητήνη). Μονές: Κανάλων (Όλυμπος), Αγίου Γεωργίου (Ρητήνη)	4701/3.3.67 (ΦΕΚ183Β/1967)	ΠΙΕΡΙΑΣ
Ναοί: Μεταμορφώσεως Σωτήρα, Αγ. Γεωργίου (Χορτιάτη), Μετόχι Κριτσιανά (Επανομή)	4701/3.3.67 (ΦΕΚ183Β/1967)	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου (Κασσάνδρα)	4701/3.3.67 (ΦΕΚ183Β/1967)	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
Ζώνη ιδιαίτερου κάλλους που περιβάλλει στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της κοίτης και των οχθών του Τριποτάμου – Μπαρμπούτας που περιλαμβάνονται εντός του Ρυμ. Σχεδίου της Βέροιας Ημαθίας	ΥΑ569, (ΦΕΚ215Δ / 2003)	ΗΜΑΘΙΑ

Περιφερειακό Πλαίσιο ΧΣΑΑ Κ. Μακεδονίας-Α1 - ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ -ΣΤΑΔΙΟ 1

ΠΕΡΙΟΧΗ	Απόφαση / ΦΕΚ	ΝΟΜΟΣ
Ζώνες ιδιαίτερου κάλλους που περιβάλλουν στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, τόποι ή ζώνες προστασίας, παραδοσιακά σύνολα, μεμεονομένα κτίρια ή συγκροτήματα κτιριών, στοιχεία πολεοδομικού εξοπλισμού και φυσικού ή ανθρωπογενούς περιβάλλοντος εντός του εγκεκριμένου Ρ.Σ. της πόλης Νάουσας του Ν. Ημαθίας	ΥΑ1221/294.2002 (ΦΕΚ428Δ / 2002)	ΗΜΑΘΙΑ

Στοιχεία της βάσης δεδομένων «ΦΙΛΟΤΗΣ»

Σύμφωνα με την σχετική παρουσίαση στο διαδίκτυο, από το 1990 μέχρι σήμερα γίνεται έρευνα στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο με αντικείμενο τη δημιουργία μιας Τράπεζας Στοιχείων για την Ελληνική Φύση, η οποία έχει ονομαστεί ΦΙΛΟΤΗΣ. Τα στοιχεία του προγράμματος έχουν ερευνητικό χαρακτήρα και πολλοί από τους τόπους δεν έχουν επίσημα κηρυχθεί προστατευτέοι.

Μεταξύ άλλων στοιχείων σε αυτή τη βάση δεδομένων έχουν καταγραφεί Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ).

Κυριότερη πηγή πληροφορία για τα ΤΙΦΚ του «Φιλότης» απετέλεσε το πρόγραμμα "Οριοθέτηση και Καθορισμός Μέτρων Προστασίας Τοπίων Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους" του ΥΠΕΧΩΔΕ (1996-1999). Αρχικά εντοπίστηκαν 449 ΤΙΦΚ σε επίπεδο χώρας, στα οποία αργότερα προστέθηκαν και άλλα

Τα ΤΙΦΚ του «Φιλότης», δεν είναι θεσμοθετημένα ως τέτοια στο μεγαλύτερο μέρος τους. Όμως για ορισμένα από αυτά υπάρχουν θεσμικές ρυθμίσεις προστασίας που αφορούν διάφορα περιβαλλοντικά και τοπιακά τους χαρακτηριστικά, όπως αυτά που έχουν παρουσιαστεί σε άλλες κατηγορίες της ειδικής ενότητας.

Σύμφωνα με την Βάση Δεδομένων «ΦΙΛΟΤΗΣ» στην Περιφέρεια καταγράφονται τα ΤΙΦΚ του επόμενου πίνακα.

Πίνακας Τ5. Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους από την Βάση Δεδομένων «ΦΙΛΟΤΗΣ»

Όνομα Τόπου	Κωδικός
ΗΜΑΘΙΑΣ	
Άγιος Νικόλαος Ναούσης	ΑΤ4011112
Μονή Τιμίου Προδρόμου Βεροίας (Στενά Αλιάκμωνα)	ΑΤ4011033
Ξηρολίβαδο Βεροίας	ΑΤ4011037
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	
Κεδρινός λόφος Θεσσαλονίκης (Σείχ Σού)	ΑΤ4011119
ΚΙΛΚΙΣ	
Μεγάλο Ρέμα	ΑΤ4011030
ΠΕΛΛΑΣ	
Καλή Πεδιάδα (Ντόμπρο Πόλε) Όρους Βόρα	ΑΤ4011035
Καταρράκτες Έδεσσας	ΑΤ4011012
Κοιλιάδα του Κοζιακά στο Όρος Βόρας	ΑΤ4011034
Λίμνη Άγρα	ΑΤ4011036
Φαράγγι Νικολάου (Λουτρά Αριδαίας) Όρους Βόρα	ΑΤ4011032
ΠΙΕΡΙΑΣ	
Εθνικός Δρυμός Ολύμπου	ΑΤ4011027
Πιέρια Όρη	ΑΤ4011041
Πλαταμώνας	ΑΤ4011043
Στενά Πέτρας Ολύμπου	ΑΤ4011044
ΣΕΡΡΩΝ	
Μονή Τιμίου Προδρόμου Σερρών	ΑΤ4011005
Όρος Λαϊλιάς (Όρη Βροντούς)	ΑΤ4011010
Στενά Προμαχώνα Σερρών	ΑΤ4011016
Φαράγγι Αγγίτη ποταμού	ΑΤ4011002

Όνομα Τόπου	Κωδικός
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	
Άγιος Μάμας	ΑΤ4011040
Άθως Κασσάνδρας	ΑΤ4011007
Βουρβουρού Σιθωνίας	ΑΤ4011008
Ιερισσός	ΑΤ4010060
Στάγειρα (Ολυμπιάδα) και νησίδα Κάπρος	ΑΤ4011001
Στενά Ρεντίνας	ΑΤ4011046
Τορώνη-Πόρτο Κουφό Σιθωνίας	ΑΤ4011009
Χαράδρα Κηπουρίστρα Στρατωνικού	ΑΤ4011038

Στοιχεία του προγράμματος «greekscapes»

Πρόκειται για ερευνητικό πρόγραμμα που σκοπεύει στην προσέγγιση, ανάλυση και τεκμηρίωση των σύγχρονων ελληνικών τοπίων. Ως «πολιτισμικό τοπίο», το πρόγραμμα ορίζει ότι «δεν είναι μόνο μια καθορισμένη ενότητα χώρου με ανθρώπινες παρεμβάσεις, αλλά και η πρόσληψη της από το βλέμμα και η συγκεκριμένη αναλυτική / ερμηνευτική προσέγγιση που επιλέγεται κάθε φορά».

Μεταξύ άλλων το πρόγραμμα έχει καταρτίσει και αεροφωτογραφικό άτλαντα τοπίων, ο οποίος παρουσιάζεται στο διαδίκτυο. Η έρευνα ανατέθηκε από το Κοινωνικό Ίδρυμα Ι.Σ. Λάτση στο Εργαστήριο Εφαρμοσμένης & Ανθρώπινης Γεωγραφίας του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου. Μέχρι τώρα έχουν μελετηθεί 134 τοπία της χώρας. Μικρός αριθμός τους αφορά τοπία της Περιφέρειας.

Ε. Περιοχές προστασίας τοπίου που θεσμοθετούνται από εγκεκριμένα ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ

Υπάρχουν Ζώνες Προστασίας τοπίου που θεσμοθετούνται από εγκεκριμένα ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ της ΠΚΜ, ως ΠΕΠΔ (Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμού της Δόμησης) Προστασίας Τοπίου.

Αφορούν την Π.Ε. Χαλκιδικής, όπου πέραν των θεσμοθετημένων ΤΙΦΚ που ενσωματώνονται (όπως π.χ. στην Περιοχή της Ιερισσού), ΠΕΠΔ Τοπίου εντοπίζονται:

- Στις Δημοτικές Ενότητες Μουδανίων, Σιθωνίας, Παλλήνης (αφορούν κυρίως παράκτιες ζώνες).
- Στην Δ.Ε. Τρίλιας ορίζεται ζώνη προστασίας του Σπηλαίου των Πετραλώνων.

ΣΤ. Διαδρομές που αναφέρονται ως γραφικές

Η αντίληψη του χώρου και του τοπίου γίνεται σήμερα σε μεγάλο βαθμό κατά την οδική μετακίνηση. Για τον λόγο αυτό παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα οδικές διαδρομές στην ΠΚΜ οι οποίες χαρακτηρίζονται ως γραφικές.

Σε τουριστικούς οδηγούς (πηγή: ΕΛΛΑΣ, οδικοί – τουριστικοί χάρτες, εκδ. Στ. Καπρανίδης, 33^η έκδοση)

αναφέρονται οι εξής:

- Κοζάνη – Ορεινή διάβαση Καστανιάς - Βέροια
- Βέροια – Φράγμα Αλιάκμονα
- Διασταύρωση Θεσσαλονίκης/Πολύγυρου – Βάβδος

- Διασταύρωση Θεσσαλονίκης/Αρναίας (νέα οδός) – Ορεινή διάβαση Χολομώντα – Αρναία
- Στάγιρα - Ουρανούπολη
- Ν.Φώκαια – Καλλιθέα – Ν.Σκιώνη – Παλιούρι – Καλλιθέα (Γύρος Κασσάνδρας)

Κατά την άποψη των μελετητών, ιδιαίτερα σημαντικά χαρακτηριστικά του τοπίου ανδεικνύονται και στις διαδρομές:

- Βόρας - Βέρμιο: Απο Αγ. Αθανάσιο κατεβαίνει Βεγορίτιδα και ανεβαίνει στο Βέρμιο (3-5 Πηγάδια) Νάουσα - Βέροια (ορεινή διάβαση).
- Λίμνες Κορώνεια - Βόλβη και στενά Ρεντίνας Απο Βερτίσκο - Οσσα - Μαυρούδα - Βρασνά - Ρεντίνα - Απολλωνία και "γύρος" Βόλβης.
- Κοιλάδα Αγγίτη (διατρέχει 5 παραδοσιακούς οικισμούς και περιέχει το σπήλαιο της Αλιστράτης ως την Αρχαία Αμφίπολη)
- Το πέρασμα της Τζένας που συνδέει το υψίπεδο της Αλμωπίας μέσω Αρχαγγέλου - Σκρα με την Αξιούπολη.

Z. Γεώτοποι

Στην Περιφέρεια ως χαρακτηριστικά γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά, εκτός από τα όρη και τους υγρότοπους που προαναφέρθηκαν, βρίσκονται:

- ο ενδιαφέρων γεωμορφολογικός σχηματισμός «Νυμφόπετρες» στην περιοχή του ομώνυμου οικισμού ν. Θεσσαλονίκης
- το σπήλαιο Πετραλώνων Χαλκιδικής (ανθρωπολογικού και αισθητικού ενδιαφέροντος)
- το σπήλαιο Αλιστράτης Σερρών (εξαιρετικού αισθητικού ενδιαφέροντος).

Στο βιβλίο «Τα Φυσικά Μνημεία της Ελλάδας» (Μπορνόβας Ι. , 1999), για την ΠΚΜ παρουσιάζονται τα δύο προαναφερθέντα σπήλαια καθώς και τα εξής:

- Ο καταρράκτης της Εδεσσας
- Οι παγετωνικές αποθέσεις του Ολύμπου

Σε λεπτομερέστερη κλίμακα, υπάρχει πολύ μεγάλος αριθμός γεωμορφών, τα οποία είναι σκόπιμο να εντοπιστούν, διατηρηθούν και ίσως αναδειχθούν σε λεπτομερέστερες χωροταξικές και πολεοδομικές μελέτες και τις γεωλογικές μελέτες που γίνονται στα πλαίσια τους.

Το ΙΓΜΕ έχει εκδόσει τη σειρά «Γεωδιαδρομές στην Ελλάδα», στα πλαίσια το έργου: «Ανάδειξη γεωτόπων γεωπάρκων, συμβολή στην αιφόρο ανάπτυξη» και των υποέργων «Δημιουργία υλικού προβολής, διάδοσης, ευαισθητοποίησης για τους γεώτοπους και τα γεωπάρκα» και «Μελέτες-σχεδιασμός γεωδιαδρομών για δυνητικά γεωπάρκα». Μέχρι τώρα δεν έχει εκδοθεί γεωδιαδρομή στην περιοχή της ΠΚΜ

Η. Υποβαθμισμένα τοπία

Το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης εντοπίζει τουλάχιστον τρεις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που αποτελούν κινδύνους υποβάθμισης του τοπίου και συγκεκριμένα την λατομική και μεταλλευτική δραστηριότητα, τις βιομηχανικές συγκεντρώσεις και άναρχη οικιστική και τουριστική εξάπλωση. Σε αυτές μπορούν να προστεθούν η κατασκευή μεγάλων έργων, η εγκατάσταση στοιχείων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όπως ανεμογεννήτριες ή φωτοβολταϊκά πάρκα, όταν γίνονται χωρίς μέριμνα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Στα παραπάνω σε κάποιες περιπτώσεις προστίθεται ο κίνδυνος υποβάθμισης που προκύπτει από φυσικά αίτια, όπως η διάβρωση, οι κατολισθήσεις κλπ., αν και άλλες φορές τα φαινόμενα αυτά δημιουργούν ενδιαφέροντα τοπία.

Οι κίνδυνοι υποβάθμισης των τοπίων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας εντοπίζονται και αναλύονται στο παρόν κείμενο για κάθε χαρακτηριστικό αλλά και ζώνη τοπίου χωριστά.

Ως ζώνες ιδιαίτερας υποβαθμισμένων τοπίων της Περιφέρειας αξιολογούνται οι εξής:

1. Δυτική είσοδος της πόλης της Θεσσαλονίκης
2. Παράκτια ζώνη ανατολικής ακτής Θερμαϊκού (από Αγγελοχώρι ως Νέα Μουδανιά).

Επίσης υπάρχουν αρκετές θέσεις ή περιοχές με υποβαθμισμένα τα χαρακτηριστικά του τοπίου, οι οποίες είναι σχετικά μικρής έκτασης και διάσπαρτες στον χώρο της περιφέρειας, οπότε δεν μπορούν κατ' αρχήν να θεωρηθούν ζώνες. Αυτές είναι:

1. Γραμμική δόμηση κατά μήκος οδών εισόδου σε οικισμούς
2. Υφιστάμενες περιοχές εξορύξεων και συναφών δραστηριοτήτων

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι περιοχές όπου εντοπίστηκαν σημαντικές ανοικτές εξορύξεις ή αποθέσεις υλικών εξόρυξης και συναφείς δραστηριότητες οι οποίες επιβαρύνουν το τοπίο της περιοχής τους. Στο τμήμα 5.12 της ειδικής ενότητας παρουσιάζεται το θέμα ως χαρακτηριστικό στοιχείο του τοπίου (υποβαθμισμένα τοπία).

Πίνακας Τ6. Υφιστάμενες περιοχές εξορύξεων

Κωδικός	Περιοχή	Εκταση (στρέμματα)
ΥΡΟΡ1	Δυτικά Στρατωνίου	1181
ΥΡΟΡ2	Μεταλλεία Βάβδου	5255
ΥΡΟΡ3	Μεταλλεία Γερακινής	7784
ΥΡΟΡ4	Εξορύξεις Καλυβίων Πολυγύρου (βορειοδυτικά Γερακινής)	2204
ΥΡΟΡ5	Εξορύξεις βορείως της Νέας Τενέδου	197
ΥΡΟΡ6	Εξορύξεις ανατολικά Ορμυλίων	370
ΥΡΟΡ7	Εξορύξεις Δυτικά Ολυμπιάδας	1118
ΥΡΟΡ8	Νοτίως Ταγαράδων –δυτικά Καρδίας	1989
ΥΡΟΡ9	Αποθέσεις αδρανών υλικών παράκτιας ζώνης Αγγελοχωρίου	20
ΥΡΟΡ10	Εξορύξεις Ασβεστοχωρίου	909
ΥΡΟΡ11	Εξορύξεις και συναφείς δραστηριότητες Εξοχής	1053
ΥΡΟΡ12	Λατομεία Ευκαρπτίας	504
ΥΡΟΡ13	Λατομείο Μεσαίου Θεσσαλονίκης	679
ΥΡΟΡ14	Εξορύξεις Δρυμού Θεσσαλονίκης	948
ΥΡΟΡ15	Λατομείο Βαφιοχωρίου	321
ΥΡΟΡ16	Λατομείο Μικρού Σουλίου –Νέας Φυλής Σερρών	599
ΥΡΟΡ17	Λατομείο Κρηνίδος Σερρών (πλησίον ποταμού Αγγίτη)	279
ΥΡΟΡ18	Λατομείο Ευκαρπτίας - Λητής Θεσσαλονίκης	111
ΥΡΟΡ19	Εξορύξεις Εμμανουήλ Παπά – Συκέας Μετάλλων, Σερρών	1834
ΥΡΟΡ20	Λατομείο οικισμού Σχιστόλιθος Σιδηροκάστρου Σερρών	453
ΥΡΟΡ21	Λατομείο Αραβησσού	525
ΥΡΟΡ22	Λατομείο Πλαγιαρίου	379
ΥΡΟΡ23	Εξορύξεις Κουμαριάς Ημαθίας	904
ΥΡΟΡ24	Εξορύξεις 2 Κουμαριάς Ημαθίας	190
ΥΡΟΡ25	Εξορύξεις Καστανιάς Ημαθίας	-
ΥΡΟΡ26	Εξορύξεις Ασωμάτων Αγίας Βαρβάρας Ημαθίας	201
ΥΡΟΡ27	Εξορύξεις Βροντούς – Αγίου Σπυριδώνα Πιερίας	4039
ΥΡΟΡ28	Εξορύξεις Λιτοχώρου	1224

5. ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΠΙΟΥ

5.1. Ορεινός όγκος και κορυφογραμμή

Περιγραφή	Προκύπτει από τον ίδιο τον ορεινό όγκο ο οποίος δεσπόζει στο τοπίο της περιοχής με την επιβλητική παρουσία του. Στις περιπτώσεις του Ολύμπου, του Καϊμάκτσαλάν και μερικών άλλων χαμηλότερων ορεινών όγκων όπως το Μπέλες και το Άγιο Όρος, το τοπίο οριοθετείται από ιδιαίτερα χαρακτηριστική κορυφογραμμή
Κάλυψη	Εμφανίζεται στις ζώνες με μεγάλα υψόμετρα και κατά κανόνα λειτουργεί ως θέα προς τον ορεινό όγκο και την κορυφογραμμή
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	Επιτρέπει να γίνεται καθαρά αντιληπτό το όριο της περιοχής στην οποία κινείται ο παρατηρητής και τον περιβάλλει. Η αξία του και η πιθανή μοναδικότητά του εκτιμάται ανάλογα με τα υφιστάμενα γεωμετρικά του χαρακτηριστικά, την ανάπτυξή του και συχνά από την ιστορική και γενικότερα πολιτισμική σημασία του. Πρόκειται για στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος που κατά κανόνα λαμβάνεται ως δεδομένο και αξιοποιείται μέσα από τον σχεδιασμό διαδρομών και ειδικών θέσεων θέας για την βέλτιστη εκμετάλλευση της αντιληπτικής εμπειρίας που προσφέρει
Απειλές	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αλλοίωση του τοπίου από την δόμηση στις κορυφογραμμές. Ο κίνδυνος αυτός είναι λιγότερο εμφανής στον ίδιο τον ορεινό όγκο του Ολύμπου και περισσότερο σε χαμηλότερα υψόμετρα 2. Καταστροφή του τοπίου από μεταλλευτικές και λατομικές δραστηριότητες 3. Αλλοίωση του τοπίου της κορυφογραμμής από κεραίες 4. Αλλοίωση του τοπίου του ορεινού όγκου ή/και της κορυφογραμμής από ειδικού χαρακτήρα κτιριακές εγκαταστάσεις, όπως χιονοδρομικά κέντρα και σχετικές εγκαταστάσεις, παρατηρητήρια κ.ά. 5. Επιβάρυνση του τοπίου από οδικά κυρίως έργα με σημαντικά ορύγματα και επιχώσεις ιδίως σε περιοχές με υψηλές κλίσεις
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα	Οι περισσότερες κορυφές των ορεινών όγκων της περιοχής μελέτης εντάσσονται στις περιοχές προστασίας του Εθνικού καταλόγου Natura 2000
Προτεινόμενες δράσεις - προγράμματα	<ul style="list-style-type: none"> - Έλεγχος παράνομης αλλά και νόμιμης δόμησης στις κορυφογραμμές - Μέριμνα για διαδρομές και θέσεις θέας που θα επιτρέπουν την οργανωμένη θέαση, μεταξύ άλλων και του συγκεκριμένου χαρακτηριστικού του τοπίου
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Λήψη μέτρων ελέγχου και περιορισμού της δόμησης
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	Εξειδίκευση όρων και μέτρων: <ol style="list-style-type: none"> 1. αποκατάστασης του τοπίου λατομικών περιοχών μετά την ολοκλήρωση των εργασιών. 2. αξιολόγησης της σκοπιμότητας οδικών έργων και εναλλακτικών

	χαράξεων και μέτρα περιορισμού ορυγμάτων και κυρίως επιχώσεων 3. ελέγχου της διάνοιξης αγροτικών δρόμων
--	--

5.2. Ορεινές πλαγιές με αυτοφυή δάση

Περιγραφή	Είναι άμεσα συνυφασμένες με τους ορεινούς όγκους στους οποίους εντάσσονται και για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας αποτελούνται κατά κανόνα από δάση οξιάς και κωνοφόρων.
Κάλυψη	Εμφανίζεται στις ζώνες με σχετικά υψηλά υψόμετρα και λειτουργεί είτε ως θέα προς την πλαγιά και το δάσος είτε ως διαδρομή και περιπατητική αντιληπτική εμπειρία μέσα σ' αυτό
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	Το δάσος αποτελεί μοναδικό στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος το οποίο όχι μόνο βρίσκεται σε περιορισμένη ανάπτυξη στην χώρα αλλά και αντιμετωπίζει τον κίνδυνο περαιτέρω συρρίκνωσής του. Επιτρέπει να γίνεται καθαρά αντιληπτή η αίσθηση του μεγαλείου και της δυναμικής της φύσης. Η αξία του και η πιθανή μοναδικότητά του εκτιμάται ανάλογα με τα υφιστάμενα χαρακτηριστικά του και την ανάπτυξή του. Πρόκειται για στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος που κατά κανόνα λαμβάνεται ως δεδομένο και αξιοποιείται μέσα από τον σχεδιασμό διαδρομών και ειδικών θέσεων θέας για την βέλτιστη εκμετάλλευση της αντιληπτικής εμπειρίας που προσφέρει.
Απειλές	1. Αλλοίωση του τοπίου από την δόμηση στις κορυφογραμμές και τα δάση 2. Καταστροφή του τοπίου από μεταλλευτικές και λατομικές δραστηριότητες και δασικές πυρκαγιές 3. Επιβάρυνση του τοπίου από έργα με σημαντικά ορύγματα και επιχώματα, συνήθως οδικά σε εκτάσεις με υψηλές κλίσεις εδάφους. 4. Εγκατάλειψη ορεινού χώρου, παύση ήπιων παραδοσιακών δραστηριοτήτων που ασκούν διαχειριστικό ρόλο.
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα	Εξειδικεύονται και αντιμετωπίζονται κατά περίπτωση
Προτεινόμενες δράσεις - προγράμματα	- Έλεγχος της παράνομης οικιστικής εξωαστικής εξάπλωσης αλλά και της νόμιμης δόμησης στις κορυφογραμμές - Μέριμνα για διαδρομές και θέσεις θέας που θα επιτρέπουν την οργανωμένη θέαση, μεταξύ άλλων και του συγκεκριμένου χαρακτηριστικού του τοπίου
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	- Λήψη μέτρων περιορισμού της δόμησης στα δάση
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	Εξειδίκευση όρων και μέτρων: - αποκατάστασης του τοπίου λατομικών περιοχών μετά την ολοκλήρωση των εργασιών. - αξιολόγησης της σκοπιμότητας κατασκευής οδικών έργων και λήψη μέτρων μείωσης αρνητικών επιπτώσεων λόγω ορυγμάτων και

	ΕΠΙΧΩΣΕΩΝ
--	-----------

5.3. Ορεινές και ημιορεινές πλαγιές με μακία βλάστηση

Περιγραφή	Αποτελεί τυπικό χαρακτηριστικό του ορεινού και ημιορεινού μεσογειακού τοπίου
Κάλυψη	Εμφανίζεται στις ζώνες με μεσαία και σχετικά χαμηλά υψόμετρα και κατά κύριο λόγο λειτουργεί ως θέα προς την πλαγιά
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	<p>Ως τυπικό χαρακτηριστικό του μεσογειακού τοπίου, οι ορεινές και ημιορεινές πλαγιές με μακία βλάστηση πλαισιώνουν πολλά αξιόλογα τοπία της Μεσογείου και για το λόγο αυτό αποτελούν αναπόσπαστο στοιχείο τους.</p> <p>Επιτρέπουν να γίνεται καθαρά αντιληπτή η αίσθηση της γεωμετρίας του ορεινού και ημιορεινού όγκου και της δυναμικής του φύσης.</p> <p>Η αξία του εκτιμάται ανάλογα με τα συγκεκριμένα υφιστάμενα χαρακτηριστικά του και την ανάπτυξή του.</p> <p>Λειτουργεί τόσο ως τοπίο που προσφέρει θέα προς αυτό όσο και ως χώρος ο οποίος προσφέρει θέαση των γύρω περιοχών από αυτόν.</p> <p>Πρόκειται για στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος που κατά κανόνα λαμβάνεται ως δεδομένο και αξιοποιείται μέσα από τον σχεδιασμό διαδρομών και ειδικών θέσεων θέας για την βέλτιστη εκμετάλλευση της αντιληπτικής εμπειρίας του τοπίου.</p>
Απειλές	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αλλοίωση του τοπίου από την ανεξέλεγκτη εκτός σχεδίου δόμηση 2. Καταστροφή του τοπίου από μεταλλευτικές και λατομικές δραστηριότητες και δασικές πυρκαγιές 3. Επιβάρυνση του τοπίου από έργα με σημαντικά ορύγματα και επιχώματα, συνήθως οδικά σε εκτάσεις με υψηλές κλίσεις εδάφους.
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα	Εξειδικεύονται και αντιμετωπίζονται κατά περίπτωση
Προτεινόμενες δράσεις - προγράμματα	<ul style="list-style-type: none"> - Έλεγχος της παράνομης οικιστικής εξωαστικής εξάπλωσης αλλά και της νόμιμης δόμησης στις κορυφογραμμές - Μέριμνα για διαδρομές και θέσεις θέας που θα επιτρέπουν την οργανωμένη θέαση, μεταξύ άλλων και του συγκεκριμένου χαρακτηριστικού του τοπίου
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Λήψη μέτρων περιορισμού της δόμησης στον εξωαστικό χώρο
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	<p>Εξειδίκευση όρων και μέτρων:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αποκατάστασης του τοπίου λατομικών περιοχών μετά την ολοκλήρωση των εργασιών. - αξιολόγησης της σκοπιμότητας κατασκευής οδικών έργων και λήψη μέτρων μείωσης αρνητικών επιπτώσεων λόγω ορυγμάτων και επιχώσεων

5.4. Ακτογραμμή

Περιγραφή	Αποτελεί τυπικό χαρακτηριστικό του παράκτιου μεσογειακού τοπίου. Εκτός από την χαρακτηριστική γεωμορφολογία της ίδιας της ακτογραμμής και του ανάγλυφου και φυσικού περιβάλλοντος της άμεσα συνεχόμενης με αυτήν ζώνης της στεριάς, συχνά περιλαμβάνει πλήθος στοιχείων ανθρωπογενούς χαρακτήρα τα οποία είναι δυνατόν να κρίνονται ως θετικά ή αρνητικά σε σχέση με την ποιότητα του τοπίου που δημιουργείται.
Κάλυψη	Εμφανίζεται σε ζώνες με χαμηλά υψόμετρα και περιλαμβάνει και νησιά. Λειτουργεί κατά κύριο λόγο ως θέα προς την ακτογραμμή είτε από υψηλότερη θέση είτε από θέση που έχει άμεση σχέση με αυτήν, και διακρίνεται σε τοπία είτε κάθετα προς την ακτή είτε κατά μήκος της.
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	Ως τυπικό χαρακτηριστικό του μεσογειακού τοπίου, η ακτογραμμή αποτελεί κεντρικό στοιχείο πολλών αξιόλογων τοπίων της Μεσογείου. Επιτρέπουν να γίνεται καθαρά αντιληπτή η αίσθηση της σχέσης της στεριάς, που είναι ο κατ' εξοχήν χώρος άσκησης των ανθρωπινων δραστηριοτήτων, και της θάλασσας με όλη την σημασία που έχει αυτή για τον άνθρωπο. Η αξία του τοπίου εκτιμάται ανάλογα με τα υφιστάμενα χαρακτηριστικά του και την ανάπτυξή του σε άμεση σχέση με τον χαρακτήρα που έχει η ανάπτυξη των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων στην περιοχή. Τόσο οι ακτές της Χαλκιδικής όσο και οι ακτές της Πιερίας συμβάλουν στην δημιουργία ιδιαίτερα αξιόλογων τοπίων και για το λόγο αυτό λειτουργούν ως πόλοι ισχυρής ελκτικότητας για τις αντίστοιχες περιοχές.
Απειλές	1. Αλλοίωση του τοπίου από την ανεξέλεγκτη εκτός σχεδίου δόμηση 2. Κατασκευή οδών παράλληλα και πλησίον της ακτής 3. Καταστροφή του τοπίου από μεταλλευτικές και λατομικές δραστηριότητες 4. Αλλοίωση υδρογραφικού δικτύου από τεχνικά έργα και παρεμβάσεις – διάβρωση ακτών. 5. Κατακερματισμός λόγω της οξύτητας των συγκρούσεων χρήσεως γης
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα	Καθορισμός γραμμών αιγιαλού και παραλίας
Προτεινόμενες δράσεις - προγράμματα	- Οργάνωση του χαρακτήρα και της κατασκευαστικής δραστηριότητας στους παράκτιους οικισμούς - Έλεγχος της παράνομης οικιστικής εξωαστικής εξάπλωσης αλλά και της νόμιμης δόμησης στην παράκτια ζώνη - Μέριμνα για διαδρομές και θέσεις θέας που θα επιτρέπουν την οργανωμένη θέαση του τοπίου
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	- Περιορισμός της εξάπλωσης του χώρου που καταλαμβάνουν οι παράκτιοι οικισμοί - Λήψη μέτρων περιορισμού της δόμησης στον εξωαστικό χώρο. - Διαφύλαξη ανοικτού χώρου στο παράκτιο μέτωπο μεταξύ δομημένων περιοχών (πέρα από τις περιοχές προστασίας),

	<p>θεσμοθέτηση Περιοχών Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ) Προστασίας Τοπίου.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αξιολόγηση ακτών με βάση τα χαρακτηριστικά τους, εντοπισμός αξιόλογων τοπίων και επεξεργασία μέτρων προστασίας και ανάδειξής τους - Απαγόρευση κατασκευής οδών παράλληλα και πλησίον της ακτής εκτός από ειδικές περιπτώσεις μετά από ειδική τεκμηρίωση
<p>Κατευθύνσεις για ΜΠΕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Μέτρα για τον έλεγχο της διάβρωσης του εδάφους - Μέτρα διατήρησης και ανάδειξης των φυσικών χαρακτηριστικών της παράκτιας ζώνης - Ενδεδειγμένη αξιολόγηση της σκοπιμότητας οδικών έργων παράλληλα και πλησίον της ακτής και των εναλλακτικών χαράξεων

5.5. Δενδρώδεις και αροτριάεις καλλιέργειες σε πεδινές περιοχές

Περιγραφή	<p>Αποτελεί τυπικό χαρακτηριστικό μίας πεδιάδας που βρίσκεται σε πλήρη παραγωγική δραστηριότητα.</p> <p>Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τόσο του κάμπου της Θεσσαλονίκης αλλά και του Στρυμόνα που εμφανίζεται σε περιοχές όπως οι ορυζώνες του Αξιού, οι ροδακινοκαλλιέργειες της Ημαθίας και οι αροτριάεις καλλιέργειες που έχουν αναπτυχθεί γύρω από τους αρχαιολογικούς χώρους της Πέλλας και της Βεργίνας.</p> <p>Παρουσιάζει έντονη εποχική διαφοροποίηση της εικόνας του τοπίου.</p> <p>Στο τοπίο αυτό συχνά αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα το γραμμικό στοιχείο που διαχωρίζει τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις άλλοτε με τη μορφή φυτοφράκτη και άλλοτε ειδικής κατασκευής από ξύλο ή άλλο υλικό.</p> <p>Χαρακτηριστικά παραδείγματα του τοπίου αυτού είναι το 'μωσαϊκό καλλιεργείων με υψηλή βιοποικιλότητα' της Νάουσας αλλά και το τοπίο που περιβάλλει τον αγροτικό οικισμό Τρίκαλα Ημαθίας όπως αναφέρονται στο www.greekscapes.gr</p>
Κάλυψη	<p>Εμφανίζεται στις ζώνες με κατ' εξοχήν χαμηλά υψόμετρα με τυπικά παραδείγματα τους κάμπους της Θεσσαλονίκης και των Σερρών.</p> <p>Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η εναλλαγή του ανάγλυφου της περιοχής από εντελώς πεδινό σε λοφώδες με ήπιες κλίσεις που συνήθως παρατηρούνται στις ζώνες που περιβάλλουν τις πεδιάδες.</p> <p>Το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό του τοπίου λειτουργεί εξ ίσου δυναμικά τόσο ως θέα από εσωτερικό σημείο της ζώνης προς την ίδια την περιοχή και τον διαγραφόμενο ορίζοντα όσο και από υψηλότερη θέση προς την πεδινή έκταση</p>
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	<p>Η αντιληπτική εμπειρία του τοπίου περιοχών έντονης αγροτικής παραγωγικής δραστηριότητας περιλαμβάνει στοιχεία της ανθρωπογενούς παρέμβασης στο φυσικό περιβάλλον με γνώμονα τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της συγκεκριμένης περιοχής από πλευράς γεωγραφικών αλλά και κοινωνικο-οικονομικών συνθηκών.</p> <p>Η αξία του τοπίου εκτιμάται ανάλογα με τα συγκεκριμένα υφιστάμενα χαρακτηριστικά του και την ανάπτυξή του σε άμεση σχέση με τον χαρακτήρα που έχει η ανάπτυξη των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων στην περιοχή.</p> <p>Τόσο ο κάμπος της Θεσσαλονίκης όσο και αυτός των Σερρών κρίνεται ότι συμβάλουν στην δημιουργία αξιόλογων τοπίων.</p>
Απειλές	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αλλοίωση του τοπίου από την ανεξέλεγκτη εκτός σχεδίου δόμηση 2. Καταστροφή νησίδων φυσικής βλάστησης ή φυτοφρακτών
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα	Εξειδικεύονται και αντιμετωπίζονται κατά περίπτωση
Προτεινόμενες δράσεις - προγράμματα	<ul style="list-style-type: none"> - Έλεγχος της παράνομης οικιστικής εξωαστικής εξάπλωσης αλλά και της νόμιμης δόμησης στην γεωργική γη - Μέριμνα για διαδρομές και θέσεις θεάς που θα επιτρέπουν την

		οργανωμένη θέαση του τοπίου
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ		<ul style="list-style-type: none"> - Περιορισμός της εξάπλωσης των οικισμών στον εξωαστικό χώρο - Λήψη μέτρων περιορισμού της δόμησης στον εξωαστικό χώρο
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ		<ul style="list-style-type: none"> - Μέτρα για τον σκοπιμότητα υλοποίησης μεγάλων παρεμβάσεων στην περιοχή

5.6. Χειμάρροι σε αστικές περιοχές

Περιγραφή	Είναι σύνηθες χαρακτηριστικό πολλών οικισμών της χώρας. Σε αρκετές περιπτώσεις αναπτύσσεται υδρόφιλη βλάστηση, κάποτε υψηλή, ενώ σε άλλες περιπτώσεις υπάρχουν υλικά κοίτης και χαμηλή ή περιορισμένη βλάστηση. Αποτελούν χαρακτηριστικά στοιχεία των πόλεων και σημεία προσανατολισμού. Η εικόνα τους συχνά είναι υποβαθμισμένη.
Κάλυψη	Υπάρχουν στους περισσότερους οικισμούς
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	Σε όλες τις περιπτώσεις πρόκειται για ένα σύνολο φυσικών στοιχείων εντός του αστικού τοπίου. Αποτελούν διάδρομο σύνδεσης με το εξωαστικό περιβάλλον Αποτελούν ευκαιρία για την αισθητική αναβάθμιση της γύρω περιοχής και την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της πόλης, μέσω της κατάλληλης προστασίας και ανάδειξης τους. Υπάρχουν σημαντικά οφέλη από την ύπαρξη ρεμάτων στο αστικό τοπίο. («Πλαίσιο κατευθύνσεων και οδηγιών για την περιβαλλοντική προστασία των ρεμάτων» του ΥΠΕΧΩΔΕ) Αυτά είναι : 1. Διευκόλυνση της κίνησης και ανανέωσης του αέρα της πόλης με παράλληλη απομάκρυνση των ατμοσφαιρικών ρύπων 2. Ηπιότερες μικροκλιματικές συνθήκες (μετριασμός φαινομένου θερμικής νησίδας) 3. Εμπλουτισμός του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα και προστασία της βιοποικιλότητας 4. Καταπολέμηση της μορφολογικής μονοτονίας στη ρυμοτομία και την ομοιομορφία του τοπίου 5. Ποσοστιαία αύξηση του πρασίνου στον αστικό χώρο, βελτίωση της αισθητικής του δομημένου χώρου, δημιουργία ζωνών ηρεμίας και επαφής με τη φύση χωρίς κοινωνική επιβάρυνση.
Απειλές	Αλλοίωση του τοπίου από: 1. περιορισμό της κοίτης από δόμηση 2. κατασκευής αντιπλημμυρικών έργων με κάλυψη, σκυροδέτηση κοίτης κ.ά. 3. κάλυψη ή περιορισμό από δρόμους 4. απορρίψεις αδρανών υλικών και απορριμμάτων
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα	«Πλαίσιο κατευθύνσεων και οδηγιών για την περιβαλλοντική προστασία των ρεμάτων» του ΥΠΕΧΩΔΕ και άρθρο 5 του Ν.3010/2002. Κατά τα άλλα, εξειδικεύονται και αντιμετωπίζονται κατά περίπτωση.
Προτεινόμενες δράσεις - προγράμματα	- Ενημέρωση για τη σημασία των χειμάρρων προς τις εμπλεκόμενες τεχνικές υπηρεσίες, τα στελέχη των ΟΤΑ και τους πολίτες. - Διάδοση καλών πρακτικών και παραδειγμάτων
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	- Εντοπισμός χειμάρρων εντός αστικού ιστού και προτάσεις μέτρων διατήρησης και ανάδειξής τους.

	<ul style="list-style-type: none"> - Διαφύλαξη της φυσικής κοίτης και ροής, ορισμός ζωνών προστασίας - Αξιολόγηση ανασχεδιασμού σε περιπτώσεις κάλυψης.
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	<ul style="list-style-type: none"> - Μέτρα για τον έλεγχο της διάβρωσης του εδάφους - Μέτρα διατήρησης και ανάδειξης των φυσικών χαρακτηριστικών των χειμάρρων εντός των οικισμών για κάθε έργο και δραστηριότητα που ίσως πλήττει την υφιστάμενη εικόνα ή περιορίζει τις δυνατότητες αναβάθμισής της.

5.7. Λίμνες, παραλίμνια εδάφη, υδροβιότοποι

Περιγραφή	<p>Το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό του τοπίου αφορά τις γεωγραφικές ενότητες των οποίων επίκεντρο αποτελούν φυσικές ή τεχνητές λίμνες. Περιλαμβάνει επίσης τις παραλίμνιες χερσαίες εκτάσεις και τους υδροβιότοπους που πιθανά έχουν αναπτυχθεί στην περιοχή.</p> <p>Σε αρκετές περιπτώσεις αναπτύσσεται υδρόφιλη βλάστηση, κατά τόπους υψηλή, ενώ σε άλλες περιπτώσεις έχουν αναπτυχθεί υδρόφιλες καλλιέργειες.</p> <p>Σημειώνεται ότι η εικόνα της λίμνης δεν αποτελεί σύνηθες στοιχείο του ελληνικού τοπίου και για το λόγο αυτό είναι φορτισμένη με ειδική βαρύτητα.</p> <p>Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο πολιτισμός που συχνά αναπτύσσεται γύρω από την λίμνη και τις δραστηριότητες των κατοίκων σε σχέση μ αυτήν όπως η αλιεία. Συχνά η εικόνα του τοπίου πλαισιώνεται από χαρακτηριστικά αντικείμενα και ιδίως βάρκες που χρησιμοποιούνται για την άσκηση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Οι περιοχές αυτές περιλαμβάνουν εδάφη τα οποία είναι συχνά εγκαταλειμμένα και παρουσιάζουν εικόνα υποβάθμισης.</p>
Κάλυψη	<p>Στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας υπάρχουν αρκετές λίμνες, η κάθε μια από τις οποίες, σε συνδυασμό με την περιβάλλουσα ζώνη της, παρουσιάζει ξεχωριστό ενδιαφέρον.</p> <p>Στις φυσικές λίμνες συγκαταλέγονται η λίμνη του Λαγκαδά (Κορώνεια)μ με μεγάλα προβλήματα υποβάθμισης και η Βόλβη, οι οποίες αποτελούν ενιαίο σύνολο από απόψεως τοπίου, η Πικρολίμνη με τα λασπώδη παραλίμνια εδάφη της καθώς και οι λίμνες Δοϊράνη και Βεγορίτιδα που βρίσκονται στα όρια της περιοχής μελέτης. Τεχνητή λίμνη είναι η λίμνη Κερκίνη.</p> <p>Ειδική σημασία έχει το τοπίο της πρώην λίμνης των Γιαννιτών το οποίο είναι ιδιαίτερα φορτισμένο με ιστορικές παραπομπές στον βάλτο των Γιαννιτών, γνωστό από την περίοδο του Μακεδονικού Αγώνα των αρχών του 20ού αιώνα.</p> <p>Οι παραλίμνιες ζώνες των παραπάνω λιμνών περιλαμβάνουν καλλιεργήσιμα εδάφη και υδροβιότοπους με πλέον ενδιαφέροντα από πλευράς τοπίου τον υδροβιότοπο της Κερκίνης.</p> <p>Προχώρησε η ανασύσταση της λίμνης Μαυρούδα η οποία είχε αποξηραθεί. Αποξηραμένη είναι και λίμνη Λάντζα.</p>
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	<p>Σε όλες τις περιπτώσεις πρόκειται για ένα σύνολο φυσικών σχηματισμών που παρουσιάζουν έντονο το στοιχείο της μοναδικότητας κυρίως λόγω της ξηρότητας του ελληνικού τοπίου.</p> <p>Αποτελούν τόπους στους οποίους το εξωαστικό περιβάλλον αποκτά ιδιαίτερη φυσιογνωμία που είναι ασυνήθιστη για τα δεδομένα του ελληνικού τοπίου. Κυρίαρχο χαρακτηριστικό των συγκεκριμένων τοπίων είναι η ηρεμία που μεταδίδει η εικόνα της λίμνης καθώς και η ιδιαίτερη αισθητική της βλάστησης των παραλίμνιων ζωνών.</p>

	Αποτελούν ευκαιρία για την ενίσχυση της ελκτικής ικανότητας της ευρύτερης περιοχής μέσω της κατάλληλης προστασίας και ανάδειξης τους.
Απειλές	Αλλοίωση του τοπίου από: 1. την ανεξέλεγκτη δόμηση στην παραλίμνια ζώνη 2. τις εξαιρετικά μεγάλες απολήψεις νερού 3. την ανεξέλεγκτη κατασκευή αντιπλημμυρικών και άλλων έργων 4. κάλυψη ή περιορισμό από οδικά κυρίως έργα 5. απορρίψεις υγρών αποβλήτων αδρανών υλικών και άλλων απορριμμάτων 6. αποξήρανση λιμνών (δεν επιδιώκεται πλέον)
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα	Το περιβάλλον των λιμνών εντάσσεται στις περιοχές προστασίας του εθνικού καταλόγου του προγράμματος Natura 2000
Προτεινόμενες δράσεις - προγράμματα	- Ενημέρωση για τη σημασία των λιμνών και παραλίμνιων ζωνών προς τις εμπλεκόμενες τεχνικές υπηρεσίες, τα στελέχη των ΟΤΑ και τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής - Διάδοση καλών πρακτικών και παραδειγμάτων - Επαναπλημμυρισμός λιμνών που αποξηράνθηκαν παλαιότερα
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	- Αναγνώριση της περιβαλλοντικής και τοπιακής αξίας των ιδιαίτερων αυτών οικοσυστημάτων και επεξεργασία προτάσεων και μέτρων προστασίας και ανάδειξής τους - Επεξεργασία σχεδίου αποκατάστασης ήδη αλλοιωμένων στοιχείων των συγκεκριμένων ενοτήτων
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	- Μέτρα για τον έλεγχο των παραλίμνιων έργων και των απορρίψεων σ' αυτές. - Μέτρα προστασίας και ανάδειξης των φυσικών χαρακτηριστικών των λιμνών και παραλίμνιων εδαφών

5.8. Γραφικές διαδρομές στον εξωαστικό χώρο

Περιγραφή	<p>Πρόκειται για υφιστάμενες διαδρομές οι οποίες έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό την άμεση οπτική επαφή με ιδιαίτερα ενδιαφέροντα τοπία. Διακρίνονται σε διαδρομές οι οποίες είναι κατά κύριο λόγο περπατητικές και συχνά και ποδηλατικές, και σε διαδρομές στις οποίες ο παρατηρητής κινείται με μηχανικό μέσο όπως αυτοκίνητο, σιδηρόδρομο ή και μοτοσυκλέτα.</p> <p>Οι διαδρομές είναι είτε ορεινές είτε πεδινές στις οποίες περιλαμβάνονται και οι παράκτιες. Συχνά περιλαμβάνουν αλλαγή στάθμης και είναι ανηφορικές ή κατηφορικές επιτρέποντας έως και πλήρως διαφοροποιημένη αντίληψη του τοπίου ανάλογα με την φορά της κίνησης.</p>
Κάλυψη	<p>Στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας υπάρχουν πολλά καταγεγραμμένα περιηγητικά μονοπάτια με σήμανση και οριοθέτηση αλλά και πολλές άλλες διαδρομές οι οποίες παρουσιάζουν ειδικό ενδιαφέρον λόγω του τοπίου που προσφέρουν.</p>
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	<p>Ανάλογα με την ταχύτητα με την οποία κινείται ο παρατηρητής, δίνεται η δυνατότητα για αντιληπτική εμπειρία διαφορετικών στοιχείων του τοπίου. Οι χαμηλές ταχύτητες των περπατητικών διαδρομών επιτρέπουν την βαθύτερη αντιληπτική εμπειρία του τοπίου αλλά και την εστίαση σε κοντινά πλάνα ενός φυσικού σχηματισμού όπως για παράδειγμα ενός δάσους.. Αντίθετα οι αυξημένες ταχύτητες των διαδρομών που γίνονται με μηχανικά μέσα</p> <p>Οι ορεινές διαδρομές τείνουν να επιτρέπουν ευρύτερη θέαση του περιβάλλοντος και του τοπίου.</p> <p>Οι περπατητικές διαδρομές είναι δυνατόν να επιτρέπουν πρόσβαση σε τοπία τα οποία δεν γίνονται εύκολα αντιληπτά καθώς βρίσκονται έξω από τους άξονες που συνήθως κινούνται οι κάτοικοι και οι επισκέπτες της περιοχής.</p>
Απειλές	<p>Αλλοίωση του τοπίου από:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. την ανεξέλεγκτη δόμηση στην παραλίμνια ζώνη 2. κάλυψη ή περιορισμό από οδικά κυρίως έργα 3. απορρίψεις αδρανών υλικών και απορριμμάτων
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα	
Προτεινόμενες δράσεις προγράμματα	<ul style="list-style-type: none"> - Ενημέρωση για τη σημασία των περιηγητικών διαδρομών οι οποίες εκτός από την ευκαιρία που δίνουν στον παρατηρητή να γνωρίσει το τοπίο, συχνά συγκροτούν δίκτυο που συνδέει τόπους ιδιαίτερου πολιτιστικού και φυσικού ενδιαφέροντος. - Ενημέρωση των εμπλεκόμενων τεχνικών υπηρεσιών, των στελεχών των ΟΤΑ και των κατοίκων και επισκεπτών της ευρύτερης περιοχής για τα οφέλη των διαδρομών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος - Διάδοση καλών πρακτικών και παραδειγμάτων - Δημιουργία ειδικών κατασκευαστικών προτύπων για την εκτέλεση

	έργων υποδομών στον ορεινό χώρο (οδοποιία, κατασκευές δημόσιων κτιρίων, εγγειοβελτιωτικά, διαμορφώσεις χώρων, κ.λπ.), όπως προτείνεται από το ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό.
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	<ul style="list-style-type: none"> - Ενίσχυση του δικτύου περιηγητικών διαδρομών - Μέτρα προστασίας και ανάδειξης των φυσικών χαρακτηριστικών των περιοχών που περιβάλλουν τις διαδρομές

5.9. Αρχαιολογικοί χώροι και ιστορικοί τόποι

<p>Περιγραφή</p>	<p>Πρόκειται για χωρικές ενότητες στις οποίες κυριαρχούν κατασκευές που αποτελούν υπολείμματα παλαιότερων ιστορικών περιόδων. Για την περίπτωση της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας που εξετάζεται, οι αρχαιολογικοί χώροι αναφέρονται στην περίοδο των Μακεδόνων και πιο συγκεκριμένα στην δυναστεία του Φίλιππου του Β' και του Αλέξανδρου. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι αρχαιολογικοί χώροι συνίστανται από τμήματα πόλεων ή τόπων λατρείας και των συναφών υποστηρικτικών τους κατασκευών. Σπανιότερα, ο αρχαιολογικός χώρος περιλαμβάνει ελάχιστα, έως και καθόλου στοιχεία από τις αρχικές κατασκευές χωρίς αυτό να αναιρεί την φόρτιση με ειδικό νόημα λόγω της ιστορικότητας του.</p> <p>Στην ίδια κατηγορία χαρακτηριστικών του τοπίου εντάσσονται και τα βυζαντινά και μεσαιωνικά μνημεία, όπως κάστρα, μοναστήρια, εκκλησίες κ.ά. Αντίστοιχο χαρακτήρα παρουσιάζουν και πολλοί ιστορικοί τόποι οι οποίοι αντλούν την σημασία τους από συγκεκριμένα γεγονότα του παρελθόντος, όπως μάχες κ.ά.</p> <p>Λόγω της ιδιαίτερης σημασίας τους οι περισσότεροι από τους παραπάνω χώρους έχουν ήδη προσελκύσει το ενδιαφέρον των αρμοδίων και έχουν οργανωθεί με τρόπο ώστε να αποτελέσουν πόλους έλξης επισκεπτών.</p>
<p>Κάλυψη</p>	<p>Οι πλέον σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι της περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας είναι η Πέλλα, η Βεργίνα, η Αμφίπολη και το Δίον. Ακολούθως εντοπίζονται χώροι που σχετίζονται με την καταγωγή και την σχολή που δίδαξε ο Αριστοτέλης αλλά και άλλοι κηρυγμένοι χώροι όπως η Όλυθος και η Άφυτος στην Χαλκιδική.</p> <p>Βυζαντινά και μεσαιωνικά μνημεία, όπως κάστρα, μοναστήρια και εκκλησίες εντοπίζονται σε αρκετές περιοχές της περιφέρειας.</p> <p>Η άμεση επαφή της Μακεδονίας με τα βόρεια σύνορα της χώρας έχει σαν συνέπεια την εμφάνιση πολλών άλλων ιστορικών τόπων που σχετίζονται με την άμυνα της χώρας σε μεταγενέστερες περιόδους ξεκινώντας από την βυζαντινή εποχή και καταλήγοντας στον Μακεδονικό Αγώνα και τους Βαλκανικούς πολέμους.</p>
<p>Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)</p>	<p>Οι αρχαιολογικοί χώροι και οι ιστορικοί τόποι εμπλουτίζουν το τοπίο με ξεχωριστή σημασία αποτελώντας ισχυρές παραπομπές σε συγκεκριμένα στοιχεία του παρελθόντος και δίνοντας καθαρά το στίγμα των λαών που είχαν την χρήση του συγκεκριμένου χώρου στο παρελθόν.</p> <p>Λόγω του ιδιαίτερου χαρακτήρα τους, παρουσιάζουν αρκετά ισχυρά τα στοιχεία της αναγνωρισιμότητας, της αντιπροσωπευτικότητας αλλά και της σπανιότητας.</p> <p>Κυρίαρχο χαρακτηριστικό των τοπίων που σχετίζονται με αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους είναι η ηρεμία που κατά κύριο λόγο οφείλεται στην σύγκριση της σημερινής κατάστασης του συνήθως ήσυχου τόπου με αυτήν της αρχικής λειτουργίας του.</p>

	Είναι πιθανό να χρειάζεται επαναπροσδιορισμός της οργάνωσης και λειτουργίας του χώρου με στόχο την ενίσχυση της ελκτικής ικανότητας της ευρύτερης περιοχής
Απειλές	Αλλοίωση του τοπίου από: <ul style="list-style-type: none"> • Κακή οργάνωση του χώρου • Παρόδια και άλλη δόμηση στις ευρύτερη ζώνη των μνημείων
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα	Το περιβάλλον των σημαντικών αρχαιολογικών περιοχών προστατεύεται από τα σχετικά διατάγματα
Προτεινόμενες δράσεις - προγράμματα	<ul style="list-style-type: none"> - Επεξεργασία διαχειριστικών σχεδίων για όλες τις περιοχές αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος - Διάδοση καλών πρακτικών και παραδειγμάτων
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Αναγνώριση της περιβαλλοντικής και τοπιακής αξίας των περιοχών αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος και επεξεργασία προτάσεων και μέτρων προστασίας και ανάδειξής τους - Επεξεργασία σχεδίου αποκατάστασης ήδη αλλοιωμένων στοιχείων των συγκεκριμένων ενοτήτων
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	<ul style="list-style-type: none"> - Αναγνώριση της περιβαλλοντικής και τοπιακής αξίας των περιοχών αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος και επεξεργασία προτάσεων και μέτρων προστασίας και ανάδειξής τους - Επεξεργασία σχεδίου αποκατάστασης ήδη αλλοιωμένων στοιχείων των συγκεκριμένων ενοτήτων

5.10. Παραδοσιακοί και άλλοι ενδιαφέροντες οικισμοί σε πλαγιά

Περιγραφή	<p>Πρόκειται για την εικόνα του αναπτύγματος παραδοσιακών και άλλων ενδιαφερόντων οικισμών σε πλαγιά με μέτρια κλίση. Η εικόνα αυτή αποτελεί συχνά βασικό συστατικό του τοπίου του εξωαστικού χώρου και έρχεται σε άμεση σχέση με την βλάστηση που αναπτύσσεται στην πλαγιά.</p> <p>Ανάλογα με την θέση του παρατηρητή και την λεπτομέρεια που μπορεί να γίνεται ορατή, η εικόνα αυτή αποκτά ξεχωριστή βαρύτητα. Σε περίπτωση μεγάλης απόστασης από τον οικισμό, το πλάνο της αντιληπτικής εικόνας του τοπίου είναι δυνατόν να πλαισιώνεται από περισσότερους οικισμούς και να ενισχύεται η εντύπωση ότι περισσότερες από μία ομάδες ανθρώπων έχουν κοινή θέα σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Αντίθετα η κοντινότερη θέαση του οικισμού επιτρέπει να γίνονται αντιληπτά χαρακτηριστικά τοπόσημα του δομημένου περιβάλλοντος του εσωτερικού του οικισμού με κύριο στοιχείο το καμπαναριό της εκκλησίας του.</p>
Κάλυψη	<p>Η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας περιλαμβάνει πολλές εικόνες παραδοσιακών και άλλων ενδιαφερόντων οικισμών σε πλαγιές. Φυσικά οι εικόνες αυτές είναι πλέον συνήθεις στις περιοχές που περιβάλλουν τους κάμπους της Θεσσαλονίκης και των Σερρών και αναπτύσσονται στις ζώνες χαμηλού υψομέτρου των ορεινών όγκων όπως του Ολύμπου, του Βερμίου, του Πάικου, των ορεινών όγκων της παραμεθόριας ζώνης, καθώς και των ορεινών όγκων που περιβάλλουν τον Νομό Σερρών και αυτών που εντάσσονται στον Νομό Χαλκιδικής.</p>
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	<p>Η εικόνα του ελληνικού ημιορεινού χωριού που γίνεται αντιληπτό ως σύνολο ενταγμένο στο φυσικό του περιβάλλον επιτρέπει στον παρατηρητή να αντιληφθεί την σημασία του ως στοιχειώδης μονάδα ανθρώπινης κοινότητας. Στην αντιληπτική εικόνα του τοπίου περιλαμβάνονται σε διαφορετικό επίπεδο αντίληψης η μικρή κλίμακα των κτισμάτων με τις συγκεκριμένες εξάρσεις που συνήθως έχει, η αρμονική ένταξη στο περιβάλλον και η πρόσληψη στοιχείων που σχετίζονται με την οικονομική και κοινωνική ζωή των κατοίκων ακόμα και με την ιστορία του συγκεκριμένου οικισμού.</p> <p>Στην περίπτωση αυτή, η αξία του συγκεκριμένου χαρακτηριστικού του τοπίου δεν απαιτείται να στηριχθεί στην αναγνωρισιμότητα, την αντιπροσωπευτικότητα ή την σπανιότητα καθώς η ποιότητά του υποστηρίζεται από την εικόνα ακόμα και άσημων οικισμών που εντάσσονται αρμονικά στο περιβάλλον τους. Φυσικά στην περίπτωση γνωστών παραδοσιακών οικισμών, η αξία του τοπίου ενισχύεται από τα στοιχεία αυτά.</p>
Απειλές	<p>Αλλοίωση του τοπίου από:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανεξέλεγκτη δόμηση στον εξωαστικό χώρο και ιδίως στους οδικούς άξονες που εξυπηρετούν τους οικισμούς. • Ελλιπής έλεγχος της δόμησης μέσα στους οικισμούς με αποτέλεσμα

	<p>την ανάπτυξη χρήσεων που οδηγούν σε μεγάλους κτιριακούς όγκους που δεν συνάδουν με την εικόνα του οικισμού</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μεγάλης κλίμακας παρεμβάσεις οδικών και άλλων υποδομών
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα	Τα διατάγματα προστασίας των παραδοσιακών οικισμών
Προτεινόμενες δράσεις - προγράμματα	- Επεξεργασία διαχειριστικών σχεδίων για τον εξωαστικό χώρο
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Αναγνώριση της τοπιακής αξίας τόσο των ίδιων των ημιορεινών οικισμών όσο και του ευρύτερου περιβάλλοντος στο οποίο αναπτύσσονται - Επεξεργασία προτάσεων και μέτρων προστασίας τους - Επεξεργασία σχεδίου αποκατάστασης ήδη αλλοιωμένων στοιχείων των συγκεκριμένων ενοτήτων
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	<ul style="list-style-type: none"> - Αναγνώριση της τοπιακής αξίας τόσο των ίδιων των ημιορεινών οικισμών όσο και του ευρύτερου περιβάλλοντος στο οποίο αναπτύσσονται - Επεξεργασία προτάσεων και μέτρων προστασίας τους - Επεξεργασία σχεδίου αποκατάστασης ήδη αλλοιωμένων στοιχείων των συγκεκριμένων ενοτήτων

5.10. Θέαση πεδινών οικισμών από ψηλά

<p>Περιγραφή</p>	<p>Πρόκειται για την εικόνα του αναπτύγματος πεδινών οικισμών από θέση που βρίσκεται σε υψόμετρο. Η εικόνα αυτή αποτελεί συχνά βασικό συστατικό του τοπίου του εξωαστικού χώρου και έρχεται σε άμεση σχέση με την ανάπτυξη της γεωργικής γης που περιβάλλει τον οικισμό, όπως πολύ χαρακτηριστικά παρουσιάζεται για τον οικισμό Τρίκαλα Ημαθίας από την έρευνα του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου (www.greekscapes.gr)</p> <p>Η εικόνα του τοπίου περιλαμβάνει τόσο την συνολική δομή αλλά και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του οικισμού με κυρίαρχο το στοιχείο της ένταξης στον περιβάλλοντα χώρο που παραπέμπει άμεσα στην οικονομική ζωή και τις βασικές δραστηριότητες των κατοίκων.</p> <p>Ανάλογα με την θέση του παρατηρητή και την λεπτομέρεια που μπορεί να γίνεται ορατή, η εικόνα αυτή αποκτά ξεχωριστή βαρύτητα. Σε περίπτωση μεγάλης απόστασης από τον οικισμό, κυριαρχεί η εικόνα των καλλιεργειών ενώ αντίθετα η κοντινότερη θέαση επιτρέπει να γίνονται αντιληπτά χαρακτηριστικά τοπόσημα του δομημένου περιβάλλοντος του εσωτερικού του οικισμού με κύριο στοιχείο το καμπαναριό της εκκλησίας του αλλά και τους κτιριακούς όγκους που στεγάζουν τους χώρους που ασκούνται οι οικονομικές δραστηριότητες των κατοίκων.</p>
<p>Κάλυψη</p>	<p>Η περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας περιλαμβάνει εκτεταμένες πεδιάδες οι οποίες περιβάλλονται από πλαγιές που επιτρέπουν την θέαση αγροτικών οικισμών από ψηλά.</p> <p>Στις περιπτώσεις αυτές συγκαταλέγονται η θέαση της πεδινής ζώνης της Πιερίας από τους πρόποδες του Ολύμπου, της δυτικής άκρης του κάμπου της Θεσσαλονίκης από το Βέρμιο και το Πάικο, του κάμπου των Σερρών από τις χαμηλές πλαγιές των ορεινών όγκων που τον περιβάλλουν ακόμα και της πεδιάδας της Επανομής από τους γύρω λόφους.</p>
<p>Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)</p>	<p>Όπως και στην περίπτωση του οικισμού σε πλαγιά, η εικόνα του ελληνικού πεδινού χωριού από ψηλά επιτρέπει στον παρατηρητή να αντιληφθεί την σημασία του ως στοιχειώδη μονάδα ανθρώπινης κοινότητας. Στην αντιληπτική εικόνα του τοπίου περιλαμβάνονται σε διαφορετικό επίπεδο αντίληψης, από την μία πλευρά η κλίμακα των κτισμάτων με τις συγκεκριμένες εξάρσεις που συνήθως έχει και που στην περίπτωση των μη χαρακτηρισμένων οικισμών περιλαμβάνουν αρκετές επαγγελματικές χρήσεις μεγαλύτερου μεγέθους από τις κατοικίες, και από την άλλη η αρμονική ένταξη στις περιβάλλουσες αγροτικές καλλιέργειες.</p> <p>Με τον τρόπο αυτό, η εικόνα του συγκεκριμένου χαρακτηριστικού του τοπίου, δηλαδή του πεδινού οικισμού από ψηλά, περιλαμβάνει την αντιληπτική εμπειρία στοιχείων που σχετίζονται με την οικονομική και κοινωνική ζωή των κατοίκων ακόμα και με την ιστορία του</p>

	<p>συγκεκριμένου οικισμού.</p> <p>Όπως και στην περίπτωση του τοπίου οικισμών σε πλαγιά, η αξία του τοπίου που προσφέρουν οι πεδινοί οικισμοί από ψηλά δεν απαιτείται να στηριχθεί στην αναγνωρισιμότητα, την αντιπροσωπευτικότητα ή την σπανιότητα που το χαρακτηρίζει καθώς η ποιότητά του υποστηρίζεται από την εικόνα ακόμα και άσημων οικισμών που εντάσσονται αρμονικά στο περιβάλλον τους.</p>
Απειλές	<p>Αλλοίωση του τοπίου από:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανεξέλεγκτη δόμηση στον εξωαστικό χώρο και ιδίως στους οδικούς άξονες που εξυπηρετούν τους οικισμούς. • Μεγάλης κλίμακας παρεμβάσεις οδικών και άλλων υποδομών
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα	
Προτεινόμενες δράσεις - προγράμματα	<ul style="list-style-type: none"> - Επεξεργασία διαχειριστικών σχεδίων για τον εξωαστικό χώρο
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Αναγνώριση της τοπιακής αξίας τόσο των ίδιων των πεδινών οικισμών όσο και του ευρύτερου περιβάλλοντος στο οποίο αναπτύσσονται - Επεξεργασία προτάσεων και μέτρων προστασίας του περιαστικού τοπίου - Επεξεργασία σχεδίου αποκατάστασης ήδη αλλοιωμένων στοιχείων των συγκεκριμένων ενοτήτων
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	<ul style="list-style-type: none"> - Αναγνώριση της τοπιακής αξίας τόσο των ίδιων των πεδινών οικισμών όσο και του ευρύτερου περιβάλλοντος στο οποίο αναπτύσσονται - Επεξεργασία προτάσεων και μέτρων προστασίας του περιαστικού τοπίου - Επεξεργασία σχεδίου αποκατάστασης ήδη αλλοιωμένων στοιχείων των συγκεκριμένων ενοτήτων

5.11. Ελαιόδεντρα και αμπέλια σε πλαγιές

Περιγραφή	<p>Οι καλλιέργειες της ελιάς και του αμπελιού αποτελούν τις πλέον χαρακτηριστικές αγροτικές δραστηριότητες στη χώρα και η εικόνα τους είναι άμεσα συνυφασμένη με το τοπίο της Μεσογείου.</p> <p>Εμφανίζονται στις ζώνες με σχετικά χαμηλά έως πολύ χαμηλά υψόμετρα και λειτουργούν είτε ως θέα προς την πλαγιά με τις ελιές ή τα αμπέλια είτε ως περιπατητική αντιληπτική εμπειρία ανάμεσα σ' αυτά, ιδίως στην περίπτωση των ελαιώνων στους οποίους η πρόσβαση είναι συνήθως απρόσκοπτη με αποτέλεσμα να γίνεται άμεσα αντιληπτή η εικόνα που δημιουργείται από τους χαρακτηριστικούς κορμούς των δέντρων. .</p> <p>Το μέγεθος των ελαιοδέντρων είναι μεσαίο ενώ το αειθαλές πυκνό φύλλωμα με το γκριζοπράσινο χρώμα του ξεχωρίζει από όλα τα άλλα είδη δενδροκαλλιέργειών.</p> <p>Τα ίδια τα αμπέλια από την άλλη πλευρά είναι σαφώς χαμηλότερα σε ύψος με πολλή πιο αυστηρή διάταξη από αυτήν των ελαιοδέντρων και, λόγω της αδυναμίας του φυτού να σταθεί όρθιο, στηρίζονται σε μεταλλικές βέργες. Η εποχιακή ανάπτυξη του φυλλώματος έχει σαν αποτέλεσμα την διαφοροποίηση της εικόνας του χειμωνιάτικου τοπίου των αμπελώνων από αυτήν του καλοκαιριού.</p>
Κάλυψη	<p>Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας η καλλιέργεια της ελιάς εντοπίζεται κατά κύριο λόγο στη Χαλκιδική, με πλέον χαρακτηριστική την περίπτωση του Ελαιώνα των Νέων Μουδανιών, ενώ μικρότερης έκτασης καλλιέργειες έχουν αναπτυχθεί με διάσπαρτο τρόπο στο υπόλοιπο ημιορεινό τμήμα της.</p> <p>Τις ίδιες περίπου ζώνες καλύπτει και η αμπελοκαλλιέργεια η οποία μάλιστα έχει οδηγήσει και στην ανάπτυξη των ζωνών των 'δόμων του κρασιού' σε ολόκληρη σχεδόν την ημιορεινή έκταση της Περιφέρειας και συγκεκριμένα στην Πέλλα, την Γουμένισσα, την Νάουσα, την Χαλκιδική, τις παρυφές του Ολύμπου, τις περιοχές γύρω από την Κερκίνη κ. ά.</p>
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	<p>Οι ελαιώνες και τα αμπέλια αποτελούν μοναδικά στοιχεία του εξωαστικού ελληνικού τοπίου και η αντιληπτική εμπειρία του τοπίου που δημιουργούν είναι καθαρά αντιπροσωπευτική του συγκεκριμένου χώρου και αναγνωρίσιμη. Η εικόνα αυτή ενισχύεται από την γεωμορφολογία του τοπίου η οποία τείνει να μην είναι εντελώς επίπεδη αλλά να περιλαμβάνει ήπιες συνήθως κλίσεις που συχνά δημιουργούν ενιαία σύνολα. Βασικό συστατικό του συγκεκριμένου χαρακτηριστικού του τοπίου της περιφέρειας είναι οι παραπομπές στην οικονομική και κοινωνική ζωή των κατοίκων αναφορικά με τις δύο βασικές αγροτικές τους δραστηριότητες.</p>
Απειλές	<p>5. Αλλοίωση του τοπίου από την δόμηση ανάμεσα στους ελαιώνες ή τους αμπελώνες</p> <p>6. Επιβάρυνση του τοπίου από έργα με σημαντικά ορύγματα και επιχώματα, συνήθως οδικά ή και επιτι΄δωσης για αγροτική χρήση σε εκτάσεις με υψηλές κλίσεις εδάφους.</p>

Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα	Εξειδικεύονται και αντιμετωπίζονται κατά περίπτωση
Προτεινόμενες δράσεις - προγράμματα	<ul style="list-style-type: none"> - Έλεγχος της παράνομης οικιστικής εξωαστικής εξάπλωσης αλλά και της νόμιμης δόμησης στην εκτός σχεδίου περιοχή - Μέριμνα για διαδρομές και θέσεις θέας που θα επιτρέπουν την οργανωμένη θέαση, μεταξύ άλλων και του συγκεκριμένου χαρακτηριστικού του τοπίου
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Λήψη μέτρων περιορισμού της δόμησης στον εξωαστικό χώρο
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	<p>Εξειδίκευση όρων και μέτρων:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αξιολόγησης της σκοπιμότητας κατασκευής οδικών έργων και λήψη μέτρων μείωσης αρνητικών επιπτώσεων λόγω ορυγμάτων και επιχώσεων

5.12. Υφιστάμενες περιοχές εξορύξεων και συναφών δραστηριοτήτων (υποβαθμισμένα τοπία)

Περιγραφή	<p>Πρόκειται για συνήθως μικρής έκτασης και διάσπαρτες στον χώρο της περιφέρειας περιοχές, στις οποίες γίνονται εξορύξεις και επομένως συνήθως αναμένεται η επέκτασή τους ή οι δραστηριότητες εξόρυξης έχουν λήξει.</p> <p>Αποτελούν χαρακτηριστικές περιοχές υποβαθμισμένου τοπίου, εκτός από εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις όπου έχουν αναδειχθεί ειδικά χαρακτηριστικά (μορφολογικά, γεωμορφολογικά, αρχαιολογικά, γεωεπιστημονικά κ.ά.).</p>
Κάλυψη	Δεν συνδέονται με ειδικά χαρακτηριστικά του τοπίου, αλλά με την ύπαρξη εκμεταλλεύσιμου ορυκτού πόρου.
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	<p>Αποτελούν χαρακτηριστικό επιβάρυνσης συνήθως λόγω:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Κατάληψης γής με ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά τοπίου - Καταστροφής της βλάστησης - Απορρίψεων υλικών - Κατασκευής οδών πρόσβασης <p>Αλλαγής του χρώματος και της υφής για τους παραπάνω λόγους, με αποτέλεσμα την ένταση της προβολής τους προς τον παρατηρητή.</p>
Απειλές	<p>Επιβάρυνση του τοπίου ή καταστροφή χαρακτηριστικών του από επέκταση των δραστηριοτήτων εξόρυξης (βλ. 1.4).</p> <p>Μη αποκατάσταση ληγμένων χώρων.</p> <p>Καταστροφή αισθητικών ή γεωεπιστημονικών στοιχείων που έχουν αναδειχθεί κατά την εξόρυξη.</p>
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα για την αποκατάσταση ή την διατήρηση και ανάδειξη.	Οδηγία για την διαχείριση αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας 2006/21/ΕΚ και ΥΑ. 39624/2209/Ε103/2009 (ΦΕΚ 2076/Β\`/25.9.2009) σε συμμόρφωση με την Οδηγία.
Προτεινόμενες δράσεις - προγράμματα	Αξιολόγηση της σημασίας της υποβάθμισης και ιεραρχηση αναγκών αποκατάστασης.
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Μέτρα αξιολόγησης νέων δραστηριοτήτων εξόρυξης σε περιοχές με ενδιαφέρουσες ζώνες τοπίου - Εντοπισμός ιδιαίτερα επιβαρυντικών για το τοπίο εξορυκτικών δραστηριοτήτων - Εντοπισμός εξορυκτικών δραστηριοτήτων όπου έχουν αναδειχθεί ειδικά χαρακτηριστικά (μορφολογικά, γεωμορφολογικά, αρχαιολογικά, γεωεπιστημονικά κ.ά.) με σκοπό την αξιολόγηση, προστασία και ανάδειξη τους.

<p>Κατευθύνσεις για ΜΠΕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Σχεδιασμός της εξόρυξης και των συνοδευτικών της έργων ώστε να διαφυλάσσεται κατά το δυνατό το τοπίο και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του - Εξειδίκευση όρων και μέτρων αποκατάστασης του τοπίου χώρων εξόρυξης μετά την παύση των εργασιών - Στην αποκατάσταση λατομικών χώρων με κάλυψη των επιφανειών τους είναι σκόπιμο να γίνεται προηγουμένως σύντομη γεωλογική τεκμηρίωση της υφιστάμενης κατάστασης, εντοπισμός πιθανά ενδιαφερόντων γεωπιστημονικών στοιχείων και αρχειοθέτηση ή διατήρηση (επειδή προσφέρονται καλές επιφάνειες γεωλογικής παρατήρησης, οι οποίες θα χαθούν εάν καλυφθούν)
------------------------------------	---

6. ΖΩΝΕΣ ΤΟΠΙΩΝ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΞΙΑΣ

6.1. Ο ορεινός όγκος και η ευρύτερη περιοχή του Ολύμπου

<p>Περιγραφή</p>	<p>Ο Όλυμπος αποτελεί τον πλέον σημαντικό ορεινό όγκο της χώρας. Ο ιδιαίτερος χαρακτήρας του έχει ήδη φορτισθεί από την Ελληνική μυθολογία και εξακολουθεί να λειτουργεί καταλυτικά ως αξιόλογο τοπίο διεθνούς ενδιαφέροντος μέχρι σήμερα.</p> <p>Στον Όλυμπο βρίσκεται η ψηλότερη κορυφή της Ελλάδας (Μύτικας) με ύψος 2917 μέτρα. Περιλαμβάνει πλαγιές με απότομη κλίση και βαθιές κοιλάδες καθώς και ποικιλότητα μικροκλιμάτων που θεωρείται υπεύθυνη για την αναστροφή των ζωνών βλάστησης. Η βλάστηση που αναπτύσσεται περιλαμβάνει αείφυλλα και φυλλοβόλα δάση στα χαμηλά υψόμετρα (300 – 600μ), δάση κωνοφόρων, μεικτά δάση και δάση οξιάς (800 – 1800μ.), δάση ρόμπολου (1600 – 2200μ), αλπικά λιβάδια (1300 – 2200 μ.). Η μεγάλη συγκέντρωση σπάνιων φυτών και ζώων καθιστά την περιοχή μοναδική για τη διατήρηση σπάνιας πανίδας και χλωρίδας της Ελλάδας και της Ευρώπης.</p> <p>Το τοπίο που στηρίζεται στο φυσικό περιβάλλον με κεντρικό πυρήνα τον ορεινό όγκο του Ολύμπου εμπλουτίζεται από πλήθος ενδιαφερόντων στοιχείων που βρίσκονται ή έχουν αναπτυχθεί στην άμεσα περιβάλλουσα ζώνη του κατά κύριο λόγο στην ανατολική πλευρά του μεταξύ του ορεινού του όγκου και της θάλασσας. Το πλέον σημαντικό από αυτά είναι το αρχαίο Δίον, ο τόπος που οι Μακεδόνες απέδιδαν τιμές προς τους θεούς κατά την αρχαιότητα, οι παραδοσιακοί οικισμοί, όπως ο Παλαιός Παντελεήμονας, το Λιτόχωρο που αποτελεί και τη βάση για την οργάνωση των επισκέψεων στον Όλυμπο, οχυρωματικά έργα, όπως το κάστρο του Πλαταμώνα, μοναστήρια, όπως η παλαιά και νέα μονή Αγίου Διονυσίου, εκκλησίες, όπως η Παναγιά η Κονταριώτισσα και η εκκλησία του Αγίου Αθανασίου, το μικρό ξωκλήσι της Αγίας Κόρης κ. ά.</p>
<p>Ενδεικτική οριοθέτηση</p>	<p>Καθώς αποτελεί το νότιο φυσικό όριο της Μακεδονίας, η ζώνη τοπίου του Ολύμπου και της ευρύτερης περιοχής του βρίσκεται στα σύνορα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας με την Θεσσαλία, στα δυτικά της ακτής του Θερμαϊκού κόλπου. Περιλαμβάνει ολόκληρη τη ζώνη του Εθνικού Δρυμού που βρίσκεται μέσα στα όρια της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας καθώς και τον ορεινό όγκο του Κάτω Ολύμπου και την παρακείμενη ακτή.</p> <p>Βάσει των φυσικο-γεωγραφικών και διοικητικών χαρακτηριστικών τους, ως επιμέρους ζώνες μπορούν να διακριθούν οι παρακάτω:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η περιοχή που καλύπτει ο Εθνικός Δρυμός του Ολύμπου 2. Η περιοχή που περιλαμβάνει τις νότιες και ανατολικές πλαγιές του Ολύμπου συμπεριλαμβανομένου και του Κάτω Ολύμπου, δηλαδή από την μονή της Πέτρας μέχρι τον Παντελεήμονα 3. Η παράκτια ζώνη από τον Πλαταμώνα μέχρι την Ολυμπιακή Ακτή

	στο ύψος της Κατερίνης
Τύποι τοπίων που απαρτίζουν την ζώνη	<p>Φυσικά στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οροσειρά με χαρακτηριστική συνήθως νεφοσκεπή κορυφή • Πλαγιές με απότομη κλίση που σχηματίζουν κοιλάδες και χαράδρες • Μεσογειακά δάση με χαρακτηριστική χλωρίδα και πανίδα • Χαρακτηριστική θέα προς την θάλασσα και τις ακτές της Πιερίας <p>Ανθρωπογενή στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αρχαιολογικοί χώροι, όπως το Δίον • Οχυρωματικά έργα, όπως το κάστρο του Πλαταμώνα που λειτουργεί ως τοπόσημο στην διαδρομή του κύριου οδικού άξονα Βορά Νότου • Βυζαντινά μνημεία και εκκλησίες • Παραδοσιακοί Οικισμοί, όπως ο Παλιός Παντελεήμονας
Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά	<ul style="list-style-type: none"> • Ο ίδιος ο ορεινός όγκος με την χαρακτηριστική κορυφογραμμή και την ειδική ιστορική σημασία • Οι δασωμένες πλαγιές και οι χαράδρες • Η χλωρίδα και η πανίδα και το φυσικό περιβάλλον γενικότερα που καθιστούν τη περιοχή αντιπροσωπευτικό τοπίο του είδους του • Η σχέση του ορεινού τοπίου με την παρακείμενη ακτή και την θάλασσα • Ο αρχαιολογικός χώρος του Δίου, τα πολιτιστικά μνημεία και οι παραδοσιακοί οικισμοί που βρίσκονται αρμονικά ενταγμένοι στο ορεινό τοπίο της περιοχής.
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	<p>ΖΩΝΗ ΤΟΠΙΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΞΙΑΣ</p> <p>Το 1981 η UNESCO κήρυξε τον Όλυμπο Διατηρητέο Οικοσύστημα της Παγκόσμιας Βιοσφαίρας ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση τον έχει συμπεριλάβει στις σημαντικές για την Ορνιθοπανίδα περιοχές της. Παράλληλα χαρακτηρίζεται από την UNEP ως Παγκόσμιο Βιογενετικό Απόθεμα.</p> <p><i>(βλέπε Πίνακα κριτηρίων αξιολόγησης)</i></p>
Απειλές	<ol style="list-style-type: none"> 1. Υποβάθμιση των φυσικών λειτουργιών και των οικοσυστημάτων – απώλεια πόρων λόγω δασικών πυρκαγιών αλλά και της εκτεταμένης λήψης αδρανών στην απόληξη του Ενιπέα. 2. Καταστροφή του τοπίου από μεταλλευτικές και λατομικές δραστηριότητες 3. Ισχυρές πιέσεις από την οικιστική και τουριστική ανάπτυξη της παράκτιας ζώνης, την ανάπτυξη εκτός σχεδίου παραθεριστικής κατοικίας και παρόδιων εμπορικών κυρίως χρήσεων
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα για την ανάδειξη, προστασία και αιφορική διαχείριση	<p>Ο Όλυμπος κηρύχθηκε Εθνικός Δρυμός το 1938 και ήταν το πρώτο αντίστοιχο τοπίο της χώρας που προστατεύτηκε νομοθετικά. Από τα 234000 συνολικά στρέμματα που καλύπτει η περιοχή προστασίας, τα 44500 στρ. που αντιπροσωπεύουν τον πυρήνα του Δρυμού εκτείνονται στην ανατολική πλευρά του, προστατεύονται από την απαγόρευση κάθε είδους δραστηριότητας.</p> <p>Η ανάπτυξη αρκετών οικισμών της περιοχής καλύπτεται από</p>

	εγκεκριμένα ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ
Διαδρομές και μονοπάτια, σημαντικά σημεία αξιολογής θέας	Στον Όλυμπο λειτουργούν πολλά καταφύγια και υπάρχει εκτενές δίκτυο πεζοπορικών διαδρομών με χαρακτηριστικές θέσεις θέας για το τοπίο της περιοχής.
Σύνδεση με άλλα αξιόλογα τοπία	<ul style="list-style-type: none"> • Οι περιοχές των Πιερίων Ορέων (GR1250002) και του όρους Τίταρος (GR1250003) στα βορειοδυτικά του Ολύμπου • Οι περιοχές της Καλλιπεύκης (GR1420001) και της κοιλάδας της Ροδιάς (GR1420008) στα όρια ΠΚΜ και Θεσσαλίας.
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Λήψη σαφών μέτρων περιορισμού της δόμησης / διατήρηση κατά προτεραιότητα των αδόμητων περιοχών που έχουν απομείνει. - Ενσωμάτωση συγκεκριμένων μορφολογικών κανόνων δόμησης - Πολεοδόμηση κατά προτεραιότητα των περιοχών έντονης οικιστικής ανάπτυξης.
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	<ul style="list-style-type: none"> - Εξειδίκευση όρων και μέτρων αποκατάστασης του τοπίου λατομικών περιοχών μετά την παύση των εργασιών.
Άλλες οδηγίες – (κυρίως περιορισμούς)	

6.2. Παράκτια ζώνη Χαλκιδικής

Περιγραφή	<p>Το τοπίο της παράκτιας Χαλκιδικής αποτελεί τον κύριο τουριστικό πόρο της περιοχής και το ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα. Εκτός από την ιδιαίτερα χαρακτηριστική γεωμορφολογία της αλλά και την σχέση της στεριάς με τη θάλασσα, η μοναδικότητα του τοπίου έγκειται, όπως αναφέρθηκε παραπάνω στο ότι αποτελεί το όριο εξάπλωσης των δασών <i>Pinus brutia</i>, <i>Pinus halepensis</i> και το βορειότερο οριακό σημείο εξάπλωσης των αείφυλλων σκληρόφυλλων (Μακία βλάστηση – Ζώνη Ελιάς). Για τους λόγους αυτούς το τοπίο της Χαλκιδικής θεωρείται αντιπροσωπευτικό μεσογειακό τοπίο.</p> <p>Το τοπίο αυτό περιλαμβάνει επίσης:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μια επιμήκη ακτογραμμή περίπου 500 χλμ. που διαθέτει κόλπους, φυσικά λιμάνια, εκτεταμένες αμμώδεις και προφυλαγμένες από ισχυρούς ανέμους παραλίες, άλλα και γεωλογικούς (παλαιοντολογικούς) πόρους όπως το Σπήλαιο των Πετραλώνων. • Την πλούσια (ανώτερη) βλάστηση η οποία σε πολλές περιπτώσεις δημιουργεί ένα συνεχές μεταξύ δάσους και ακτής. • Τους μικρούς παράκτιους χαρακτηρισμένους και μη υγροβιότοπους της Χαλκιδικής: Αγ. Μάμας, Σάνη (Νέας Φώκαιας), Ακτή Ελιά, Βουρβουρού, Τορώνη – Τριστινίκα – Πόρτο Κουφό κ.α. • Τους πολιτιστικούς πόρους που περιλαμβάνουν αποικίες της Κλασικής Περιόδου (Όλυνθος, Ποτίδαια, Στάγειρα, Τορώνη), τον Άθω, τους παραδοσιακούς οικισμούς (Άθωτος, Παρθενώνας, Νικήτη κ.α.) και τα Βυζαντινά μνημεία.
Ενδεικτική οριοθέτηση	<p>Εκτείνεται κατά μήκος της ακτογραμμής από την περιοχή του Μεγάλου Εμβόλου ως τα όρια με την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Έχει μεταβλητό πλάτος το οποίο κατ' ελάχιστον μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι 100μ.</p> <p>Βάσει των φυσικο-γεωγραφικών και διοικητικών χαρακτηριστικών τους, ως επιμέρους ζώνες μπορούν να διακριθούν οι παρακάτω:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Οι ανατολικές ακτές του Θερμαϊκού από Αγγελοχώρι ως Ν. Μουδανιά 5. Η Κασσάνδρα 6. Η Σιθωνία 7. Ο μυχός του Τορωναίου κόλπου από Καλύβες ως Νικήτη 8. Ο Άθως. 9. Ο Στρυμονικός κόλπος από Ν. Ρόδα ως τα Κερδύλια
Τύποι τοπίων που απαρτίζουν την ζώνη	<p>Φυσικά στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αμμώδεις ακτές και θίνες • Μεσογειακά Δάση • Υγροβιότοποι και περιοχές που κατακλύζονται περιοδικά με γλυκά ή υφάλμυρα ύδατα

	<p>Ανθρωπογενή στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αρχαιολογικοί χώροι • Βυζαντινά μνημεία και Ι.Μ. Αγίου Όρους • Παραδοσιακοί οικισμοί και σύγχρονοι παράκτιοι τουριστικοί οικισμοί της Μεσογείου που όμως παρουσιάζουν αρκετά προβλήματα
Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά	<ul style="list-style-type: none"> • Η μορφολογία των ακτών σε συνδυασμό με τα κλιματικά χαρακτηριστικά και το γεγονός ότι αποτελεί το βόρειο όριο εξάπλωσης των δασών <i>Pinus brutia</i> και <i>Pinus halepensis</i> και των αείφυλλων σκληρόφυλλων (μακία βλάστηση – ζώνη ελιάς) καθιστούν το τοπίο της Χαλκιδικής αντιπροσωπευτικό μεσογειακό τοπίο. • Ο Άθως ως οικοσύστημα, ένας ορεινός όγκος ύψους 2.000 μέτρων που εκβάλλει και περικλείεται από Θάλασσα. • Ο Άθως ως πολιτιστικό απόθεμα.
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	<p>ΖΩΝΗ ΤΟΠΙΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΞΙΑΣ (βλέπε Πίνακα κριτηρίων αξιολόγησης)</p>
Απειλές	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αλλοίωση του τοπίου με την συρρίκνωση των φυσικών εκτάσεων και των αδόμητου χώρου μεταξύ των οικισμών <ul style="list-style-type: none"> - Δόμηση κατά μήκος της ακτής (βλ.β. 1.4). - Μη αειφορική διαχείριση – δημιουργία πιέσεων τουριστικής εκμετάλλευσης στους παράκτιους υδροβιότοπους (βλ.β. 1.4). - Παρόδια δόμηση στον εξωαστικό χώρο 2. Υποβάθμιση των φυσικών λειτουργιών και των οικοσυστημάτων – απώλεια πόρων <ul style="list-style-type: none"> - Υποβάθμιση της ποιότητας/ ποσοτικής επάρκειας των υδάτων και εξάπλωση υφαλμύρωσης (βλ. β.1.2). - Δασικές πυρκαγιές (βλ.β.1.4.) 3. Καταστροφή του τοπίου από μεταλλευτικές και λατομικές δραστηριότητες (βλ. 1.4)
Πολιτικές και Διαχειριστικά μέτρα για την ανάδειξη, προστασία και αειφορική διαχείριση	<p>Η Ζώνη εμπίπτει στις υποχρεώσεις της χώρας από την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου για την Προστασία του Παράκτιου Χώρου της Μεσογείου Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 εκπονήθηκε Ε.Χ.Μ. για την παράκτια Χαλκιδική. Η μελέτη είναι πλέον ανεπίκαιρη, ενώ πλέον το μεγαλύτερο μέρος διαθέτει εγκεκριμένα ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ Τα (υπό διαμόρφωση) μέτρα για την διαχείριση των υδάτινων πόρων θα βοηθήσουν ως προς την αντιμετώπιση της απειλής νούμερο 2.</p>
Διαδρομές και μονοπάτια, σημαντικά σημεία αξιολόγησης θέας	<ul style="list-style-type: none"> - Έχουν αναγνωριστεί 20 περιηγητικά μονοπάτια (Ενωση Ξενοδόχων Χαλκιδικής, ΕΟΤ) - Πολιτιστική διαδρομή Αρχαιοελληνικών πόλεων και Μνημείων - Πολιτιστική διαδρομή Βυζαντινών Μνημείων

Σύνδεση με άλλα αξιόλογα τοπία	<ul style="list-style-type: none"> • Ελαιώνας Χαλκιδικής που βρίσκεται στις λοφώδεις πλαγιές της «ηπειρωτικής» Χαλκιδικής. • Αμπελώνας Μακεδονίας (Μελιτώνας Σιθωνίας, Αγ. Παύλος)
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Λήψη σαφών μέτρων περιορισμού της δόμησης / διατήρηση κατά προτεραιότητα των αδόμητων περιοχών που έχουν απομείνει. - Ενσωμάτωση συγκεκριμένων μορφολογικών κανόνων δόμησης - Πολεοδόμηση κατά προτεραιότητα περιοχών έντονης οικιστικής ανάπτυξης.
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	<ul style="list-style-type: none"> - Έμφαση στην ενσωμάτωση τεχνολογιών εξοικονόμησης και ανακύκλωσης ύδατος όπου αυτό είναι δυνατόν (τουριστικές, παραγωγικές) - Εξειδίκευση όρων και μέτρων αποκατάστασης του τοπίου λατομικών περιοχών μετά την παύση των εργασιών.
Άλλες οδηγίες – (κυρίως περιορισμούς)	

7. ΖΩΝΕΣ ΤΟΠΙΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ

7.1. Η παραμεθόρια ζώνη

<p>Περιγραφή</p>	<p>Η παραμεθόρια ζώνη περιλαμβάνει τους ορεινούς όγκους του Καϊμάκτσαλάν (Βόρας), το Πίνοβο, την Τζένα και την ορεινή κοιλάδα της Αριδαίας, το όρος Πάικο την λίμνη Δοϊράνη, την οροσειρά της Κερκίνης (Μπέλες) με την ομώνυμη λίμνη και το όρος Όρβηλος στο απώτατο ανατολικό όριο.</p> <p>Εκτός από τις κοιλάδες του Αξιού και του Στρυμόνα που την διασχίζουν και τις λίμνες Δοϊράνη και Κερκίνη, η περιοχή έχει κατά κύριο λόγο ορεινό χαρακτήρα γεγονός που ενισχύει την σημασία της ως βόρειο σύνορο της χώρας. Επιπρόσθετα είναι φορτισμένη με ιδιαίτερο ιστορικό χαρακτήρα λόγω του γεγονότος ότι επί σειρά ετών λειτούργησε ως δίοδος εισβολής στον Ελλαδικό χώρο από τον Βορρά.</p> <p>Το τοπίο της παραμεθόριας ζώνης περιλαμβάνει έντονο το ορεινό στοιχείο, με αρκετά απότομες κλίσεις και δάση κυρίως οξιάς, αρκετούς χαρακτηρισμένους και νη παραδοσιακούς οικισμούς, όπως η Γουμένισσα ο Αρχάγγελος κ.ά. και πολλές θέσεις οι οποίες συνδέονται με την στρατιωτική ιστορία της χώρας. Εκτός του φημισμένου οχυρού Ρούπελ που βρίσκεται μερικά χιλιόμετρα βόρεια του Σιδηροκάστρου, στην περιοχή περιλαμβάνονται τόποι οι οποίοι στο παρελθόν υπήρξαν θέρετρα μαχών των αρχών του 20ού αιώνα, όπως το Σκρα, το Κιλκίς και ο Λαχανάς αλλά και αρκετά παλαιότερα, όπως το Κλειδί, στα όρη της Κερκίνης, όπου οι Βυζαντινοί σταμάτησαν την εξάπλωση της Πρώτης Βουλγαρικής Αυτοκρατορίας το 1014 μ.Χ.</p> <p>Ιδιαίτερα πλούσιο είναι και το φυσικό περιβάλλον της παραμεθόριας ζώνης το οποίο περιλαμβάνει τον υγροβιότοπο της λίμνης Κερκίνης, την συστάδα δρυός και φράξου και τις πηγές του Λουτρακίου (Πόζαρ) της Αλμωπίας, τα υπολείμματα του υδροχαρούς δάσους μουριών της Δοϊράνης, τον βοτανικό κήπο στα Πορόϊα και 18 περιοχές Natura που κατά κύριο λόγο περιλαμβάνουν τις απολήξεις των κυριότερων ορεινών όγκων της.</p>
<p>Ενδεικτική οριοθέτηση</p>	<p>Η παραμεθόρια ζώνη αποτελεί το βόρειο φυσικό όριο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και για το λόγο αυτό το βόρειο όριό της συμπίπτει με το βόρειο σύνορο της χώρας ενώ το ανατολικό και δυτικό με τα αντίστοιχα όρια της Περιφέρειας. Το νότιο όριο της ζώνης ακολουθεί την ανάπτυξη του ανάγλυφου των ορεινών όγκων της και τα περιγράμματα των ζωνών επιρροής των δύο λιμνών.</p>
<p>Τύποι τοπίων που απαρτίζουν την ζώνη</p>	<p>Φυσικά στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ορεινό τοπίο με δάση οξιάς • Θέες προς την πεδιάδα όπως της Έδεσσας και του Ελευθεροχωρίου προς την πεδιάδα των Γιαννιτών • Υγροβιότοποι και περιοχές που κατακλύζονται περιοδικά με γλυκά ή

	<p>υφάλμυρα ύδατα</p> <p>Ανθρωπογενή στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Θέσεις ιστορικού ενδιαφέροντος • Παραδοσιακοί οικισμοί
Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά	<ul style="list-style-type: none"> • Οι κορυφογραμμές που συμβολίζουν το βόρειο σύνορο της χώρας • Η σχέση του ορεινού τοπίου με τις κοιλάδες του Αξιού και του Στρυμόνα αλλά και με την πεδιάδα της Θεσσαλονίκης • Οι ιστορικοί τόποι που σχετίζονται με την πρόσφατη αλλά και παλαιότερη ιστορία της χώρας
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	<p>ΖΩΝΗ ΤΟΠΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ</p> <p>Πέρα από τα αξιόλογα χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος, η ιδιαίτερη σημασία της περιοχής σε σχέση με την ιστορία της χώρας έχει φορτίσει το τοπίο της με ειδικού χαρακτήρα πολιτιστική αξία (βλέπε Πίνακα κριτηρίων αξιολόγησης)</p>
Απειλές	<p>Δεν εντοπίζονται ιδιαίτερες απειλές στο τοπίο της παραμεθόριας ζώνης εκτός από τους σχετικούς κινδύνους υποβάθμισης των φυσικών λειτουργιών και των οικοσυστημάτων και την εμφάνιση τάσεων άναρχης εκτός σχεδίου δόμησης</p>
Πολιτικές και Διαχειριστικά μέτρα για την ανάδειξη, προστασία και αειφορική διαχείριση	<p>Η ανάπτυξη αρκετών οικισμών της περιοχής καλύπτεται από εγκεκριμένα ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ</p>
Διαδρομές και μονοπάτια, σημαντικά σημεία αξιολογής θέας	<p>Σε μερικές επί μέρους περιοχές της παραμεθόριας ζώνης, όπως στο Καϊμάκτσαλάν και στην Κερκίνη, έχουν ήδη αναπτυχθεί δίκτυα πεζοπορικών διαδρομών με σημαντικά σημεία αξιολογής θέας. Ανάλογα με τον χαρακτήρα των υπολοίπων τμημάτων της ζώνης, οι υποδομές αυτές θα πρέπει να επεκταθούν.</p>
Σύνδεση με άλλα αξιόλογα τοπία	<ul style="list-style-type: none"> • Το Μενοίκιο όρος (GR1260004 και GR1260009) στα βορειοανατολικά της περιοχής • Οι λίμνες Πετρών και Βεγορίτιδας (GR1340004) στα όρια με την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	<p>- Λήψη μέτρων περιορισμού της εκτός σχεδίου δόμησης</p>
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	<p>- Μέτρα προστασίας λιμνών και υγροβιότοπων</p>
Άλλες οδηγίες – (κυρίως περιορισμούς)	

7.2. Οι δρόμοι του κρασιού

Περιγραφή	Το δίκτυο αυτό δημιουργεί ορισμένα από τα πιο αρμονικά τοπία στην Κεντρική Μακεδονία. Παράλληλα, αποτελεί πρόγραμμα που συγκαταλέγεται στις δράσεις της ένωσης οινοπαραγωγών Βορείου Ελλάδας "Οίνοι Βορείου Ελλάδος", του οποίου ο αντίκτυπος φανερώνεται στην οργάνωση που χαρακτηρίζει τον οικότουρισμό (οινοτουρισμό) στη Βόρειο Ελλάδα. Στην Κεντρική Μακεδονία εντοπίζονται 4 από τις 8 συνολικά διαδρομές του προγράμματος, ενώ άλλες δύο απαντώνται τμηματικά στην περιοχή (συνέχιση της διαδρομής σε περιφερειακές ενότητες πέραν των ορίων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.
Ενδεικτική οριοθέτηση	Οι εν λόγω διαδρομές δεν οριοθετούνται σαφώς στην περιοχή της Κεντρικής Μακεδονίας. Κυριότερες περιοχές ανάπτυξης του είναι: <ul style="list-style-type: none"> • Οι πλαγιές του Βερτίσκου και της Οσσας (Βόρειο τμήμα του Εθνικού Πάρκου Κορώνειας – Βόλβης) και η παράκτια περιοχή της Επανομής • Ο Μελιτώνας (Σιθωνία), οι λοφώδεις και ημιορεινές πλαγιές του Χωλομόντα • Οι Λοφώδης πλαγιές του Βερμίου • Η περιοχή της Λίμνης Βεγορίτιδος και της Αλμωπίας (σε συνδυασμό με Δυτ. Μακεδονία) και η περιοχή της Γουμένισσας
Τύποι τοπίων που απαρτίζουν την ζώνη	Οι περιοχές όπου συναντώνται οι αμπελώνες είναι λοφώδεις (πλαγιές βουνών, λοφώδεις και ημιορεινές πλαγιές), γύρω από τις λίμνες και τα ποτάμια που απαντώνται στην περιοχή.
Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά	Η Εγνατία οδός διευκολύνει πλέον σημαντικά τις μετακινήσεις στη Βόρειο Ελλάδα, κατ' επέκταση και στην Κεντρική Μακεδονία, γεγονός που συνηγορεί στην ανάπτυξη του οινοτουρισμού.
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Διαδρομή του Κρασιού Πέλλας – Γουμένισσας</u> Στη διαδρομή αυτή , και στα ενδιαφέροντα της ευρύτερης περιοχής, περιλαμβάνεται ο Βαλκανικός Βοτανικός Κήπος Κρουσίων, ο οποίος προστατεύεται από τη Συνθήκη RAMSAR ενώ παράλληλα αποτελεί μέρος του δικτύου Natura 2000 (περιοχές υπό ένταξη στο δίκτυο Natura 2000). • <u>Διαδρομή του Κρασιού των Θεών του Ολύμπου</u> Η διαδρομή εξελίσσεται κατά μήκος των ανατολικών παρυφών του Ολύμπου, που είναι κηρυγμένος Εθνικός Δρυμός, και διέρχεται από τον παραδοσιακό οικισμό της Ραφάνης και από την ιστορική κοινότητα Αμπελακίων. • <u>Διαδρομή του Κρασιού της Νάουσας</u>

	<p>Νοτιοανατολικά της Νάουσας βρίσκεται το άλσος Αγίου Νικολάου , το οποίο είναι χαρακτηρισμένο ως ΤΙΦΚ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Διαδρομή του Κρασιού της Θεσσαλονίκης</u> Το Δέλτα που διαμορφώνεται από τους ποταμούς Αξιός – Λουδίας - Αλιάκμονας έχει εναχθεί στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα <u>Terres d' Eau</u>. • <u>Διαδρομή του Κρασιού του Διονύσου</u> Στο κομμάτι της διαδρομής που ανήκει στην Κεντρική Μακεδονία, και συγκεκριμένα στην περιοχή των Σερρών εντοπίζεται η τεχνητή λίμνη Κερκίνη η οποία διέπεται από πλήθος διεθνών συμβάσεων και ευρωπαϊκών οδηγιών και πιο συγκεκριμένα : Α) Συμφωνία επί των διεθνούς ενδιαφέροντος υδροτόπων, ίδια ως 'υδροβιοτόπων' γνωστή ως Σύμβαση Ramsar. Β) Σύμβαση για τη διατήρηση των αποδημητικών ειδών που ανήκουν στην άγρια πανίδα (Σύμβαση της Βόννης). Γ) Σύμβαση για την προστασία της Άγριας Ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης Δ) Οδηγία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη διατήρηση των άγριων πτηνών (79/409/ΕΟΚ). Ε) Οδηγία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την προστασία των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (92/43/ΕΟΚ). ΣΤ) Οδηγία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη διαχείριση των υδατικών πόρων (2000/60/ΕΚ)
Απειλές	
Πολιτικές και διαχειριστικά μέτρα για την ανάδειξη, προστασία και αειφορική διαχείριση	<p>Ισχύουν οι εθνικής εμβέλειας πολιτικές για την προστασία και ανάπτυξη του εξωαστικού χώρου</p>
Διαδρομές και μονοπάτια, σημαντικά σημεία αξιόλογης θέας	<p>Οι 4 διαδρομές που ανήκουν αυτούσιες στα όρια της Κεντρικής Μακεδονίας είναι οι εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διαδρομή του Κρασιού Πέλλας – Γουμένισσας στις περιφερειακές ενότητες Κιλκίς και Πέλλας • Διαδρομή του Κρασιού της Νάουσας, στην περιφερειακή ενότητα Ημαθίας • Διαδρομή του Κρασιού της Θεσσαλονίκης, στην περιφερειακή ενότητα Θεσσαλονίκης • Διαδρομή του Κρασιού της Χαλκιδικής, στην περιφερειακή ενότητα Χαλκιδικής

	Επίσης, τμήματα των διαδρομών “Διαδρομή του Κρασιού των Θεών του Ολύμπου” και “Διαδρομή του Κρασιού του Διονύσου” εντοπίζονται στην Κεντρική Μακεδονία, καθώς η πρώτη διαδρομή ξεκινά από την περιφερειακή ενότητα Πιερίας και η δεύτερη διέρχεται από την περιφερειακή ενότητα Σερρών.
Σύνδεση με άλλα αξιόλογα τοπία	Οι διαδρομές του κρασιού αυτές καθαυτές συνδέουν αξιόλογα τοπία μεταξύ τους.
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	- Λήψη μέτρων περιορισμού της εκτός σχεδίου δόμησης
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	- Μέτρα προστασίας λιμνών και υγροβιότοπων
Άλλες οδηγίες – (κυρίως περιορισμούς)	

8. ΖΩΝΕΣ ΤΟΠΙΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΞΙΑΣ

8.1 Η ευρύτερη ζώνη του κάμπου της Θεσσαλονίκης με τις εναλλαγές καλλιεργειών

Περιγραφή	Πρόκειται για περιοχή που εκτείνεται στα βόρεια και δυτικά κυρίως της Θεσσαλονίκης
Ενδεικτική οριοθέτηση	<p>Η περιοχή του Κάμπου της Θεσσαλονίκης αποτελείται από την έκταση που καλύπτουν οι Δήμοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πλατέος, Αλεξανδρείας, Αντιγονιδών του Ν. Ημαθίας • Αγ. Αθανασίου, Αξιού, Εχεδώρου, Κουφαλιών, Χαλάστρας και Χαλκηδόνας του Ν. Θεσσαλονίκης • Γιαννισών, Κρύας Βρύσης, Μ. Αλεξάνδρου, Σκύδρας και Πέλλας του Ν. Πέλλας <p>Τα τμήματα που απαρτίζουν την περιοχή του Κάμπου της Θεσσαλονίκης είναι :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η περιοχή του κυρίως κάμπου της Θεσσαλονίκης • Η πεδινή περιοχή της ανατολικής Ημαθίας • Η περιοχή Κιλκίς και Πικρολίμνης • Η περιοχή Γουμένισσας
Τύποι τοπίων που απαρτίζουν την ζώνη	<p>Φυσικά στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • πεδινό τοπίο με δενδρώδεις και αροτριάεις καλλιέργειες • Θέες προς τους ορεινούς όγκους που το περιβάλλουν • Υγροβιότοποι και περιοχές που κατακλύζονται περιοδικά με γλυκά ή υφάλμυρα ύδατα <p>Ανθρωπογενή στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αρχαιολογικοί χώροι, όπως Πέλλα • Ιστορικοί τόποι, όπως πεδία μαχών κ.ά. • Παραδοσιακοί και άλλοι ενδιαφέροντες οικισμοί σε πλαγιά <p>Πεδινοί οικισμοί με θέαση από υψόμετρο</p>
Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά	Στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τοπίου της περιοχής εντοπίζεται η εναλλαγή των καλλιεργειών, είτε αυτές είναι δενδρώδεις είτε αροτριάεις, καθώς και ο πρώην βαλτώδης χαρακτήρας του εδάφους σε μερικές επί μέρους ζώνες
Αξίες – αιτιολόγηση για τον προσδιορισμό του ως αξιόλογο (αποτελέσματα των κριτηρίων αξιολόγησης)	Το τοπίο της περιοχής χαρακτηρίζεται ως ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ. Διατηρεί εν τούτοις στοιχεία τα οποία θα κατέτασσαν το τοπίο της ως εθνικής ακόμα και διεθνούς σημασίας, καθώς σημαντικότερο κομμάτι της, το Δέλτα των ποταμών Αξιού, Λουδία και Αλιάκμονα και η ευρύτερη περιοχή τους [GR1220010] ανήκουν στο δίκτυο Natura 2000, όπως αυτό ορίζεται σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 92/43/ΕΟΚ. Επίσης στην περιοχή ανήκει και η αλυκή Κίτρος (σε συνδυασμό με το Δέλτα των προαναφερθέντων ποταμών [GR1220002]. Η σπουδαιότητα της περιοχής είναι ιστορική, βιολογική, οικονομική, κλιματική, επιστημονική

	και εκπαιδευτική. Παράλληλα προσφέρει τη δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
Απειλές	<p>Κυρίως σε σχέση με το τοπίο του Δέλτα του Αξιού:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στον υγρότοπο καταλήγουν βιομηχανικά και αστικά λύματα της λεκάνης απορροής του ποταμού, η οποία βρίσκεται στην ΠΓΔΜ, αλλά και των δημοτικών ενοτήτων που βρίσκονται κατά μήκος του ελληνικού τμήματος του ποταμού. • Τα φράγματα και η υπεράντληση για αρδευτικούς σκοπούς, προκαλούν μείωση των γλυκών νερών και πτώση του υπογείου υδροφόρου ορίζοντα. • Αυθαίρετες κατασκευές και καταπατήσεις καταστρέφουν σημαντικές περιοχές για τη διαβίωση των πουλιών, ψαριών και των υπόλοιπων ζώων. Σε συνδυασμό με την απόθεση απορριμμάτων αλλοιώνουν την αισθητική του τοπίου. • Οι αμμοληψίες, η επέκταση των καλλιεργειών προς το ποτάμι, η ανεξέλεγκτη βόσκηση και η παράνομη υλοτομία μειώνουν την παραποτάμια βλάστηση, η οποία είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία από τη διάβρωση και τις πλημμύρες, ενώ παράλληλα αποτελούν ενδιαίτημα για πολλά είδη υδρόβιων πτηνών. • Η βόσκηση γίνεται ανεξέλεγκτα με αποτέλεσμα να υπάρχουν σημάδια υπερβόσκησης της βλάστησης. • Το κυνήγι, ασκείται με έντονους ρυθμούς και όχι πάντοτε εκτός του καταφυγίου θηραμάτων.
Πολιτικές και Διαχειριστικά μέτρα για την ανάδειξη, προστασία και αειφορική διαχείριση	
Διαδρομές και μονοπάτια, σημαντικά σημεία αξιολογής θέας	Υπάρχουν διαδρομές μέσα στον κάμπο αλλά και κατά μήκος των ημιορεινών και ορεινών ζωνών περιμετρικά από αυτόν με πολλές θέσεις που προσφέρουν αξιολογής θέα. Οι διαδρομές δεν είναι χαρακτηρισμένες και για τον λόγο αυτό δεν έχουν την κατάλληλη σήμανση και οριοθέτηση
Σύνδεση με άλλα αξιόλογα τοπία	Οι περιοχές του Εθνικού καταλόγου Natura 2000 των κορυφών των ορεινών όγκων που περιβάλλουν τον κάμπο, οι περιοχές των λιμνών Βεγορίτιδα και Πικρολίμνη και η ζώνη του Δέλτα του Αξιού
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	- Λήψη μέτρων περιορισμού της εκτός σχεδίου δόμησης
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	- Μέτρα προστασίας λιμνών και υγροβιότοπων
Άλλες οδηγίες – (κυρίως περιορισμοί)	

9. ΖΩΝΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΩΝ ΤΟΠΙΩΝ

9.1. Δυτική είσοδος της πόλης της Θεσσαλονίκης και Περιαστική Ζώνη

<p>Περιγραφή</p>	<p>Η Περιαστική Ζώνη Θεσσαλονίκης χαρακτηρίζεται από την εκτεταμένη διάχυση επαγγελματικών, αστικών (εμπορίου-αναψυχής) και οικιστικών δραστηριοτήτων στις εκτός σχεδίου περιοχές που περιβάλλουν το Πολεοδομικό Συγκρότημα της Θεσσαλονίκης.</p> <p>Η αστική διάχυση είναι ένα σύνθετο φαινόμενο ανάπτυξης των αστικών περιοχών και έχει μελετηθεί διεθνώς. Γενικά προκύπτει ως αποτέλεσμα των διακυμάνσεων της προσφοράς και της ζήτησης στην αγορά γης και ακινήτων, των διαφορών στις τιμές της γης εντός – εκτός σχεδίου, την επιδίωξη για προαστιακή κατοικία (αποαστικοποίηση), άλλα και την ανάγκη (υποχρέωση) χωροθέτησης κάποιων χρήσεων για την εξυπηρέτηση του αστικού πληθυσμού εκτός της συμπαγούς ή οικιστικής πόλης. Καθοριστικό ρόλο για την μορφή και το μέγεθος της εξάπλωσης έχει η ανάπτυξη (πύκνωση) του δικτύου μεταφορών και η παράλληλη αδυναμία εφαρμογής μηχανισμών ελέγχου της εκτός σχεδίου δόμησης. Κύρια επίπτωση της αστικής εξάπλωσης στην Θεσσαλονίκη είναι η δημιουργία ενός κατακερματισμένου – ιδιαίτερα ανομοιομορφου αγροτικού τοπίου με διάσπαρτες χρήσεις. Ανάμεσα σε αυτές αναπτύσσεται συνήθως ένα δαιδαλώδες σύστημα οδών και διελύσεων (δουλείες). Εκτός από το τοπίο η αστική διάχυση έχει γενικότερες αρνητικές περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις, ενώ θεωρείται ως ένας κατ' εξοχήν φραγμός για την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων (δημιουργίας αρνητικών εξωτερικοτήτων, αδυναμία σχηματισμού οικονομιών κλίμακας κ.α.).</p>
<p>Ενδεικτική οριοθέτηση</p>	<p>Οριοθετείται κυρίως στις εκτός σχεδίου περιοχές των Δήμων του ΠΣΘ (Πυλαία – Χορτιάτη, Παύλου – Μελά, Συκεών – Νεάπολης, Κορδελιού – Εύοσμου, Αμπελοκήπων – Μενεμένης, Θεσσαλονίκης) και τις περιοχές των Δήμων που εφάπτονται σε αυτούς (Δέλτα, Θέρμης, Θερμαϊκού, Ωραιόκαστρου).</p> <p>Διακρίνονται οι ακόλουθες (υπο)ζώνες οι οποίες αναπτύσσονται εν μέσω κατακερματισμένων αγροτικών εκτάσεων:</p>
<p>Τύποι τοπίων που απαρτίζουν την ζώνη</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ζώνη Δυτική Εισόδου: εκτείνεται ως τόξο από το Καλοχωρί ως τα Διαβατών κατά μήκος (ακόμα και εντός) της αντιπλημμυρικής κοίτης του Γαλλικού. Κυριαρχούν μεταποιητικές και εμπορευματικές χρήσεις. • Ζώνη Εξωτερικής Περιφερειακής: εκτείνεται από το Β.Σ.Θ. κατά μήκος της Εξ. Περιφ. Οδού ως το Ωραιόκαστρο με επιμήκεις απολήξεις στις οδούς Ε.Ο. Θεσ/νίκης Κιλκίς, Συμμαχική Οδό, την Επ. Οδό Θεσσαλονίκης –Δρυμού και το Δερβένη (Βόρεια Είσοδος). Κυριαρχούν επίσης επαγγελματικές χρήσεις, άλλα και χρήσεις αναψυχής. • Ζώνη Πυλαίας – Θέρμης - Αεροδρομίου: Κατά μήκος των κύριων

	<p>Αξόνων (Ε.Ο. Θεσ/νίκης – Αεροδομίου, Θεσσαλονίκης Μουδανιών, Εσ. Περιφερειακή Οδός, Επ. Θεσσαλονίκης Θέρμης - Πανοράματος) κυριαρχούν οι εμπορικές και επαγγελματικές χρήσεις, καθώς και χρήσεις αναψυχής. Ενδιάμεσα αναπτύσσονται χρήσεις όπως εκπαίδευση, μεταποίηση και γραφεία. Στην περιοχή είναι εγκατεστημένα τα μεγάλα εμπορικά κέντρα και κατοικία.</p>
Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά	<p>Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αποτελούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η δημιουργία ενός ανομοιομορφου τοπίου χωρίς κανόνες δόμησης και οργάνωσης του χώρου. • Η αισθητική και περιβαλλοντική υποβάθμιση που προκαλεί η έλλειψη έστω και στοιχειωδών υποδομών περιβαλλοντικής προστασίας (αποχετεύσεις, οργάνωση συστημάτων διαχείρισης απορριμμάτων κλπ). • Η «διακοπή» των συνδέσεων του αστικού χώρου με το φυσικό περιβάλλον, η ενίσχυση αρνητικών για την ποιότητα ζωής των κατοίκων φαινομένων όπως η αστική νησίδα θερμότητας, και η διατάραξη της αστικής οικολογίας. • Η συμφόρηση των μεταφορικών δικτύων του περιαστικού χώρου και η ανάγκη για νέες υποδομές.
Αίτια που οδήγησαν στην υποβάθμιση	<p>Κύριος μηχανισμός για την διαμόρφωση της υφιστάμενης κατάστασης ήταν η εξάπλωση των Οδικών δικτύων στο περιαστικό χώρο χωρίς την λήψη ενδεδειγμένων μέτρων ελέγχου και περιορισμού της δόμησης. Η (επι δεκαπενταετία) αδυναμία προώθησης της θεσμοθέτησης Ζ.Ο.Ε. του ΠΣΘ υπήρξε καθοριστική, όχι μόνο γιατί δεν θεσπίστηκαν οι απαραίτητοι περιορισμοί για την εκτός σχεδίου δόμηση και την διαφύλαξη αδόμητων εκτάσεων, άλλα γιατί αφενός δεν προωθήθηκε η πολεοδόμηση αναγκαίων υποδοχέων και αφετέρου δεν δημιουργήθηκε ένα ενιαίο σύστημα προγραμματισμού σε επίπεδο ΠΣ.</p> <p>Στην συγκυρία μιας περιόδου συνεχούς οικονομικής ανάπτυξης και οικιστικής εξάπλωσης του ΠΣΘ από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 ως τα μέσα της δεκαετίας του 2000, η αδυναμία έγκαιρης οργάνωσης υποδοχέων (επεκτάσεων) για κατοικία και οργάνωσης χώρων υποδοχής επιχειρηματικών χρήσεων με κατάλληλες υποδομές είχε ως αποτέλεσμα την εκτόνωση της πίεσης (ζήτησης) στην αγροτική γη που περιέβαλε την Θεσσαλονίκη. Εξίσου σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση της σημερινής εικόνας διαδραμάτισε η έλλειψη ουσιαστικού συντονισμού και ενιαίου προγραμματισμού της περιαστικής ζώνης, καθώς εν τέλει η πολυδιάσπαση αρμοδιοτήτων και «αρχών» σχεδιασμού ακύρωσε την ισχύ της εφαρμογής του Ρυθμιστικού Σχεδίου Θεσσαλονίκης</p>
Απειλές	<ul style="list-style-type: none"> • Τα σημερινά όρια εξάπλωσης έχουν καταλάβει το σύνολο των αγροτικών εκτάσεων και εφάπτονται πλέον περιοχών προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος (Ε.Π. Αξιού – Λουδία – Αλιάκμωνα, Κέδρινος Λόφος) απειλώντας τα με υποβάθμιση (καταπατήσεις, ρύπανση κ.α.).

	<ul style="list-style-type: none"> Στην σημερινή αρνητική οικονομική συγκύρια κύρια απειλή είναι η δημιουργία εκτεταμένων brownfields από την παρατηρούμενη εγκατάλειψη κτηρίων και εγκαταστάσεων επαγγελματικής κυρίως χρήσης στην περιαστική. Μια τέτοια εγκατάλειψη μπορεί να οδηγήσει μεσοπρόθεσμα στην εκκίνηση μια νέας επέκτασης σε ποιο απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές μέσω ενός αυτοτροφοδοτούμενου μηχανισμού επέκτασης αστικών χρήσεων – επέκτασης οδικών υποδομών.
Πολιτικές και προτεινόμενες δράσεις για αποκατάσταση	Απαιτείται η δημιουργία ενός επικαιροποιημένου κανονιστικού πλαισίου (τύπου ΖΟΕ) και ένα συγκεκριμένο επιχειρησιακό προγραμματικό πλαίσιο για τον έλεγχο της αστικής διάχυσης και την οργάνωση των χρήσεων γης. Αποφυγή χάραξης νέων αξόνων σε περιοχές που παρουσιάζουν σχετικά μικρές πυκνότητες.
Σύνδεση με αξιόλογα τοπία	Δυτικά εφάπτεται με την ευρύτερη ζώνη του κάμπου της Θεσσαλονίκης. Ανατολικά συνδέεται με την Παράκτια Ζώνη του Αν. Θερμαϊκού
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	Πρωώθηση πολεοδομικών εργαλείων εξυγίανσης και οργάνωσης υποδοχέων δραστηριοτήτων (Ζώνες Ενδιάμεσου βαθμού Οργάνωσης, πολεοδόμηση ΒΙΟΠΑ κα).
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	Η ανάπτυξη νέων ή αναβάθμιση υπαρχόντων Οδικών Αξόνων θα πρέπει να συνοδεύεται από ολοκληρωμένες Μελέτες Κυκλοφοριακών Επιπτώσεων στις οποίες θα εξετάζονται λεπτομερώς οι επιπτώσεις που αναμένεται να προκληθούν στις χρήσεις γης της ευρύτερης περιοχής επιρροής τους. Οι μελέτες αυτές θα πρέπει επίσης να προτείνουν συγκεκριμένα μέτρα και περιορισμούς για την πρόληψη και τον περιορισμό τους.
Άλλες οδηγίες – (κυρίως περιορισμοί)	

9.2. Παράκτια ζώνη ανατολικής ακτής Θερμαϊκού (από Αγγελοχώρι έως Νέα Μουδανιά).

Περιγραφή	<p>Η παράκτια αυτή ζώνη εκτείνεται στους νομούς Θεσσαλονίκης και Χαλκιδικής. Η επιφάνεια του εδάφους έχει μικρές κλίσεις και το επίπεδο αυτό καταλήγει συνήθως στη θάλασσα και σπανιότερα σε χαμηλή απόκρημη ακτή. Η γεωργία παλαιότερα ήταν κυρίαρχη χρήση γής. Σήμερα πολύ μεγάλο μέρος της παράκτιας ζώνης έχει δομηθεί, περιορίζοντας τα φυσικά χαρακτηριστικά του τοπίου. Το τοπίο αυτό περιλαμβάνει επίσης:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μια επιμήκη ακτογραμμή περίπου 58 χλμ. με αμμώδεις και χαλικώδεις παραλίες. Τα τμήματα της ακτογραμμής χωρίς δόμηση κοντά τους είναι περίπου 25 χλμ. • μικρούς παράκτιους χαρακτηρισμένους και μη υγροβιότοπους (Μηχανιώνας, Επανωμής κ.α.)
Ενδεικτική οριοθέτηση	Εκτείνεται κατά μήκος της ακτογραμμής από Αγγελοχώρι ως Ν. Μουδανιά. Έχει μεταβλητό πλάτος κυμαινόμενο συνήθως μεταξύ 500 και 1500m.
Τύποι τοπίων που απαρτίζουν την ζώνη	<p>Φυσικά στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αμμώδεις ακτές και θίνες • Υγροβιότοποι και περιοχές που κατακλύζονται περιοδικά με γλυκά ή υφάλμυρα ύδατα <p>Ανθρωπογενή στοιχεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σύγχρονοι παράκτιοι τουριστικοί οικισμοί της Μεσογείου που όμως παρουσιάζουν αρκετά προβλήματα
Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά	<p>Λόγω της μορφολογίας των ακτών και της παράκτιας ζώνης, σε συνδυασμό με τα κλιματικά χαρακτηριστικά της περιοχής και την εγγύτητα με το πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης, διαμορφώθηκε εξαιρετικά εκτεταμένη περιοχή Β' κατοικίας.</p> <p>Η δόμηση αναπτύχθηκε κατά κανόνα σε πρώην γεωργικές εκτάσεις μικρής κλίσης, κοντά στην ακτή.</p>
Αίτια που οδήγησαν στην υποβάθμιση	<p>1. Αλλοίωση του τοπίου με την συρρίκνωση των φυσικών εκτάσεων και των αδόμητου χώρου μεταξύ των οικισμών:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Δόμηση στον εξωαστικό χώρο, σε πρώην αγροτικές εκτάσεις - Παρόδια δόμηση στον εξωαστικό χώρο - Δόμηση κατά μήκος της ακτής (βλ.β.1.4). - Τοπικά μείωση του πλάτους αμμωδών – χαλικωδών ακτών λόγω δόμησης ή κατασκευής υποδομών που συνδέονται με αυτή. <p>2. Μη αιφορική διαχείριση – δημιουργία πιέσεων τουριστικής εκμετάλλευσης στους παράκτιους υγροβιότοπους (βλ.β.1.4).</p>
Απειλές	<ul style="list-style-type: none"> - Συνέχιση της αλλοίωση του τοπίου με την συρρίκνωση των φυσικών εκτάσεων και του αδόμητου χώρου μεταξύ των οικισμών λόγω των αιτίων που αναφέρθηκαν παραπάνω.

	- Συνέχιση μη αιφορικής διαχείρισης – δημιουργίας πιέσεων τουριστικής εκμετάλλευσης στους παράκτιους υγροβιότοπους (βλ.β.1.4).
Πολιτικές και προτεινόμενες δράσεις για αποκατάσταση	- Η Ζώνη εμπίπτει στις υποχρεώσεις της χώρας από την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου για την Προστασία του Παράκτιου Χώρου της Μεσογείου Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 εκπονήθηκε Ε.Χ.Μ. για την παράκτια Χαλκιδική. Η μελέτη είναι πλέον ανεπίκαιρη, ενώ πλέον το μεγαλύτερο μέρος διαθέτει εγκεκριμένα ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ - Αναπλάσεις περιοχών με κατεύθυνση την αναγνώριση, διατήρηση και ανάδειξη φυσικών χαρακτηριστικών μέσα στον αστικό ιστό και τον περιαστικό χώρο και ανάπτυξη μορφών βιώσιμης κινητικότητας. Τα (υπό διαμόρφωση) μέτρα για την διαχείριση των υδάτινων πόρων θα βοηθήσουν ως προς την αντιμετώπιση της απειλής νούμερο 2.
Σύνδεση με αξιόλογα τοπία	<ul style="list-style-type: none"> • Παράκτια ζώνη Χαλκιδικής, (η υποβαθμισμένη ζώνη τοπίου αποτελεί τμήμα της) • Ελαιώνας Χαλκιδικής που βρίσκεται στις λοφώδεις πλαγιές της «ηπειρωτικής» Χαλκιδικής. • Αμπελώνας Μακεδονίας (Μελιτώνας Σιθωνίας, Αγ. Παύλος)
Κατευθύνσεις για ΓΠΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Λήψη σαφών μέτρων περιορισμού της δόμησης / διατήρηση κατά προτεραιότητα των αδόμητων περιοχών που έχουν απομείνει. - Ενσωμάτωση συγκεκριμένων μορφολογικών κανόνων δόμησης - Πολεοδόμηση κατά προτεραιότητα περιοχών έντονης οικιστικής ανάπτυξης. - Αναπλάσεις περιοχών με κατεύθυνση την αναγνώριση, διατήρηση και ανάδειξη φυσικών χαρακτηριστικών μέσα στον αστικό ιστό και τον περιαστικό χώρο και ανάπτυξη μορφών βιώσιμης κινητικότητας.
Κατευθύνσεις για ΜΠΕ	<ul style="list-style-type: none"> - Εξειδίκευση όρων και μέτρων αποκατάστασης του τοπίου κατά την κατασκευή και λειτουργία έργων που το επιβαρύνουν. - Μέτρα διατήρησης και ανάδειξης των φυσικών χαρακτηριστικών της παράκτιας ζώνης - Ενδελεχής αξιολόγηση της σκοπιμότητας οδικών και άλλων έργων παράλληλα και πλησίον της ακτής και των εναλλακτικών λύσεων.
Άλλες οδηγίες – (κυρίως περιορισμοί)	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΠΠΣΧΑΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ

**ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΖΩΝΩΝ ΤΟΠΙΟΥ
ΦΥΛΛΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΖΩΝΩΝ ΤΟΠΙΟΥ**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΖΩΝΩΝ ΤΟΠΙΟΥ

	Ορεινός όγκος και ευρύτερη περιοχή του Ολύμπου	Η παράκτια ζώνη της Χαλκιδικής	Η παραμεθόρια ζώνη	Οι δρόμοι του Κρασιού	Η ευρύτερη ζώνη του κάμπου της Θεσσαλονίκης
Αισθητικό και φυσικό κάλλος	●	●	●	○	○
Αντιπροσωπευτικότητα	●	●	○	●	●
Αναγνωρισιμότητα	●	●	○	○	○
Αναλλοίωτος χαρακτήρας - Αξιόλογη ποιότητα	●	○	○	●	○
Ηδη αναγνωρισμένα στοιχεία	●	○	●	○	○
Μοναδικότητα-Σπανιότητα	●	●	○	○	○
Αξία ως φυσικός πόρος	●	●	●	○	●

ΦΥΛΛΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΖΩΝΩΝ ΤΟΠΙΟΥ

Όνομα Ζώνης Τοπίου	Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που χρήζουν διατήρησης και ιδιαίτερης διαχείρισης	Τοπόσημα και άλλα στοιχεία του τοπίου που χρήζουν προστασίας και ανάδειξης	Διαδρομές φυσικού πολιτιστικού	Ελκτικότητα - επισκεψιμότητα	Πιέσεις στο τοπίο	Συνολική Αξιολόγηση
Ευρύτερη περιοχή του Ολύμπου	Ακτογραμμή: περιλαμβάνει τον Πλαταμώνα, την Λεπτοκαρυά, την Παραλία και την Ολυμπιακή ακτή Κατερίνης.	Παλαιά σιδηροδρομική γραμμή Πλαταμώνα, κάστρο Παντελεήμονα, κοιλάδα των Τεμπών (πέραςμα από την Μακεδονία στη Θεσσαλία)	Πεζοπορικά μονοπάτια ξεκινούν από όλες τις πλευρές του βουνού, συνήθως αφετηρία το Λιτόχωρο και η θέση Πριόνια τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με ασφαλτοστρωμένο δρόμο	ΔΙΕΘΝΗΣ: Η ακτογραμμή της ευρύτερης περιοχής του Ολύμπου είναι επισκέψιμη από τουρίστες των ανατολικών χωρών	Εκτός σχεδίου δόμηση/αναρχη δόμηση παραθεριστικών κατοικιών	ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ
	Βλάστηση: τέσσερις ζώνες βλάστησης :η μεσογειακή (υψόμετρο 300μ.-500μ.), των δασών οξιάς,ελάτης και ορεινών κωνοφόρων(600μ.-700μ.), των ψυχρόβιων κωνοφόρων(1000μ.-2750μ.) και η εξωδασική ζώνη υψηλών ορέων	23 ενδημικά είδη στον Όλυμπο		ΔΙΕΘΝΗΣ: 23 είδη χλωρίδας που υπάρχουν στις κορυφές του Ολύμπου δεν φύονται πουθενά αλλού	Πιέσεις για χαλάρωση του βαθμού προστασίας και εξυπηρέτηση μικροπολιτικών και οικονομικών συμφερόντων. Κατασκευή μεγάλης κλίμακας εγκαταστάσεων αναψυχής.	
	Πολιτιστική κληρονομιά: αρχαία, μεσαιωνικά και χριστιανικά μνημεία, πολλές ιστορίες της μυθολογίας για το βουνό του Ολύμπου.	αρχαιολογικό πάρκο του Δίου, οι αρχαίες πόλεις της Πίμπλειας και των Λειβήθρων	Διαδρομές που συνδέουν το Δίον με Πίμπλεια, Λειβήθρα και άλλους αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους	ΔΙΕΘΝΗΣ: Στο Δίον τελούνταν Ολυμπιακοί αγώνες και επινίκιες εορτές και θυσίες. Στα χρόνια του Μ. Αλεξάνδρου είχε	Απαιτείται η σύνδεση των αρχαιολογικών χώρων μεταξύ τους αλλά και με τους αρχαιολογικούς χώρους της υπόλοιπης χώρας.	
	Αρχαιολογικοί χώροι: Δίον με το					

Περιφερειακό Πλαίσιο ΧΣΑΑ Κ. Μακεδονίας-Α1 - ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ -ΣΤΑΔΙΟ 1

	<p>μουσείο που φυλάσσονται αγάλματα αλλά και άλλης ανεκτίμητης αξίας αντικείμενα, καθώς και το κάστρο του Πλαταμώνα κτισμένο τον 7ο και 10ο μ.Χ. αιώνα</p>			<p>σημείουσα θέση για τη Μακεδονία αλλά και την Ελλάδα. Από εκεί ξεκίνησε η εκστρατεία του για την Ασία.</p>		
	<p>Εθνικός Δρυμός Ολύμπου: Ιδρύθηκε το 1938 και έχει έκταση 3933 εκτάρια, πλούσιο σε χλωρίδα και πανίδα και προσφέρεται για πλήθος δραστηριοτήτων, χαρακτηριστικό του οι βαθιές χαράδρες και οι δεκάδες ομαλές κορυφές</p>	<p>κορυφογραμμή και κορφή Μύτικας</p>		<p>ΔΙΕΘΝΗ: Σημαντικά είδη χλωρίδας και πανίδας</p>	<p>Πιέσεις από τον μη οργανωμένο τουρισμό</p>	

Όνομα Ζώνης Τοπίου	Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που χρήζουν διατήρησης και ιδιαίτερης διαχείρισης	Τοπόσημα και άλλα στοιχεία του τοπίου που χρήζουν προστασίας και ανάδειξης	Διαδρομές φυσικού πολιτιστικού	Ελκτικότητα - επισκεψιμότητα	Πιέσεις στο τοπίο	Συνολική Αξιολόγηση
Παράκτια Χαλκιδική	<p>Ακτογραμμή: Η Χαλκιδική διαθέτει ανάπτυγμα ακτογραμμής περίπου 500 χιλιομέτρων συνυπολογιζόμενων των νησίδων και εξαιρούμενου του Αγίου Όρους. Περιλαμβάνει 328 παραλίες κατάλληλες για κολύμβηση</p>	<p>Ακτή Αρμενιστή, Καλαμίτσι, Καβουρότρυπες, Παλιουρι, Ποσειδί - Φάρος, Αιγαιοπελαγίτικα κ.α.</p>	<p>Υπάρχουν καταγεγραμμένα 20 περιηγητικά μονοπάτια με σήμανση και οριοθέτηση που διέρχονται από το σύνολο σχεδόν των αξιόλογων φυσικών στοιχείων (Καταγραφή Εν. Ξενοδόχων Χαλκιδικής / ΕΟΤ)</p>	<p>ΔΙΕΘΝΗΣ: Η ακτογραμμή είναι κύριος παράγοντας που η Χαλκιδική αποτελεί έναν διεθνή τουριστικό προορισμό</p>	<p>Εκτός σχεδίου δόμηση / επιμήκης κατά της ακτογραμμής επέκταση οικισμών. Λατομικές και μεταλλευτικές ζώνες</p>	ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ
	<p>Βλάστηση: Η μορφολογία των ακτών σε συνδυασμό με τα κλιματικά χαρακτηριστικά και το γεγονός ότι αποτελεί το βόρειο όριο εξάπλωσης των δασών <i>Pinus brutia</i>, <i>Pinus halepensis</i> και των αείφυλλων σκληρόφυλλων (μακία βλάστηση – ζώνη ελιάς) καθιστούν το τοπίο της Χαλκιδικής αντιπροσωπευτικό μεσογειακό τοπίο</p>	<p>Όλη η παράκτια ζώνη της Κασσάνδρας και της Σιθωνίας, η περιοχή από Ψακούδια έως Νικήτη, από Αγ. Νικόλαο έως Ουρανούπολη και από Ν. Ρόδα έως Σταυρό</p>		<p>ΔΙΕΘΝΗΣ: Η βλάστηση είναι κύριος παράγοντας για τον οποίο η Χαλκιδική αποτελεί ήδη διεθνή τουριστικό προορισμό</p>	<p>Υποβάθμιση της ποσότητας/ ποιότητας υδατικών πόρων στην παράκτια ζώνη λόγω της υπερεκμετάλλευσης του υδροφορέα απειλεί σε υποβάθμιση την βλάστηση - οικοσύστημα. Τα παράκτια δάση Πεύκης είναι ιδιαίτερα ευπαθή στον κίνδυνο πυρκαγιάς</p>	

Περιφερειακό Πλαίσιο ΧΣΑΑ Κ. Μακεδονίας-Α1 - ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ -ΣΤΑΔΙΟ 1

	<p>Πολιτιστική κληρονομιά: μοναστήρια, εκκλησίες και αρχιτεκτονική Αγ. Όρους και Χαλκιδικής</p>	<p>Ορεινός όγκος και μονές Αγίου Όρους, Πρωτάτο</p>	<p>διαδρομή Αρναία - Ουρανούπολη για την κεντρική Χαλκιδική, διαδρομές Όλυθος - Παλιούρι και Νέα Ποτειδαία - Κάνιστρο για την Κασσάνδρα και διαδρομές Νικήτη προς Ορμύλια, προς Καλαμίτσα και προς Πόρτο Κουφό για την Σιθωνία</p>	<p>ΔΙΕΘΝΟΥΣ: Αγ. Όρος χαρακτηρισμένο Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς από την UNESCO, πόλος έλξης παγκοσμίου ενδιαφέροντος και ειδικά του Ορθόδοξου Χριστιανικού κόσμου</p>	<p>απαιτείται λεπτομερής καταγραφή των στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς και επεξεργασία προτάσεων για την προστασία και ανάδειξή τους</p>	
	<p>Αρχαιολογικοί χώροι: Όλυθος, Στάγिरα, Ποτίδαια (πόλεις - αποικίες κλασικής περιόδου), Ναός Ποσειδώνα, Άμμωνος Δία</p>	<p>Όλυθος (πολεοδομία - ψηφιδωτά)</p>	<p>Δίκτυο πόλεων και μνημείων της κλασικής περιόδου (πρόταση ΕΟΤ)</p>	<p>ΕΘΝΙΚΗΣ: ιστορική σημασία, ευρήματα / εκθέματα που έχουν διασωθεί / ανασκαφεί είναι μεν διακριτά, άλλα περιορισμένα</p>	<p>πλημμελής προστασία, ανάγκη για ένταξη σε δίκτυο προστασίας και ανάδειξης αρχαιολογικών χώρων</p>	
	<p>Παραδοσιακοί Οικισμοί και Σύνολα: Άφυτος, Παρθενώνας (Χαρακτηρισμένοι), Καλλάνδρα, Φούρκα, Κασσανδρινό, Κρουσηγή, Νικήτη κ.α (ενδιαφέροντα σύνολα - μη χαρακτηρισμένοι)</p>	<p>Άφυτος</p>	<p>Αρναία</p>	<p>ΕΘΝΙΚΗΣ: Σημαντικό απόθεμα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής η οποία διαθέτει ενδημικά στοιχεία της μακεδονικής αρχιτεκτονικής</p>	<p>αλλοιώσεις του παραδοσιακού χαρακτήρα, ανάγκη για εκπόνηση και εφαρμογή ειδικών μέτρων προστασίας για κάθε παραδοσιακό σύνολο και οικισμό</p>	

Όνομα Ζώνης Τοπίου	Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που χρήζουν διατήρησης και ιδιαίτερης διαχείρισης	Τοπόσημα και άλλα στοιχεία του τοπίου που χρήζουν προστασίας και ανάδειξης	Διαδρομές φυσικού πολιτιστικού	Ελκτικότητα - επισκεψιμότητα	Πιέσεις στο τοπίο	Συνολική Αξιολόγηση
Παραμεθόρια ζώνη	Ορεινοί όγκοι: ορεινός χαρακτήρας που ενισχύει το ρόλο της ως βόρειο σύνορο της χώρας.	Καϊμάκτσαλάν, Πίνοβο, Τζένα, Μπέλες, Πάικο, κοιλάδα της Αριδαίας κ.λπ.	Αρκετές είναι οι διαδρομές στο όρος Βόρρας, μία διαδρομή στο όρος Μπέλες και δύο στο βουνό Πάικο. Υπέροχη διαδρομή στους καταρράκτες του Σκρα.	Εθνική: Η επίσκεψη των κορυφών και του χιονοδρομικού του Καϊμάκτσαλαν είναι μεγάλη και συγκεντρώνει κυρίως Έλληνες	Οχλήσεις, πιέσεις από τον χειμερινό τουρισμό στο χιονοδρομικό αλλά και στις υπόλοιπες κορυφές	ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ
	Βλάστηση: δασωμένες κοιλάδες και δάση δρυός, οξιάς και πεύκης, πλατάνια και ιτιές είναι τα δέντρα που συναντώνται, πολλά σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας παγκοσμίως	Μεγάλη σημασία στην βλάστηση γύρω από τις λίμνες και τους ποταμούς της περιοχής		Διεθνής: Συγκέντρωση πολλών σπάνιων ειδών χλωρίδας και πανίδας παγκοσμίως	Παράνομη υλοτομία στο παρυδάτιο δάσος της Κερκίνης καθώς και βόσκηση	
	Πολιτιστική κληρονομιά: Το οχυρό Ρούπελ, οι περιοχές όπου δόθηκαν μάχες όπως είναι το Σκρα, το Κιλκίς και ο Λαχανάς.	Ρούπελ, τάφος του Φιλίππου Β΄ πατέρα του Μ. Αλεξάνδρου.		Εθνική: Μεγάλη για το ελληνικό έθνος η σημασία του οχυρού Ρούπελ αλλά και των υπόλοιπων τόπων μαχών	Μη επαρκής συντήρηση του οχυρού και των τοπίων μαχών	
	Αξιόλογες λίμνες: Κερκίνη, Δοϊράνη	Δοϊράνη: δάσος Μουριών μνημείο της Φύσης		Διεθνής: Στις λίμνες των περιοχών αυτών φιλοξενούνται είδη ψαριών που είναι τα μοναδικά στον κόσμο	Παράνομη αλιεία στη λίμνη Δοϊράνη, μεγάλη ποσότητα φερτών υλών, ρύπανση και ευτροφισμός, γεωλογική αστάθεια και ασφάλεια της περιοχής	

Περιφερειακό Πλαίσιο ΧΣΑΑ Κ. Μακεδονίας-Α1 - ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ -ΣΤΑΔΙΟ 1

	Παραδοσιακοί οικισμοί: Αλιστράτη, Άγιος Αθανάσιος, Αρχάγγελος	σπήλαιο Αλιστράτης, Άγιος Αθανάσιος και Καιμάκταλαν		Εθνική: Μοναδικοί σε ομορφιά οι παραδοσιακοί οικισμοί που βρίσκονται στην παραμεθόρια ζώνη	Πιέσεις από την αυθαίρετη δόμηση και την δόμηση άνευ όρων δόμησης	
--	---	---	--	--	--	--

Όνομα Ζώνης Τοπίου	Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που χρήζουν διατήρησης και ιδιαίτερης διαχείρισης	Τοπόσημα και άλλα στοιχεία του τοπίου που χρήζουν προστασίας και ανάδειξης	Διαδρομές φυσικού πολιτιστικού	Ελκτικότητα - επισκεψιμότητα	Πιέσεις στο τοπίο	Συνολική Αξιολόγηση
Ο Δρόμος του κρασιού	Ανάγλυφο: πλαγιές και πεδιάδες	Πλαγιές Βερτίσκου Όσσας και παράκτια περιοχή Επανομής, Μελιτώνας και πλαγιές του Χωλομόντα και του Βερμίου, λίμνη Βεγορίτιδα και Αλμωπίας και η Γουμένισσα	Διαδρομές: Πέλλας- Γουμένισσας, διαδρομή των θεών του Ολύμπου, του κρασιού της Νάουσας, της Θεσσαλονίκης, του κρασιού του Διονύσου	Εθνική: Το δίκτυο των διαδρομών αυτών συνθέτει από τα πιο όμορφα τοπία στην κεντρική Μακεδονία	οχλήσεις από τον μη οργανωμένο "οινοτουρισμό"	ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ
	Καλλιέργειες: αμπέλια					

Όνομα Ζώνης Τοπίου	Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που χρήζουν διατήρησης και ιδιαίτερης διαχείρισης	Τοπόσημα και άλλα στοιχεία του τοπίου που χρήζουν προστασίας και ανάδειξης	Διαδρομές φυσικού πολιτιστικού	Ελκτικότητα - επισκεψιμότητα	Πιέσεις στο τοπίο	Συνολική Αξιολόγηση
Ο κάμπος της Θεσσαλονίκης	Ακτογραμμή: Ο κάμπος στο νότιο τμήμα του ορίζεται από ακτογραμμή που ξεκινάει από το νομό Ημαθίας και εκτείνεται στο νομό Θεσσαλονίκης. Στο κομμάτι αυτό περιλαμβάνονται παραλίες κατάλληλες για κολύμβηση,	Δέλτα Αξιού, Δέλτα Αλιάκμονα, Κόλπος Θερμαϊκού (Αγγελοχώρι - Δέλτα Αξιού)		ΕΘΝΙΚΗ: Τα δρομολόγια που εκτελούνται από το λιμάνι της Θεσσαλονίκης βρίσκεται στα όρια του κάμπου επιτρέπουν μεταφορές των προϊόντων που παράγονται τόσο στο εσωτερικό της χώρας, όσο και στο εξωτερικό.		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ

Περιφερειακό Πλαίσιο ΧΣΑΑ Κ. Μακεδονίας-Α1 - ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ -ΣΤΑΔΙΟ 1

	<p>Καλλιέργειες: Στην περιοχή καλλιεργούνται βαμβάκι, αραβόσιτος, ζαχαρότευλα, σιτηρά, ρύζι, βιομηχανική τομάτα, κηπευτικά, σπαράγγια, καπνός και αμπέλια..</p>		<p>Μέσα στον κάμπο εκτείνονται κάποιοι από τους δρόμους του κρασιού. Συγκεκριμένα, η διαδρομή " Δρόμος του Κρασιού της Θεσσαλονίκης" και κομμάτι της διαδρομής " Δρόμος του Κρασιού Γουμένισσας - Πέλλας"</p>	<p>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ - ΕΘΝΙΚΗ: Σε περιφερειακό επίπεδο, σημειώνονται υψηλά ποσοστά απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα που αναπτύσσεται κυρίως στον κάμπο. Έτσι ενισχύεται εσωτερικά η οικονομία της περιφέρειας. Σε εθνικό επίπεδο, με το εμπόριο των προϊόντων γίνεται προώθησή τους στην υπόλοιπη Ελλάδα και ενισχύεται σε διαπεριφερειακό - εθνικό επίπεδο η οικονομία της περιφέρειας.</p>	<p>Υπεράντληση υδάτων για αρδευτικούς σκοπούς, αυθαίρετες κατασκευές και καταπατήσεις, επέκταση καλλιεργειών προς Αξιό και Αλιάκμονα, ανεξέλεγκτη βόσκηση</p>	
<p>Υδάτινο Στοιχείο: ποτάμια και λίμνες, θάλασσα (κόλπος)</p>	<p>Λίμνη Πικρολίμνη (Κιλκίς), Ποταμός Αξιός, Ποταμός Αλιάκμονας, Θερμαϊκός κόλπος</p>			<p>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ - ΕΘΝΙΚΗ: Η λίμνη της Πικρολίμνης είναι διάσημος προορισμός για ιαματικό τουρισμό. Ο Αξιός ποταμός ανήκει στο δίκτυο Φύση 2000, όμως δεν αποτελεί σημαντικό πόλο έλξης. Ο Θερμαϊκός κόλπος φιλοξενεί σημαντικό εθνικό και διεθνές λιμένα, αυτόν της Θεσσαλονίκης.</p>	<p>Ο Αξιός ποταμός εναποθέτει φερτές ύλες στις εκβολές του, με αποτέλεσμα να αλλάζει τη μορφολογία του τοπίου και τις χερσαίες εκτάσεις. Επίσης, μεταφέρει μεγάλο κομμάτι των αστικών και βιομηχανικών λυμάτων που είναι καταστρεπτικά για τις καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Ακόμα, σημειώνονται καταστροφές σε σημαντικές περιοχές που αποτελούν ενδιαιτήματα της πανίδας της περιοχής.</p>	

Περιφερειακό Πλαίσιο ΧΣΑΑ Κ. Μακεδονίας-Α1 - ΕΙΔΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΠΙΟ -ΣΤΑΔΙΟ 1

	<p>Πολιτιστική κληρονομιά: μοναστήρια - εκκλησίες και καμπαναριά</p>	<p>Μοναστήρια (Ημαθία - Κιλκίς), Ιεροί Ναοί (Γουμένισσα Κιλκίς), Καμπαναριό Αμπελιών (Χαλκηδόνα Θεσσαλονίκης)</p>		<p>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ: Τα μοναστήρια είναι αυτά που ελκύουν κυρίως τουρισμό (θρησκευτικό). Οι τουρίστες προέρχονται από γειτονικές περιφερειακές ενότητες ή/και περιφέρειες.</p>	<p>απαιτείται λεπτομερής καταγραφή των στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς και επεξεργασία προτάσεων για την προστασία και ανάδειξή τους</p>	
--	--	---	--	--	---	--